

2/2025

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
FEBRUAR – SVEČAN

 Celjski sejem

DNEVI LOVSTVA

51. Srečanje lovskih pevskih zborov in rogistov (sobota, 15.3.2025)

Tekmovanje v kuhanju divjačinskega golaža (sobota, 15.3.2025)

Državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja (nedelja, 16.3.2025)

Predstavitve vrhunske lovske opreme Od orožja do oblačil in pripomočkov.

Predavanja in delavnice Izkušeni lovci delijo nasvete in znanje.

Posebne ugodnosti Ekskluzivne ponudbe in popusti na dogodku.

STROKOVNI SEJEM LOVSKE OPREME V CELJU!

MARČNI SEJMI

14.-16. MAREC 2025

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik CVIII., št. 2
februar – svečan

Lovlec je z odločbo Ministrstva za
kulturo RS, št. 61510-129-2009/8,
od 6. 7. 2011 vpisan v razvid
medijev pod zap. št. 1633.

ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
TRR: SI56 0201 0001 5687 097 (NLB, d. d.)
ID za DDV: SI 23864516

Priprava in tisk
Tiskarna Gracer, d. o. o., Celje
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:

Jasna Kovačič Siuka

UREDNIŠKI ODBOR:

Alojz Kovšca, Martin Hočevar, Ivan
Kuljaj, Igor Pičulin, Franc Rotar, Branko
Tucovič, Franc Wakounig, dr. Jane Weber

Lektorica in korektorica:

Marjetka Šivic

Oblikovanje in prelom: Andrej Filipčič

Obdelava fotografij: Milan Zupan

Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovlec izhaja v začetku vsakega meseca,
razen poletne številke 7–8, ki je združena
in izide v začetku julija.

Ta številka je izšla v 21.500 izvodih.

Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovlec pošljite
na e-naslov lovlec@lovska-zveza.si v
Wordovem dokumentu, podpisane in
žigosane uradne dopise pa skenirane ali
po navadni pošti. Fotografije sprejemamo
prav tako po e-pošti v formatu jpg, in
sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografije, ki se ukvarjajo z naravoslovno
fotografijo, lahko svoje fotografije,
namenjene za banko fotografij revije
Lovlec ter Zlatorogove in Strokovne
knjižnice, pošljejo po vnaprejšnjem
dogovoru po katerem od elektronskih
transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v
uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij
pred objavo v reviji Lovlec oziroma
Zlatorogovi ali Strokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilo Lovlec na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilo Lovlec

Foto: Miran Krapež

IZ VSEBINE:

I. Žizek:	Izobraževanje na razpotju	52
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		53
LOVSTVO		55
I. Benčina:	Vetnicam ne, vikendom da?	55
M. Krofel in sodelavci:	Projekt Life Lynx je končan	57
OSUPLJIVI GOZDNI SVET		61
M. Kišek Vovk:	Kako sodobna tehnologija vstopa v slovenske gozdove?	61
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA		65
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		66
M. Toš:	Mejduš, je pršu	66
STAREJŠI KRONISTI O LOVU NA SLOVENSKEM		70
J. Kebe:	Lovlec Káru	70
LOVSKO PESNIŠTVO		71
B. Grošelj:	Ponosni gozda sin	71
LOVSKA ORGANIZACIJA		72
U. Kmetec:	Na prednovoletnem srečanju LZS podelili najvišja odličja	72
T. Žgur:	Damski lov v lovišču LD Kozlek	73
Celjski sejem, d. d.:	Ulovite nove izkušnje na Celjskem sejmu!	73
P. Novak:	Živahno v Prosenjakovcih	74
F. Rotar:	Frančkova paraolimpijska zlata medalja tudi lovsko obarvana	74
R. Vodopivec:	Izobraževanje ZLD Gorica o lovskih šegah in običajih	76
M. Toš:	Občni zbor LZ Maribor 2024	76
E. Sirk:	Sedemdeset let LD Dobrovo v Goriških brdih	77
M. Glavonjič:	Urbanova nagrada za 130 let delovanja društva	78
JUBILANTI		79
MLADI IN LOVSTVO		80
J. Žerdin:	Med mlade je prišel lovec Jožef Slaviček iz LD Kompas - Peskovci	80
M. Malek:	Učenci obšolske dejavnosti obiskali lovski dom LD Starše	80
M. Kišek Vovk:	Kdo se skriva v tem rovu?	81
LOVSKI OPRTNIK		82
J. Weber:	ZLD Notranjske organizirala petintrideset letov	82
L. Klarič:	Črnuške jaslice 2024: gozd kot simbol miru in povezanosti z naravo	83
M. Toš:	Prva Hubertova maša pri sv. Andražu	84
S. Križanec:	Ponosen sem na častno članstvo v LD Bojansko Štore	84
J. Weber:	Poslovil se je Janez Škrlič - Janko	85
M. Toš:	Skrivnostna vila Pastirica na Kujzicah	85
S. Fideršek:	Odprtje nadstrešnice LD Cirkovce	86
T. Žgur:	JEJ MUZEJ! v družbi lovcev iz LD Črna jama	87
B. Juvan:	Bi ali ne bi ...	88
J. Žerdin:	Občinski svetniki Občine Križevci so obiskali LD Križevci	89
M. Klajnšek:	Člani LD Makole organizirali tradicionalni kosanjev piknik	89
B. Vasa:	Lov za starejše lovce v LD Poljska	90
Optics trade:	ThermTec predstavlja termovizijska monokularja Cyclone in Cyclops SE: nova definicija termovizijskega opazovanja za vse ljubitelje narave	90
M. Toš:	Dr. Franjo Šalamun, nestor ptujskega lovstva	91
I. Kuljaj:	Lovci - vinariji: Simon Medle	91
V SPOMIN		92
LOVSKA KINOLOGIJA		93
J. Verčko:	Vzrejni pregled in Državna vzrejna preizkušnja za barvarje po naravnih krvni sledi	93

SLIKA NA NASLOVNICI:

Divji prašič (*Sus scrofa*)

Foto: Oton Naglost

Na računalnik natipkane prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovlec@lovska-zveza.si.
Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali
neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljajanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo
uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva
in Lovske zveze Slovenije. Uredništvo se je potrudilo, da bi našlo vse imetnike avtorskih pravic.
Če mu kljub trudu to morda ni v celoti uspelo, avtorje prosimo, naj stopijo v stik z uredništvom.
Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi
jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik
storitve (oglaševalca).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5. - 31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9. - 31. 12.

mladica:

1. 5. - 31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8. - 31. 12.

košuta:

1. 9. - 31. 12.

teleta:

1. 9. - 31. 1.

junica, lanščak:

1. 7. - 31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8. - 31. 12.

košuta:

1. 9. - 31. 12.

teleta:

1. 9. - 31. 1.

junica, lanščak:

1. 7. - 31. 1.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8. - 28. 2.

ovca:

1. 8. - 31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8. - 31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8. - 31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1. - 31. 12.

svinja:

1. 7. - 31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1. - 31. 12.

Poljski zajec

1. 10. - 15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11. - 28. 2.

Jazbec

1. 8. - 31. 12.

Lisica

1. 7. - 15. 3.

Šakal

1. 7. - 15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8. - 31. 3.

Navadni polh

1. 10. - 30. 11.

Alpski svizec

1. 9. - 30. 10.

Pižmovka

1. 1. - 31. 12.

Nutrija

1. 1. - 31. 12.

Fazan

1. 9. - 28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9. - 15. 11.

Raca mlakarica

1. 9. - 15. 1.

Šoja

1. 8. - 28. 2.

Sraka

1. 8. - 28. 2.

Šiva vrana

1. 8. - 28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu
osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in
volka (*Canis lupus*) iz narave

Izobraževanje na razpotju

Ivan Žižek,
predsednik Komisije LZS
za izobraževanje

V tokratnem uvodniku bom pisal o dosedanjem izobraževanju v prvem letu novega mandata Komisije za izobraževanje pri Lovski zvezi Slovenije (LZS). Za prve poglobljene analize je sicer še nekoliko prehitro, pa vendar.

Najprej bi rad navedel nekaj dejstev o teoretičnem izobraževanju lovskih pripravnic in pripravnikov generacije 2023/2024.

Večina prenesenih nalog izobraževanja na pooblašcene izvajalke je bila korektno, lahko bi rekel celo vzorno izpeljana. Vendar pa so se tudi pri tem pojavila določena odstopanja, ki so zapisana v Navodilih o izvajanju praktičnega in teoretičnega dela lovskega izpita s pripadajočim Katalogom znanja za lovske pripravnike. Povratne informacije, ki jih pridobivamo sedaj, so dokaj skope, poročila zajemajo samo najnujnejše podatke, ki pa so premalo oprijemljivi za podrobno analizo. Na komisiji bomo morali pripraviti evalvacijski vprašalnik (vprašalnik za ovrednotenje), ki bo enoten za vso Slovenijo. Iz analize pridobljenih podatkov bomo razbrali usmeritve, kam bomo teoretično izobraževanje zapeljali v prihodnje. Marsikdo se bo vprašal, kako bomo pridobili relevantne podatke? Na LZS imamo podatke o vseh prijavljenih pripravnikih, ovrednotenje oziroma evalvacijo bomo opravili neposredno in anonimno ter bo zajela vse tiste, ki so uspešno končali in pridobili lovske izpit. Evalvacija bo zajela tudi predavatelje, saj bodo tudi njihove izkušnje in pridobljeni podatki usmerili komisijo, kako navodila, ki jih želimo posodobiti, čim celoviteje zajeti v izobraževalni proces.

Kako pa je s praktičnim delom lovskega izpita, to je z varnim ravnanjem z orožjem in celotnim predmetnikom? Pri komisiji ugotavljamo, da tudi v tem delu nastajajo določeni odkloni od zelenega učnega programa. Najprej bi rad omenil zelo vprašljiv spomladanski čas izvedbe tega dela lovskega izpita. Tako sprejete pripravnice in

pripravnike v lovskih družinah tudi v marcu ali celo aprilu takoj pošljemo na strelišče, na katerem se prvič srečajo z lovskim orožjem in pričakujemo takojšen uspeh. Zato smo pripravili razpis za generacijo 2025/2026, da bi bilo to izobraževanje v septembru in oktobru. Menimo, da bi tako pripravnikom omogočili dovolj časa, da bi se pripravili na ta del izpita.

Prav tako smo razpravljali o izobraževanju lovcev, ki bo potekalo v okviru prenesenih nalog na območnih lovskih zvezah. Menimo, da takšna oblika ni dosegla zelenega učinka, zato smo na Upravnem odboru LZS sprejeli sklep, da spremenimo obliko financiranja tovrstnih prenesenih nalog, saj je končni cilj, da so sredstva namenjena izključno izobraževanju.

Novost bo tudi ažurno obveščanje članstva, kje in kdaj bo določeno izobraževanje. Za to obliko obveščanja bomo poskrbeli v obliki novičnika. Vsaka izvajalka bo pri prijavi na razpis navedla tudi kraj in datum izobraževanja. Vsi razpisi bodo tako pripravljene za potrditev na Upravnem odboru LZS do februarja letos.

V razmislek: sam v sklopu teoretičnega izobraževanja lovskim pripravnikom predavam Etični kodeks slovenskih lovcev. Ko pripravljam vsakoletno predavanje, se vedno pogosteje sprašujem, ali je ta predmet sploh smiselno predavati. Lovske pripravnice in pripravnike pripravljamo na odgovorno in etično ravnanje v okolju, v lovskih družinah, na etično ravnanje do lovskega psa in, kar je najpomembnejše, tudi do divjadi. Z opravljenim lovskim izpitom in podpisom Etičnega kodeksa slovenskih lovcev pa se nato v lovskih družinah srečajo s kruto realnostjo. Po pehanju za izpolnjevanjem lovskega načrta nastajajo nekontrolirani posegi v posamezne vrste populacij, predvsem z vidika starostne strukture, dogaja pa se tudi, da so iz lovišča odvzeti obojetni osebki, ki bi skrbeli za normalen razvoj posamezne populacije. Pri tem pa se že oddaljujemo od zapisanih nalog ob ustanovitvi Slovenskega lovskega kluba daljnega leta 1907, ko so zapisali, da bo slovenski lovec umno in odgovorno ravnal z divjadjo, predvsem pa, da se bo izobraževal v tej smeri. Takšen način dela in razmišljanja je preživel kar nekaj družbenih ureditev, ki so bile oddaljene od tako imenovane demokracije. Kaj pa dandanes, ko smo na začetku novega tisočletja?

Foto: Tomaž Velikonja

NA POHORJU OPAZILI TROP VOLKOV

DELO, 5. 12. 2024 (M. G.)
in STA, 5. 12. 2024 – Re-
virni lovci Zavoda za gozdove
Slovenije (ZGS) so v novembru
na območju Pohorja z avtomatsko
kamero posneli trop volkov. V
tem delu Slovenije so se v zad-
njih letih pojavljali le občasno
in posamično, zdaj pa kaže, da
se je tam izoblikoval trop, so
sporočili z ZGS. Zavod bo na
območju zbral neinvazivne ge-
netske vzorce, da bi ugotovil, od
kod volkovi izvirajo, saj lahko po
naravni poti premagujejo velike
razdalje, so zapisali. Opozorili
so, da so volkovi pomemben se-
stavni del naših gozdov in so bili
v preteklosti prisotni na območju
celotne Slovenije. Zaradi sistema-
tičnega preganjanja so se ohranili
zgolj v majhnem številu na ob-
močju Kočevske in Notranjske.
Na območju Lovišča s posebnim
namenom (LPN) Pohorje so prvič
zaznali volčji trop. »V zadnjih
mesecih smo na podlagi najdb
uplenjene divjadi sklepali, da se
v lovišču nekaj dogaja, prisotnost

volkov pa je potrdila šele foto-
grafija lovske kamere. Nasploh
so volkovi izjemno plašne živali,
ki se pred človekom umikajo in
mu niso nevarne,« je dejal Izidor
Cojzer, vodja LPN Pohorje. O
pojavo volkov na Pohorju je 6.
12. 2024 obširno poročal tudi
VEČER.

DOMAČIN V ČIČARSKIH GOZDOVIH DIVJAD LOVIL NA ZANKE

Www.svet24.si, 6. 12. 2024
– V gozdovih na območju
Golca, vasi ob meji s Hrvaško
na slovenski strani Čičarije, je
pred dnevi lovski čuvaj našel
osem kovinskih zank in poklical
policiste. Slednji so postavljaj-
nasti osumili 65-letnega domači-
na. Sumijo ga, da naj bi v zanke
poleg srn, ki jih je tam le za vzor-
ec, lovil celo košute in jelene. O
dogodku so istega dne poročale
še **PRIMORSKE NOVICE** in
SLOVENSKE NOVICE. V sled-
njih so zapisali, da je predvidena
denarna kazen ali zapor do šest
mesecev.

ADIJO, VOLKOVI

**MLADINA, 6. 12. 2024 (Erik
Valenčič)** – Veliko lobijev,
od živinorejskih do lovskih, je v
zadnjih letih vodilo vseevropsko
kampanjo za odpravo strogega
varstva za volkove. Evropska ko-
misija je decembra 2023 privolila
v zmanjšanje varstvenega statusa
volkov, ki jim je bil podeljen v
okviru Bernske konvencije o ohran-
janju prostoživečega živalstva in
rastlinstva ter naravnih habitatov
iz leta 1979. Ko je januarja lani
volk pojedel ponija predsednice
komisije Ursule von der Layen,
smo takoj vedeli dvojce: da so
samo klišej evropske aristok-
racije nesmrtni in da je volko-
vom zdaj resnično odklenkalo.
Končna odločitev o zmanjšanju
varstvenega statusa volkov bo
začela veljati marca 2025, razen
če ji ne bo nasprotovala vsaj
tretjina (to je sedemnajst držav)
podpisnic Bernske konvencije.
Strokovnjaki iz pobude za velike
zveri za Evropo očitajo komisiji,
da je njena odločitev politična
in ne znanstvena ter v skupnem
pismu opozarjajo, da bi to »lahko
ustvarilo skrb zbujajoč problem,
ki bi lahko vplival na prihodnje

odločitve o zmanjšanju in odpravi
zaščite drugih vrst«.

NA VETERINARSKO- HIGIENSKO SLUŽBO OD 800 DO 1200 KLICEV NA DAN

STA, 13. 12. 2024 – Po besedah
generalne direktorice Uprave
za varno hrano, veterinarstvo in
varstvo rastlin Vide Znoj ima
Slovenija vzorno delujoč sistem
odvoza poginulih in povoženih
živali. Veterinarsko-higienska
služba, ki vsak dan prejme od
800 do 1200 klicev, je letos obno-
vila svoj vozni park, želi pa si, da
bi lahko zapolnila še kadrovske
luknje. Veterinarsko-higienska
služba skrbi za zbiranje in od-
voz poginulih živali s kmetijskih
gospodarstev, cest in železni-
ške infrastrukture, veterinarskih
ambulant ter drugih lokacij po
vseh Sloveniji. Njena dejavnost je
pomembna za preprečevanje šir-
jenja bolezni, varovanje zdravja
ljudi in živali ter preprečevanje
onesnaženja voda, tal in krme.
»Živalski stranski proizvodi so
možen vir tveganj za zdravje

tako ljudi kot živali. Pretekle krize, med drugim v zvezi z izbruhi slinavke in parkljevke, širjenjem afriške prašičje kuge in pojavom dioksinov v krmi, so pokazale, kakšne so posledice neustrezne uporabe nekaterih živalskih stranskih proizvodov tako za javno zdravje kot za zdravje živali, varnost hrane in krmne verige ter na koncu seveda samega zaupanja potrošnikov,« je na predstavitvi veterinarsko-higienske službe v Mariboru povedala generalna direktorica uprave za varno hrano. Dekanja Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani Breda Jakovac Strajn je izpostavila, da prevzem poginulih živali omogoča neposreden stik veterinarske stroke s tereonom. »Gre za edinstven organizacijski model v evropskem prostoru, ki s povezavo med veterinarsko fakulteto in nacionalnim veterinarskim inštitutom omogoča tesno sodelovanje z okoljem. Naše izkušnje potrjujejo, da je takšna ureditev izjemno učinkovita, varna in ključnega pomena za zaščito zdravja živali in ljudi,« je dejala.

NAJ OBISKOVALCI V SADOVNJAKU NE POVZROČIJO ŠKODE IN SLABE VOLJE

Www.svet24.si/članek/, 18. 12. 2024 (Milka Kleč) – Če imamo spomladi težave z objedanjem mladih brstov in s srnjaki, ki poškodujejo debla z drgnjenjem rogovja, pa imamo pozimi težave z objedanjem lubja. To lahko povzroči velike poškodbe na drevju. Košute in jeleni pozimi, ko primanjkuje druge hrane, trgajo in vlečejo lubje z drevesa, tako pa razkrijejo tudi več metrov golega debela, kar vodi v propad drevesa. Najzanesljivejša rešitev pred divjadjo, ki jo srečamo tudi v gozdovih, so zagotovo zaščitne mreže ali plastični paneli, s katerimi ognemo mlado drevje; gre za fizično preprečitev dostopa. A ker je dovolj visoka ograja draga, se moramo vprašati, česa si želimo. Ob pravilni izvedbi, ki terja primerno višino in vkopanost v zemljo, je to stoodstotno učinkovita zaščita pred srnjadjo, jelenjadjo in zajci. Ker je taka

mreža povezana z velikimi stroški, je posledično postavitve smiselna le v velikih sadjarskih nasadih, kjer z mrežo zaščitijo drevje tudi pred pticami. Zato je pri manjših nasadih bolje in ceneje poseči po alternativni. Posamezna drevesa lahko zaščitimo z gosto kovinsko ali plastificirano mrežo, učinkovite pa so tudi ovire iz drugih materialov. V pomoč in odlično rešitev so tudi vrtnarska koprena, juta ali gosto zabiti količki okrog debela, ki onemogočijo dostop, drevesu pa pustijo možnost za normalno rast in pravičen razvoj.

RACE V ZRAK, GOLOBI PA V PRAH

Www.ovtar24.si, 19. 12. 2024 (mt) – Lovska družina (LD) Dobrava v Slovenskih goricah je pripravila drugi božični lov na race mlakarice v Sp. Senarski v lovskem revirju Dobrava. Nanj je povabila lovce iz sosednjih lovskih družin in iz pobratene LD Vurmat iz Sv. Duha na Ostrem

Vrhu. Udeležence lova so nagovorili in pozdravili starešina LD Dobrava Franc Slekovec, gospodar Vlado Steinfelner in lovovodja Jure Toš. Lovili so samo divje race mlakarice ob melioracijskem jarku mimo stare struge reke Pesnice. Uplenili so jih le za vzorec, vsega skupaj pet racmanov in eno raco. Po končanem lovu in pozdravu lovini so izvedli še tekmovanje v streljanju na glinaste golobe za Božični pokal Dobrava 2024. Na terenu so postavili stari stroj za izmetavanje golobov na ročni poteg, ki ima že veliko muzejsko vrednost. Golobi so leteli v prah in v močni konkurenci razpoloženih strelcev je postala ekipna zmagovalka LD Vitomarci (gostujoči član Jure Toš, Bogdan Berlak in Drago Zorko), med posamezniki pa je slavil Marjan Perko iz LD Benedikt pred domačinom Dominikom Slekovcem. Vse pa je navdušil najstarejši udeleženec Jože Maček iz LD Vurmat, ki je osvojil tretje mesto. O tem dogodku so 17. 12. 2024 poročale tudi SLOVENSKE NOVICE.

Pripravil:
dr. Marjan Toš

Ob reki Pesnici pri Šetarovi jeseni 2024

Foto: Marjan Toš

Montaža vetrnice. Na sliki generator »direct drive«, kar pomeni, da vetrnica za delovanje ne potrebuje olja.

Popravek oziroma prikaz nasprotnih dejstev

VETRNICAM NE, VIKENDOM DA?

V decembrski številki revije Lovec je bil objavljen članek z naslovom **Odločen ne vetrnim elektrarnam v naših loviščih** avtorja Petra Kruljca. Sicer se ne bi se spuščal v polemike na temo vetrnic, o tem je bilo napisanega že veliko, tako privrženci kot nasprotniki lahko najdejo mnogo razlogov za in proti. Vendar pa v njegovem članku nastopam kot bivši župan, ki naj bi po zapisu avtorja v tem času predvsem teroriziral občane.

Slovenija je po ustavi demokratična država in v skladu z demokratičnimi normami ima vsak pravico izraziti svoje mnenje, prav pa je, da je to mnenje izraženo na korekten način, na podlagi dejstev. Avtor je očitno sam ugotovil, da argumenti za potrditev njegovega mnenja niso dovolj, zato se je poslužil obračunavanja z mano in sedanjim županom na skrajno nedosten način. To seveda ne kaže slike mojega županovanja in županovanja sedanjega župana, pač pa na neverodostojnost avtorja. Spustil se je na nivo, ki je na žalost v naši družbi vse preveč prisoten, ne prispeva pa ničesar k strpnemu in argumentiranemu dialogu. Dialog, ki pa je kljub drugačnim trditvam avtorja v Loškem Potoku na temo vetrnic potekal prej, preden smo se sploh lotili kakršnihkoli dejavnosti na to temo.

V Občini Loški Potok manire, ki se jih poslužujejo avtor in njegovi somišljeniki, niso bile ravno domače. Predvsem to je njihov prispevek občini, ki bi ga z lahkoto pogrešali. Imamo neokrnjeno naravo in to po zaslugi občanov, ki stoletja živijo na tem območju, in ne po zaslugi oseb, kot je avtor, ki pridejo zgolj uživati danosti okolja, ne prispevajo pa ničesar k skupnosti. Predvsem pa zahtevajo, da je vse podrejeno njim.

Bil sem dva mandata župan in mi je mnenje avtorja glede postavitve vetrnega polja Parg poznano. Tudi razlog. G. Kruljc je namreč član Lovske družine Draga - Trava in njihovo lovišče je tudi na območju Parga. Sredi tega »območja s prelepim mešanim gozdom«, kot je zapisal, stoji njegov vikend, uradno čebelnjak. In to je glavni razlog njegovih travm glede omenjenega območja. O njegovem posegu v ta prelepi gozd se lahko prepričate sami. Odprite Google maps in zahodno od naselja Trava boste našli bel madež – parkirišče in njegov objekt. In to v Naturi 2000 in v vodovarstvenem pasu za zajetje Trava.

Avtor je običajno pošiljal v ogenj druge, tokrat se je zgodilo prvič, vsaj po mojem vedenju, da se je s člankom izpostavil

sam. Običajno se je skrival za Civilno iniciativo za zaščito Parga in Dragarske doline. Tokrat svoje interese uveljavlja prek lovcev, iniciativ (ni samo ena). Te so se lotile napadov tudi prek nevladne organizacije Alpe Adria Green (AAG), ki pa jim je obrnila hrbet, saj so zadeve očitno šle predaleč tudi za njihov okus.

Na lokaciji Mali log je v gradnji vetrnica moči 1 MW (ob izidu članka bo najbrž že obratovala), za katero imamo od leta 2021 pravnomočno gradbeno dovoljenje. Preko nevladne organizacije AAG so z zlorabo zakonodaje blokirali izdajo spremembe gradbenega dovoljenja, ki je bila vložena zaradi dovozne poti. Skratka, združba, zbrana okoli g. Kruljca, se poslužuje skrajno nekorektnih metod za uveljavljanje svojih interesov. In potem ena od aktivnih članic te združbe javno vpraša, ali bi imela elektriko iz vetrnice zastoj. In ji ni nerodno. Tudi to kaže, da niso problem vetrnice, pač pa so razlogi druge.

Kot rečeno, bo vetrnica moči 1 MW (druga po moči v državi) v letu 2025 že delovala, tako da se bodo občani o nepojmljivih škodljivih posledicah delovanja vetrnic, kot navaja avtor, lahko prepričali sami.

Ker je Občina Loški Potok odmaknjena od urbanih središč, smo se od nekdaj zanašali na lastne sile, v mojem mandatu pa smo želeli izkoristiti resurse, ki so nam na voljo. V centru občine smo v sodelovanju z Lesno zadrugo Loški Potok zgradili daljinsko ogrevanje (DOLB) na lesno biomaso in s tem nadomestili 90.000 litrov kurilnega olja z lokalnim energentom. Zgrajenih je bilo nekaj sončnih elektrarn, tako da vso energijo, potrebno za delovanje DOLB, pridobimo iz lokalnih obnovljivih virov. Toploto iz sekancev, elektriko iz sonca. Glede na izdelano vetrno karto smo se odločili, da se lotimo tudi tega področja.

Občina je na temo izrabe vetrne energije leta 2017 pripravila dva javna posveta. Eden izmed njiju je bil tudi v Podpreski, s poudarkom na vetrno polje Parg. Slišati je bilo mnogo različnih mnenj, tako za kot proti gradnji vetrnic. Dejstvo pa je, da je 90 % občanov s tega območja gradnjo vetrnic podprlo. G. Kruljc je bil na obeh posvetih prisoten in to dobro ve.

Na podlagi tega je Občina Loški Potok sprejela spremembo Občinskega prostorskega načrta (OPN) in ima v strateškem delu veljavnega med cilji opredeljeno tudi izrabo obnovljivih virov energije. V 14. členu veljavnega OPN je navedeno, da med te vire spada tudi vetrna energija in da je na območju občine dovoljena gradnja vetrnih elektrarn.

Na Pargu je bil eno leto postavljen laserski merilnik vetra, za katerega je

Zadruga z družbo Slovenski državni gozdovi, d.o.o. (SiDG), sklenila najemno pogodbo ob predhodnem soglasju Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Kočevje. Preden smo se začeli pogovarjati o najemu zemljišča, pa smo za mnenje povprašali člana Lovske družine Draga – Trava, nekdanjega dolgoletnega svetnika Občine Loški Potok, ki je menil, da postavitve merilnika ne bo moteča s stališča upravljanja lovišča. Dal nam je tudi nekaj priporočil, ki smo jih tudi upoštevali. Torej je trditev g. Kruljca, da smo počeli nekaj brez vednosti občanov ali lovcev, popolna neumnost.

Piše tudi, da sem nasprotnike vetrnic zmerjal in žalil, se iz njih norčeval, da sem jim grozil. Pozval sem ga, da naj napiše imena in priimke oseb, ki naj bi jim to počel. Naj napiše, kdaj je to bilo – seveda nisem dobil odgovora, ker si je to gladko izmislil. Ko zmanjka argumentov, pridejo na vrsto insinuacije in laži. In to izpod peresa univerzitetnega učitelja, ki naj bi bil vzor generaciji, ki se izobražuje.

Dejstvo je, da so nasprotniki (ne le vetra) običajno najbolj glasni, v danem primeru nesramni in v nekaj primerih tudi nasilni. In to kot družba na žalost toleriramo. V primeru vetrnega polja Parg ne more odločati peščica glasnih nasprotnikov, pač pa v demokratični maniri občani, ki na tem območju živijo. Oni so tisti, ki imajo prvo besedo. To, da bi od vetrnega polja imeli korist ne le prebivalci

Dragarske doline, pač pa celotna občina, je dejstvo. Ideja je, da bi bili občani lahko investitorji v vetrno polje in postali so-lastniki in s tem tudi v skladu z deležem služili. Kako se bodo odločili, pa je na njih in ne na meni, še manj pa na g. Kruljcu.

Območje Parga, kjer je lovišče Lovske družine Draga – Trava, je delno v državni, delno v zasebni lasti. Kaj se bo dogajalo na teh parcelah, torej ne more biti zgolj stvar lovcev. Z državnim premoženjem po črki zakona upravljajo različni upravljavci v skladu z načeli gospodarnosti, javnosti in preglednosti. To pa pomeni, da je treba pretehtati, kaj je v danem primeru javni interes. Odločiti se je treba, ali naj služi državno premoženje širši družbeni skupnosti ali eni interesni skupini. Ravno tako imajo zasebni lastniki zemljišč pravico, da se odločijo, ali bodo dali del gozda v najem za postavitve vetrnice ali ne.

Ob nasprotujočih interesih naj bi posegli po demokratičnih normah usklajevanja in z argumenti poiskali ustrezno rešitev. Z veliko večino lovcev, ki jih poznam, je to možno in razumejo, da so del družbe in da je razumen dialog nujen za sobivanje. G. Kruljc pač ne spada v to kategorijo.

Ob koncu se avtor sprašuje, kakšno naravo bomo zapustili zanamcem. Dobro vprašanje. Če bomo pristali na način delovanja, kot si ga je privoščil avtor, se brigali le za lastne interese, tako lovci kot lastniki zemljišč, bo zapuščina precej klavna.

Ivan Benčina

Prvi posvet o izkoriščanju vetra smo izvedli v občini 17. januarja 2017.

Foto: Vinko Košmerl

PROJEKT LIFE LYNX JE KONČAN

Smo preprečili ponovno izumrtje risa na Slovenskem?

Še nedavno je bil evrazijski ris najbolj ogrožena vrsta sesalca v Sloveniji. Po hitrem zmanjšanju populacije v prejšnjih dveh desetletjih je ostalo le še okoli dvajset osebkov v slovenskem delu Dinaridov, v Julijskih Alpah pa je vrsta praktično že izumrla. Zato smo leta 2017 začeli z izvajanjem mednarodnega projekta **LIFE Lynx** s polnim nazivom **Reševanje risa v Dinaridih in jugovzhodnih Alpah pred izumrtjem z Lovsko zvezo Slovenije** kot ključnim partnerjem. V projektu smo si postavili glavna cilja: preprečiti izumrtje risa v Dinaridih in ponovno naseliti risa v Julijske Alpe. Po sedmih letih trdega dela številnih sodelavcev iz petih držav, vključno z mnogimi lovci, smo leta 2024 projekt končali. Zdaj je čas, da pogledamo rezultate in ocenimo, kako uspešni smo bili v svojih naporih.

LIFE Lynx kot primer dobre prakse

V svetu je projekt **LIFE Lynx** že pred zaključkom veljal kot primer dobre prakse sodelovanja med lovci, upravljavci in raziskovalci. To je bilo še posebno izrazito pri dveh ključnih aktivnostih projekta: pri preseljevanju risov iz Karpatov v Slovenijo in na Hrvaško (**slika 1**) ter pri spremljanju učinkov doselitev na populacijo. Intenzivno spremlja-

nje risje populacije v Sloveniji, Italiji in na Hrvaškem nam je že med projektom omogočilo sprotne prilagajanje aktivnosti na terenu, sedaj pa lahko z zbranimi podatki ocenimo tudi uspešnost projekta in napovemo dolgoročne možnosti preživetja te vrste pri nas.

V prispevku predstavljamo primerjavo v številčnosti risov, njihovi razširjenosti, genetski pestrosti, plenjenju, preživetju in razmnoževalnem uspehu pred doselitvami in po njih. Podatke smo zbrali s telet-

ričnim spremljanjem preseljenih risov in risov iz preostale populacije (populacije, ki izvira iz ponovne naselitve leta 1973), monitoringom oziroma spremljanjem populacije s pomočjo avtomatskih kamer (fotopasti) (**slika 2**), genetskim vzorčenjem (iztrebkov, urina, dlak, slin in tkiv umrlih risov) in pregledovanjem ostankov plena ter brlogov z mladiči. Pomemben vidik upravljanja in ohranjanja živalskih vrst je tudi spremljanje odnosa širše javnosti ter ključnih interesnih skupin. Zato smo tudi v tem projektu merili odnos in podporo ohranjanju risa pred doseljevanjem, med njim in po njem.

Ker so italijanski partnerji leta 2023 začeli še dodatno doseljevati rise v itali-

Foto: Miha Kroler

Slika 1: Ključni del projekta so bile preselitve in izpusti karpatskih risov iz Romunije in s Slovaške. Na sliki izpust risa Maksu.

janski del Julijskih Alp (v okviru projekta **ULyCA2**), smo v analize vključili tudi podatke o risih, ki so bili v času projekta **LIFE Lynx** izpuščeni v Italiji. Mnogi od risov, ki so jih izpustili na obeh straneh slovensko-italijanske meje, so po izpustu namreč prehajali med državama in zdaj tvorijo enotno populacijo.

Usode preseljenih risov in njihovo vključevanje v obstoječo populacijo in ekosistem

Skupaj smo v okviru projekta **LIFE Lynx** doselili 18 risov (štiri samice in 14 samcev), od tega šest v slovenske Dinaride (pet samcev, ena samica), šest v slovenski del Julijskih Alp (tri samice, tri samce) in šest v hrvaške Dinaride (vsi samci). Poleg 18 risov so do konca leta 2023 partnerji

iz Italije izpustili še štiri rise v italijanski del Julijskih Alp (tri samice, enega samca; v spodaj predstavljene analize še nista bila vključena dva dodatna risa, Karlo in Luna, ki so ju Italijani izpustili naknadno). Vse izpuste smo izvedli v sodelovanju z lokalnimi upravljavci lovišč.

Od skupno 22 preseljenih risov se jih je 15 (68 %) uspešno vključilo v populacijo, šest jih je umrlo ali izginilo, za enega pa zaradi odpovedi ovratnice ni jasno, ali je bila vključitev v populacijo uspešna. Vključitev risov v populacijo je bila najuspešnejša v Sloveniji, kjer je to uspelo 83 % preseljenim risom.

Tretjina preseljenih risov je vzpostavila teritorij okoli mesta izpusta, večina pa se je odselila. Na to je pomembno vplival način izpusta: risi, ki so pred izpustom nekaj tednov preživeli v prilagoditvenih oborah, so imeli trikrat manjšo verjetnost za selitev drugam v primerjavi s tistimi,

ki so bili izpuščeni neposredno potem, ko so jih prepeljali iz izvorne države. V povprečju so preseljeni risi vzpostavili svoj teritorij približno 23 km od lokacij izpustov.

Vsi preživeli preseljeni risi so se tudi hitro vključili v lokalne gozdne ekosisteme. Prvi večji plen so v povprečju ujeli devet dni po izpustu, njihovo plenilsko vedenje pa je bilo zelo podobno vedenju njihovih sovrstnikov, ki v dinarskih gozdovih živijo že vse življenje (**slika 3**). Tako je bila tudi pri preseljenih risih glavna plenska vrsta srnjad, ki je predstavljala 83 % najdenih ostankov plena, druge vrste pa so plenili le občasno (jelenjad 9 %, gams 4 %, lisica 1 %, muflon < 1 %). Po pričakovanjih so risi, preseljeni v Alpe, nekoliko pogostejše lovili gamse (16 % najdenega plena na tem območju). Še vedno pa je tudi za alpske rise srnjad s 70 % glavni plen. Risi s plenjenjem zagotavljajo hrano številnim mrhovinarjem in tudi tako opravljajo pomembno vlogo v ekosistemu. S pomočjo fotopasti, nameščenih ob ostankih plena, smo zabeležili kar 19 vrst mrhovinarjev, ki so se hranili z ostanki risovega plena.

Gibanje, preživetje in razmnoževalni uspeh

S pomočjo GPS-telemetričnih ovratnic smo spremljali gibanje vseh 22 preseljenih risov v treh državah, pa tudi deset njihovih potomcev in za primerjavo še 18 risov iz preostale populacije. Pri preseljenih risih so bili domači okoliši večji (povprečje 24.000 ha za samce in 15.000 ha za samice) kot pri risih iz preostale populacije (samci 18.160 ha in samice 12.460 ha). Najvišjo stopnjo preživetja smo opazili med potomci preseljenih risov, sledili so preseljeni risi, najmanjše preživetje pa smo ugotovili pri risih iz prvotne populacije,

Foto: posnetek fotopasti, LIFE Lynx

Slika 2: Posnetki risov iz fotopasti so vhodni podatki za ocenjevanje številčnosti populacije risa. Na posnetku je ris Goru, ki je bil leta 2019 preseljen iz Romunije v LD Loški Potok in je zaplodil že vsaj pet legel mladičev na območju kočevske Male gore, pred nedavnim pa smo zaznali že njegovega prvega vnuka.

Foto: posnetek fotopasti, LIFE Lynx

Slika 3: S pomočjo avtomatskih kamer, nastavljenih ob svežih ostankih plena, smo spremljali prehranjevanje risov, njihovo zdravstveno stanje, odnose med posameznimi risi in tudi mrhovinarje, ki so se hranili na risovem plenu. Na sliki je preseljeni ris Katalin ob deljenju plena s samico, ki izvira iz populacije, naseljene leta 1973.

Foto: Miha Kofel

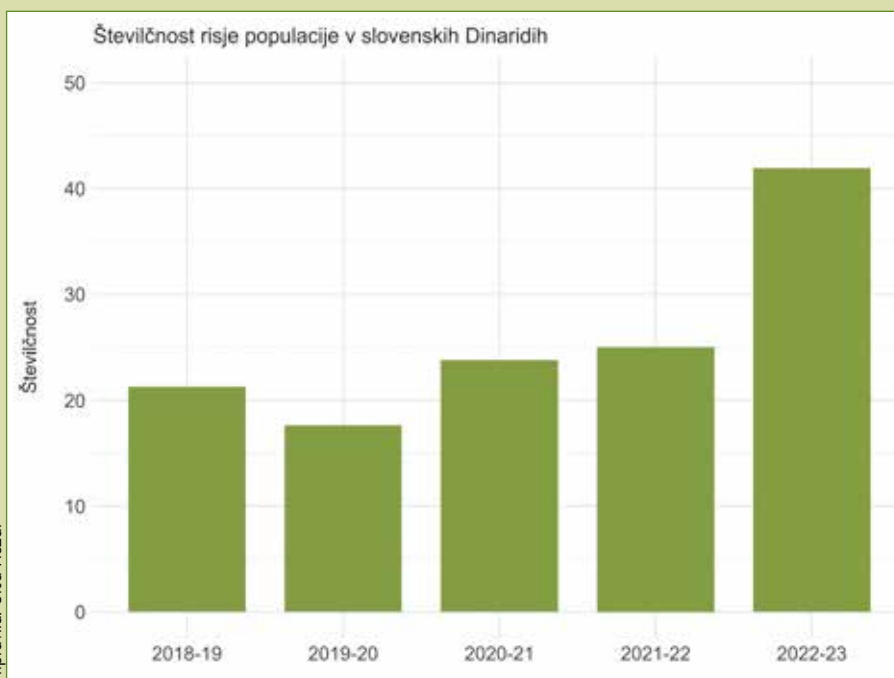
Slika 4: Večina preseljenih risov se je uspešno razmnoževala, njihova legla so bila za približno tretjino večja kot pri risih, ki so bili potomci ponovne naselitve leta 1973.

med katerimi jih tretjina ni preživel obdobja telemetričnega spremljanja oziroma so izginili. Medtem ko je bila vsa zaznana smrtnost preseljenih risov in njihovih potomcev povezana s človekom, je bil najpogostejši vzrok smrti risov iz prvotne populacije pogin zaradi zdravstvenih težav (na primer odpoved srca in propad imunskega sistema). Taki rezultati dodatno potrjujejo resne posledice parjenja v sorodstvu, kar je bila tudi glavna grožnja preživetju preostale populacije risov po ponovni naselitvi leta 1973. Obenem pa je razveseljivo, da so preseljeni risi in njihovi potomci zdravi ter med njimi nismo zaznali poginov.

Podobno kažejo podatki o razmnoževanju. Med 22 preseljenimi risi se je uspelo razmnoževati najmanj trinajstim (59 %). V primerjavi z drugimi podobnimi naravovarstvenimi projekti o velikih zvereh po svetu (razmnoževanje v povprečju potrjeno pri 37 % osebkov) je to velik uspeh. Opazili smo tudi, da je bila velikost legel za več kot tretjino večja pri preseljenih risih (v povprečju 2,2 mladiča/leglo) kot pri risih iz prvotne populacije (1,6 mladiča/leglo), kar verjetno spet odseva izboljšanje genetskega stanja in zmanjšanje težav zaradi parjenja v sorodstvu po doselitvah (*slika 4*).

Spremembe v gostoti, številčnosti in razširjenosti risje populacije

Glavna metoda za spremljanje številčnosti risov je bil monitoring s pomočjo fotopasti (*slika 5*). Pri tem je bilo ključno sodelovanje z lovci, ki so skrbeli za večino fotopasti. Kot zelo pomembne so se izkazale tudi njihove izkušnje in dobro poznavanje terena. Pred začetkom

Pripravlja: Urša Fležar

Slika 5: Srednje ocene številčnosti risov v slovenskem delu Dinaridov za posamezno sezono spremljanja. Izrazito povečanje smo opazili v zadnjem letu monitoringa, ko se je v populacijo vključilo tudi več potomcev preseljenih risov. Navedene ocene ne vključujejo mladičev in risov v Alpah.

doseljavanja (v sezoni 2018/2019) smo številčnost risa v Sloveniji ocenili na dvajset odraslih osebkov, v zadnji sezoni monitoringa (2022/2023) pa je številka znašala okoli petdeset risov (od tega 42 v Dinaridih; *slika 2*). Podoben pozitiven trend smo opazili tudi na Hrvaškem, tako da so se povprečne gostote risov v Dinaridih (Slovenija in Hrvaška) v času projekta povečale za 44 %, z 0,88 na 1,27 odraslega risa/10.000 ha.

V dinarskem območju zaenkrat še nismo opazili večjih sprememb na območju razširjenosti vrste. Povečanje številčnosti populacije je predvsem posledica več-

je gostote, to je zapolnjevanja praznih teritorijev, ki so bili pred projektom zaradi zmanjševanja populacije pogosto nenaseljeni, ali pa so jih naseljevali le posamezni osebki namesto parov. Ker je sedaj večina teritorijev na Notranjskem in Kočevskem zasedenih, pričakujemo, da se bo v Dinaridih v naslednjih letih populacija začela širiti tudi prostorsko. Že med projektom pa je nastalo pomembno širjenje vrste v alpskem prostoru. V tamkajšnje gozdove so se risi vrnili s preselitvami na Pokljuko in Jelovico (večina izpustov je bila izvedenih v letu 2021), nato pa so njihovi potomci zasedli tudi območja nad gozdno mejo, predvsem v bohinjskih gorah. Sedaj so prvi teritorialni risi spet tudi v Posočju, kjer smo v letošnji sezoni (2024/2025) potrdili prvo razmnoževanje potomcev preseljenih risov. Risi, preseljeni v Slovenijo, so se sedaj združili že z vsaj dvema risoma, izpuščenima v Italijo.

Vpliv doselitve na genetsko stanje dinarske populacije

Glavni razlog za zmanjšanje risje populacije v zadnjih desetletjih je bilo parjenje v sorodstvu (*slika 6*), zaradi česar je bilo spremljanje genetskih kazalnikov eno ključnih nalog monitoringa. Genetske analize so pokazale, da je bila v dinarski populaciji pred začetkom projekta stopnja parjenja v sorodstvu (sokrvje) najvišja med vsemi spremljanimi risjimi populacijami v Evropi. Stanje je bilo celo slabše, kot če bi celotno populacijo sestavljali izključno bratje in sestre.

Foto: Maj Hočevar

Slika 6: Risi iz populacije, naseljene leta 1973, so pogosto umirali zaradi posledic parjenja v sorodstvu. Na sliki samec Igi, ki je imel dva čopka na enem ušesu, kasneje pa je umrl zaradi odpovedi deformiranega srca. Pri preseljenih risih in njihovih potomcih nismo več zaznavali zdravstvenih težav in s tem povezane smrtnosti.

Že kmalu po prvih preselitvah se je genetsko stanje bistveno izboljšalo, do konca projekta pa smo samo z doselitvami v Dinaride dosegli stanje, podobno tistemu iz devetdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je bila populacija še zdrava. V prihodnjih letih, ko se bodo novi geni preseljenih risov širili po populaciji in ko bo (upajmo) nastala tudi povezava med dinarskim in alpskim delom populacije, pričakujemo še nadaljnje izboljšanje.

Odnos javnosti in interesnih skupin do varstva risa

Pomemben del projekta je bil namenjen ozaveščanju javnosti o varstvu ogrožene populacije, o projektnih aktivnostih in dogajanju z risi v tem prostoru. Veliko pozornosti smo namenili tudi vključevanju lokalnih skupnosti in lovcev v vse faze projekta, kar se je izkazalo za ključno pri gradnji zaupanja in podpore. Rezultati so pokazali, da je bila podpora ohranjanju risov med lovci in širšo javnostjo izjemno velika, pri čemer se je skozi celotno trajanje projekta ohranila na približno 90 %. Prav tako je ostala

velika podpora preselitvam risov, zlasti v Sloveniji, kjer je podpora presegala 70 % skozi celotno obdobje projekta. Rezultati potrjujejo, kako pomembna sta aktivno vključevanje ključnih interesnih skupin in odprta komunikacija pri upravljanju in varstvu ogroženih vrst.

Zaključek in pogled v prihodnost

Projekt *LIFE Lynx* je bil več kot uspešen, saj smo ne le dosegli oba glavna cilja, ampak smo pri večini kazalnikov presegli postavljenе mejnike. Kar pa je najpomembnejše: v sodelovanju z mnogimi partnerji, pri čemer je treba posebej izpostaviti slovenske lovce in lovce, smo uspeli obvarovati slovensko domorodno vrsto pred izumrtjem in obrniti trend zmanjševanja populacije navzgor. Z dolgoročnega vidika je ključna tudi vzpostavitev novega populacijskega jedra v Julijskih Alpah, kar je pomemben korak v smeri vzpostavitve povezave z zahodno alpsko populacijo. Sedaj so na vrsti sosednje države, da z nadaljnjimi naselitvami vzpostavijo »most« med obema populacijama.

Kljub uspehu ostaja risja populacija majhna in ranljiva. V Sloveniji živi okoli petdeset odraslih risov, celotna čezmejna populacija v Dinaridih pa šteje manj kot dvesto odraslih osebkov. Če v prihodnjih desetletjih ne bomo vzpostavili povezave s katero od drugih evropskih risjih populacij (na primer zahodno alpsko populacijo v Švici in Avstriji ali balkansko populacijo v Makedoniji in Albaniji), se bodo v prihodnosti morali upravljavci ponovno odločiti za ukrep preseljevanja.

Računalniške simulacije, ki smo jih izvedli v okviru projekta, kažejo, da bo ob morebitni izoliranosti populacije genetsko stanje spet postalo kritično po približno 45 letih. V takem primeru bi bilo treba populacijo občasno okrepiti z manjšim številom risov (na primer štiri do pet risov na vsakih petnajst do dvajset let), da bi ohranili zadostno genetsko pestrost. Tak ukrep predvidevajo tudi nedavno sprejeti strateški upravljalški dokumenti, pripravljene v okviru projekta *Strategija in Akcijski načrt ohranjanja in trajnostnega upravljanja evrazijskega risa v Sloveniji*.

Kljub takim napovedim upamo, da v prihodnje takšni ukrepi ne bodo več potrebni in da bomo v prihodnjih letih z mednarodnim sodelovanjem uspeli zagotoviti povezave med sosednjimi evropskimi populacijami risa. Tako bi risi lahko sami poskrbeli za genski pretok, kar bi odpravilo potrebo po nadaljnjih preselitvah. To bi omogočilo tudi, da bi lahko več pozornosti in sredstev namenili drugim ogroženim živalskim vrstam, za katere so prav tako potrebni aktivni ukrepi za zagotovitev dolgoročnega preživetja v slovenskem prostoru.

Miha Krofel, Urša Fležar, Rok Černe, Lan Hočevar, Marjeta Konec, Aleksandra Majič Skrbinšek, Tomaž Skrbinšek, Bernarda Bele, Jaka Črtalič, Tilen Hvala, Pavel Kvapil, Meta Mavec, Elena Pazhenkova, Hubert Potočník in Teresa Oliveira

Viri:

Urša Fležar in sod., 2025. Hunter-engaged monitoring of the Eurasian lynx during the reinforcement process. *Wildlife Biology*. (v recenziji).

Miha Krofel in sod., 2024. Saving the Dinaric lynx: multidisciplinary monitoring and stakeholder engagement support large carnivore restoration in human-dominated landscape. *bioRxiv*, 2024.2010.2015.617164.

Elena Pazhenkova in sod., 2025. Genetic rescue of the Dinaric lynx population: insights for conservation from genetic monitoring and individual-based modelling. *Evolutionary Applications*, 18: e70045.

Zahvala

Zahvaljujemo se vsem lovkam in lovcem, ki ste sodelovali pri projektu *LIFE Lynx*. Hvala več kot stotim, ki ste svoj prosti čas namenili spremljanju risa s fotopastmi in tako neposredno prispevali k odličnemu poznavanju celotne populacije risa v Sloveniji ter soustvarili eno največjih zbirk posnetkov prostoživečih vrst pri nas. Posebno hvala vsem, ki ste sodelovali tudi pri odlovih risov za telemetrično spremljanje in z nami raziskovali njihovo rabo prostora, plenjenje in drugo. Nenazadnje: brez **LD Loški Potok** in **LD Nomenj Gorjuše**, s **Stankom Anzeljcem** in **Petrom Benedikom** na čelu ter njunih lovskih kolegov projekt *LIFE Lynx* ne bi uspel tako dobro, kot je – hvala za pogumen pristop k izpustu doseljenih risov v slovenske gozdove in vaš prispevek h komunikaciji naših skupnih dosežkov v lokalnem okolju. Za odlično izpeljane izpuste se zahvaljujemo tudi državnemu **Lovišču** s posebnim namenom **Jelen** in **Triglavskemu narodnemu parku**.

Več podrobnosti o rezultatih projekta *LIFE Lynx* je na voljo na spletni strani www.lifelynx.eu.

KAKO SODOBNA TEHNOLOGIJA VSTOPA V SLOVENSKE GOZDOVE?

Vse bolj napredna tehnologija nas spremlja na prav vsakem koraku. Sodobnega življenja si skoraj ne znamo več predstavljati brez številnih aplikacij in digitalnih pripomočkov. Poleg tega nam delo lajšajo številne naprave in stroji, ki pogosto opravijo naloge namesto nas. Čeprav je gozdarstvo v primerjavi z drugimi gospodarskimi panogami dejavnost, ki se razvija relativno počasi, tudi vanjo vztrajno in z velikimi koraki vstopajo sodobne tehnologije, ki gozdarjem olajšajo delo in tudi povečajo učinkovitost. Omogočajo, da na gozd pogledamo z drugačne perspektive, kar odpira možnosti za raziskovanje še neodkritih zakonitosti delovanja tega popolnega ekosistema. Na kakšne načine sodobna tehnologija vstopa v slovenske gozdove? Kaj to pomeni za prihodnost gozdarstva nasploh? Je strah, da v prihodnje gozdarjev ne bomo več potrebovali, res utemeljen?

Brezpilotne letalnike lahko uporabljamo tudi za pogozdovanje. Pred tem sodobnim načinom obnove gozdov je še veliko izzivov.

Z droni so sejali semenske kroglice na огоlelih gozdnih površinah, ki so jih prizadeli gozdni požari.

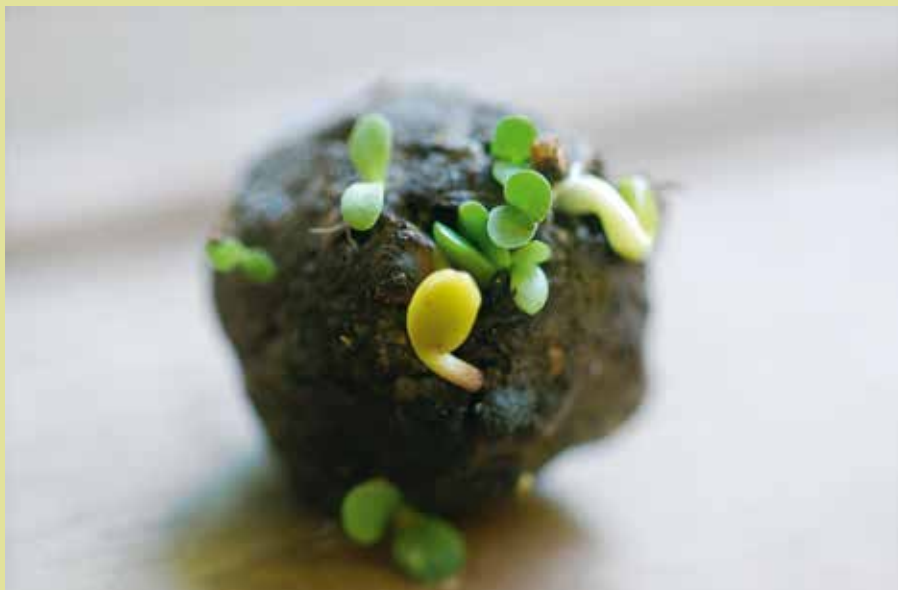
Z droni nad огоlele površine

Brezpilotni letalniki – droni se vse pogostejše uporabljajo na različnih področjih naših življenj. Njihova prednost tiči v prilagodljivosti, hitrosti in možnosti dostopa do težko dostopnih območij. Uporabljajo jih za fotografiranje in snemanje iz zraka, za nadzor množic, iskanje pogrešanih oseb. V kmetijstvu s specializiranimi droni spremljajo stanje pridelkov na njivah, zaznavajo morebitne bolezni in škodljivce ter jih uporabljajo za setev ali škropljenje.

Brezpilotni letalniki so tudi eno izmed ključnih orodij za posodobitev opravil v gozdarstvu. Z njimi lahko gozdarji izdelajo natančne karte gozdnih površin, pridobivajo topografske podatke na težko dostopnih terenih, spremljajo zdravje gozdov s pomočjo multispektralnih ali termalnih kamer. V Sloveniji se je v prejšnjih letih zelo veliko govorilo tudi o setvi semena gozdnih drevesnih vrst s pomočjo dronov. Potem ko je Kras opustošil požar in uničil stotine hektarjev kraškega gozda, je bilo jasno, da bo umetna obnova s sajenjem potekala predolgo. Poleg tega bi bila na težko dostopnih terenih celo nemogoča. Gozdarji so en del površin poskusno obnovili s setvijo semenskih kroglic z droni in tako odprli široko razpravo o uporabnosti takega načina obnove opustošenih gozdnih površin.

Postopek priprave semenskih kroglic se začne z izbiro semena tistih drevesnih vrst, ki so ustrezna za določeno rastišče. Slovenski gozdarji pri obnovi gozdov stremimo k čim večji pestrosti drevesnih

Foto: Mateja Kišek Vovk

Vir: www.seedbomb.ie

Semenske kroglice s semeni gozdnih drevesnih vrst so suhe. Ko jih dež namoči in raztopi, pa so ugodno okolje za kalitev semena.

pešnost kalitve; odvisna je od vremenskih razmer, kakovosti tal in tudi prisotnosti vlage v obdobju po setvi. Če drevesca uspešno vzklijejo in začnejo rasti, so na ogolelih površinah pogosto izpostavljena hudemu tekmovanju s hitro rastočo pritalno gozdno vegetacijo, ki v svoji veliki tekmovalnosti lahko drevesca zaduši, saj ne zmorejo rasti tako hitro kot praproti, trave in drugo gozdno rastje.

Kaj pa droni in njihova uporabnost v lovstvu? V Sloveniji je uporaba brezpilotnih letalnikov v lovstvu omejena z zakonodajo, ki določa pravila za varno uporabo v skladu z evropskimi standardi. Za sledenje in lovljenje divjadi je uporaba dronov prepovedana. Ob pridobitvi dovoljenja pa je mogoče brezpilotne letalnike uporabljati za raziskovalne in znanstvene namene (na primer: popis divjadi, spremljanje življenjskega prostora divjadi in zaščita živalskih vrst).

vrst, prednost pa dajemo obnovi domorodnih vrst listavcev, ki so prilagojeni za določena rastišča. Semenske kroglice so sestavljene iz semena gozdnih drevesnih vrst, mešanice hranil in gline, ki semena ščititi pred lačnim gozdnim življem, ki bi utegnilo semena spraviti v svoj želodec. Ob setvi so semenske kroglice suhe; ko pa jih dež namoči in raztopi, so ugodno okolje za kalitev semena, skritega v njih.

Semenski droni so opremljeni s sistemi za natančno odmetavanje kroglic. Njihova naloga je, da jih enakomerno razporedijo po površini, ki jo določimo za obnovo. Če odmetavanje semenskih kroglic primerjamo s setvijo semena, ki bi ga s svojimi nogami in rokami opravil človek, potem so droni neprimerno hitrejši in predvsem lažje dosežejo predele, kamor bi se človek lahko prebil le s hudimi napori. Toda kljub temu ni vse tako zelo preprosto.

Uporaba dronov za setev semenskih kroglic je pomemben korak k trajnostni obnovi gozdov, saj omogoča hiter, učinkovit in okolju prijazen način pogozdovanja. Navkljub svoji inovativnosti pa so še vedno potrebne izboljšave, ki bi omogočile učinkovitejšo in predvsem cenejšo setev. Pred tem sodobnim načinom obnove gozdov je še veliko izzivov in težav, ki so na poti temu, da bi lahko drone za pogozdovanje uporabljali v večjem obsegu. Prva težava je zagotovo cena, saj je naložba v to tehnologijo velik finančni zalogaj. Droni imajo omejen čas letenja in zmogljivost baterije, naenkrat pa lahko peljejo s seboj le manjše število kroglic. Prav tako je zahtevna sama priprava semenskih kroglic.

Po opravljeni setvi je vprašljiva tudi us-

Foto: Mateja Kišek Vovk

Setev semenskih kroglic z droni

V iskanju dreves z vročino

Velike površine gozdov in vse bolj spremenjeno podnebje povzročajo pojave številnih novih ali pa že znanih bolezni in škodljivcev v naših gozdovih. Za zdravje in vitalnost gozda je ključno, da vse nadloge odkrijemo čim prej, saj lahko le s pravočasnimi ukrepi preprečimo nadaljnje širjenje bolezni ali škodljivcev v gozdovih. Žal je tudi v gozdarstvu tako, da je terenskih gozdarjev manj od optimalnega in tako marsikateri del gozda ostane nepregledan. Nebodigatreba se tako razširi naokrog, še preden ga pod drobnogled vzame gozdarska stroka. Tudi pri tem bi lahko gozdarjem na pomoč priskočili droni. Opremljeni z multispektralnimi kamerami namreč lahko merijo odboj svetlobe v različnih spektralnih pasovih in na tak način hitro najdemo prizadeta drevesa. Z analizo rezultatov lahko ugotovimo kazalnike, ki sporočajo zmanjšano fotosintetsko aktivnost drevesa. Slednje kaže, da je drevo v stresu, vzrok za stresne razmere pa je različen. Izjemno natančne kamere, občutljive za toploto, merijo tudi temperaturne razlike med drevesi. Se ravno kar sprašujete, ali imajo obolela drevesa vročino? Če si dovolimo biti malce površni, bi lahko rekli, da je temu res tako! Drevesa, ki jih napadejo podlubniki, imajo pogosto res

višjo temperaturo od sosednjih zdravih dreves predvsem zaradi zmanjšane izhlapevanja vode (transpiracije) iz drevesa. Z zmogljivimi RGB-kamerami pa lahko ugotovimo spremembe v krošnji dreves, kot so na primer rumenenje ali rjavenje krošenj, odpadanje iglic in podobno.

V gozdarstvu uveljavljeno in nepogrešljivo orodje za sodobno načrtovanje ter upravljanje z gozdovi je tudi tehnologija Lidar, ki za svoje delovanje uporablja laserske impulze za merjenje razdalj do predmetov. Na podlagi pridobljenih podatkov nastane natančen tridimenzionalen model pokrajine ali objektov. V gozdarstvu ga uporabljamo za kartiranje gozdne krajine, merjenje natančne količine lesne biomase, ogljika in za določitev talnih značilnosti. S tehnologijo Lidar vidimo gozd na povsem nov način, saj lahko nanj pogledamo z drugega zornega kota in z neverjetno natančnostjo. Taka sodobna tehnologija je vrhunsko orodje gozdarjev, ki pripomore h kakovostnemu in trajnostno naravnemu gospodarjenju z gozdom.

S kombinacijo dronov in satelitskih posnetkov lahko spremljamo velike gozdne površine, kar bi v prihodnje lahko nadomestilo del opravil terenskih gozdarjev in povečalo njihovo učinkovitost pri varstvu gozdov. V času hitrih in nepredvidljivih

podnebnih sprememb bo to vsekakor nadvse dobrodošlo.

Stroji namesto sekačev

Nekdaj je veljalo, da je poklic rudarja in gozdarja med fizično najzahtevnejšimi. Pri običajni intenzivnosti dela je poraba kalorij gozdarjev in rudarjev od 3000 do 4000 kcal na dan, pri intenzivnejšem delu pa se lahko poveča tudi do 5000 kcal. Tako gozdarji in rudarji presežejo povprečno dnevno potrebo odraslega človeka po kalorijah kar za dvakrat!

Do danes se je sicer marsikaj spremenilo, toda še vedno je delo gozdarja sekača in traktorista med fizično najzahtevnejšimi poklici. Delo terja zelo dobro fizično pripravljenost in pogosto poteka v neugodnih delovnih okoljih, zaradi velike nevarnosti pa je potrebna stalna osredotočenost delavcev. Zaradi izjemnih fizičnih naporov gozdarjev in večje učinkovitosti dela se je začelo za delo v gozdovih uporabljati stroje za podiranje (harvester) in spravilo lesa (forvarder). Kjer reliefne in rastiščne razmere dopuščajo, se tudi v Sloveniji strojna sečnja drevja pojavlja vse večkrat in je ena izmed ključnih novosti v gozdarstvu, ki bistveno razbremenjuje delavce pri najtežjih in najnevarnejših nalogah.

Mnogi strojem očitajo preveč grobo in nasilno poseganje v gozdove. Po strojni sečnji so namreč pogosto tla in posledično tudi koreninski sistemi dreves močno poškodovani ali zbiti. Poleg tega je v Sloveniji reliefno zelo razgiban teren, ki je pogosto preveč strm, da bi bila uporaba strojev za sečnjo dreves sploh mogoča. Še en dejavnik, ki omejuje širšo uporabo strojev, pa je izjemno razdrobljeno lastništvo slovenskih gozdov. Da je strojna sečnja donosna in sploh mogoča, so potrebna velika delovišča, kjer posekajo precejšnjo količino lesa. Na majhnih zaplatah gozda sečnja s stroji ni smiselna. Nenazadnje je pomemben omejitveni dejavnik tudi cena strojne sečnje, saj sta nakup in vzdrževanje strojev za sečnjo in spravilo lesa izjemno draga in zahtevna.

Če je v tujini strojna sečnja vse več, jo v Sloveniji zaenkrat uporabljamo predvsem na dostopnih, manj strmih območjih, kjer lahko izkoristimo vse njene prednosti brez večjih negativnih posledic za okolje. Klasična sečnja z motornimi žagami je še vedno pogosta in v nekaterih primerih tudi primernejša od strojne sečnje. V Sloveniji bo prihodnost strojne sečnje odvisna od tega, kako bomo znali loviti ravnotežje med tehnologijo in potrebami gozdov. Strojna sečnja lahko postane dragocen zaveznik pri upravljanju našega največjega naravnega bogastva, toda le, če bomo ohranili svoj skrben odnos do gozdov in

Zanimivosti

- V Kanadi in na Finskem za sajenje uporabljajo specializirane robote, ki sami sadijo drevesa. Opremljeni so s senzorji, ki lahko določijo najboljše mesta za sajenje, tla pa pred sajenjem tudi razrahljajo. Posadijo lahko na tisoče dreves, ne da bi jim pri tem kakorkoli pomagal človek.

- Global Forest Watch je brezplačna platforma, ki omogoča sledenje spremembam v gozdovih v realnem času. Njen glavni cilj je izboljšati upravljanje z gozdovi v svetu in zmanjšati krčitve gozdnih površin. Slednje je še zlasti problematično v tropskih deževnih gozdovih po svetu. Platforma je dostopna vsem in zajema gozdove na vseh celinah.

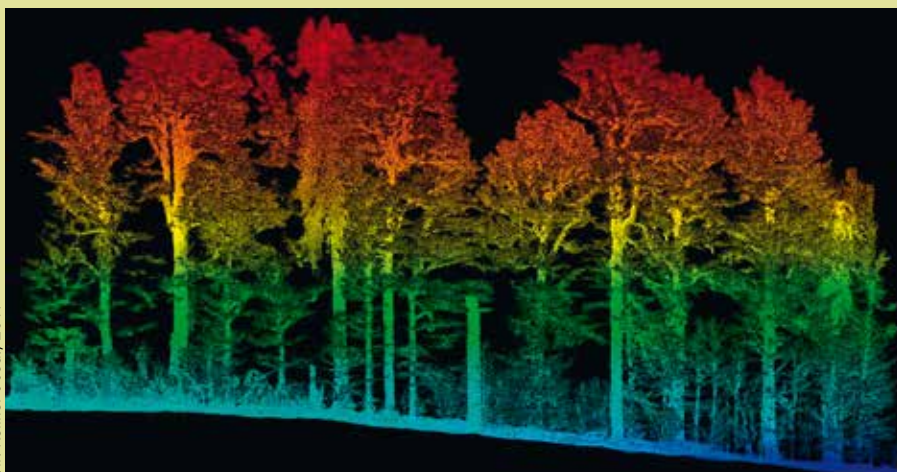
Specializiran robot za sajenje sadik v gozdovih

bomo nove tehnologije znali vključevati v gozdarsko delo na trajnosten način.

Bo tehnologija vse naredila namesto nas?

Navkljub vsemu napredku v tehnologiji in znanosti ostaja neizpodbitno dejstvo, da je gozd tako zelo zapleten, večplasten in dovršen kopenski ekosistem, da ga ne moremo spraviti v nikakršne kalupe in modele. Vsak gozd je unikaten in potrebno je prilagojeno ukrepanje, kar absolutno presega vse matematične modele. Vsaka še najmanjša rastlinica ali veliko drevo, žival, gliva, mikroorganizem, gozdna tla in voda imajo v ekosistemu svojo pomembno vlogo in tako zapletenega sistema ni mogoče popolnoma razumeti

Vir: Kellner s sod., 2019

Daljinjsko zaznavanje dreves z ultragosto lidarsko meritvijo (4323 točk/m³). Vidna je natančna struktura bukovega gozda na jugu Češke, pri čemer barve označujejo višino dreves (najvišja merijo približno 40 m).

Foto: Mateja Kišek Vovk

Strojna sečnja lahko postane dragocen zaveznik pri upravljanju našega največjega naravnega bogastva, toda le, če bomo ohranili svoj skrben odnos do gozdov in bomo znali nove tehnologije vključevati v gozdarsko delo na trajnosten način.

in ga upravljati le s tehnologijo. Poleg tega v Sloveniji z gozdovi gospodarimo po načelih sonaravnosti, kar pomeni, da morajo gozdarji pri svojem odločanju o poseganju v gozd upoštevati zelo širok nabor dejavnikov, ki vplivajo, v katero smer se bo gozd razvijal prihodnjim generacijam. Tehnologija gozdarjem sicer olajša delo, toda v nobenem primeru ne more nadomestiti človeške presoje in občutka za naravo, ki ga ima vsak dober srčen gozdar.

Zato se nam ni treba bati, da bo tehnologija iz gozdov izrinila gozdarje z znanjem in izkušnjami. Pri delu resda lahko koristi in olajša marsikatero naporno opravilo, a je brez usposobljenih gozdarjev le orodje brez pravega namena. O gozdu vemo veliko, pa vendar še vedno veliko premalo! Gozdovi so kljub vsem znanstvenim dognanjem tako zelo skrivnostni in polni vprašanj, da človek ob vstopu v gozd le ostrmi in z občudovanjem opazuje to mojstrovino narave.

Dr. Mateja Kišek Vovk

Viri in literatura:

Breznikar A. 2018. Ukrepi po vetrolomu v slovenskih gozdovih med 11. in 13. decembrom 2017. Ujma, št. 32.

Jakše A. 2013. Primernost strojne sečnje v slovenskih gozdovih. Revija za univerzalno odličnost, 2, 1, 10–18.

Kellner in sod., 2019. The case for remote sensing of individual plants. American Journal of Botany. 106(9): 1139–1142.

Mihelič M. 2017. Poškodbe sestojev pri uporabi tehnologije strojne sečnje v Sloveniji. Znanstvena monografija. UL, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.

<https://www.globalforestwatch.org/>
<https://www.timescolonist.com/local-news/two-university-of-victoria-students-design-tree-planting-robot-4626366>

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: V Baden-Württembergu so konec decembra izpustili mladega risa Reinholda, ki naj bi pomagal pri vzpostavitvi populacije risa v zvezni državi. V divjini se je pridružil risinji Vereni, ki so jo izpustili le nekaj mesecev pred samcem.

Vir: www.pirsch.de

Nemčija: Na Saškem so odkrili, da je risinja, ki so jo v naravo izpustili lansko pomlad, okužena z virusom mačje levkoze. Samico Alvo bodo pred paritveno sezono ujeli, da ji bodo lahko odvzeli kri, in jo pregledali. Če se bo izkazalo, da risinja ni kužna, jo bodo ponovno izpustili v naravo, saj je primerna za parjenje. Če pa bodo raziskave pokazale, da je kužna za druge rise, jo bodo morali uspravati.

Vir: www.luchs.sachsen.de

Nemčija: Od odkritja prvega primera afriške prašičje kuge (APK) junija 2024 je Hessen postal epicenter okužbe. Kljub mnogim ukrepom za preprečitev širjenja APK so potrdili nov primer na vzhodu zvezne države v okrožju Darmstadt-Dieburg, kjer se že pripravljajo na ukrepe za zajezitev okužbe.

Vir: www.pirsch.de

Nemčija: Med poplavo Odre v Brandenburgju so odstrelili 137 bobrov, da bi zaščitili nasipe pred poškodbami, saj so med poplavo bobri pobegnili na varovalne zidove in bi jih lahko poškodovali. Za odstrel so bila izdana izredna dovoljenja, čeprav je bober strogo zavarovana vrsta. Naravovarstveniki so kritični do tega ukrepa, saj menijo, da je bil nezakonit, ker niso bila izpolnjena potrebna obvestila in pogoji za odobritev. Pozivajo k preventivnim ukrepom, kot so zaščita nasipov in ustvarjanje sušnih območij za bobre, da bi preprečili potrebo po odstrelu v prihodnosti.

Vir: www.pirsch.de

Francija: V letu 2024 je francosko društvo za zatiranje škodljivih organizmov GDON odstranilo skoraj šesto pižmovk, ki tako kot nutrije povzročajo veliko škodo na bregovih vodotokov in

ogrožajo ravnovesje biotske raznovrstnosti. Z ulovom večinoma odraslih glodavcev so omejili njihovo razmnoževanje in posledično upočasnili širjenje vrste.

Vir: www.chassepassion.net

Francija: Ocenili so, da je bilo v Franciji ob koncu leta 2024 1013 volkov. V letu 2025 pa načrtujejo odstrel 192 osebkov, kar bi trenutno populacijo zmanjšalo kar za 19 %.

Vir: www.jaktojugare.se

Francija: Tri sive gosi, ki jih je pilot ultralahkega letala iz severne Francije usposobil za letenje skupaj z njim, so se med treningom izgubile v megli. Pilot je upal, da se bodo vrstile same, vendar jih do naslednjega dne ni našel. Na družbenih omrežjih je zaskrbljen objavil poziv z videoposnetkom svojih gosi. Po večdnevnem iskanju je mladi lovec Mathieu Carpentier med vračanjem z lova naletel na izgubljene ptice. Prepoznal jih je iz objave na spletu in jih odpeljal k pilotu, ki mu je odleglo, da so se njegove ptice varno vrstile.

Vir: www.chassepassion.net

Finska: Na Finskem se širi kanadski bober (*Castor canadensis*) in vse bolj ogroža domorod-

na evropskega bobra (*Castor fiber*). Vrsta naj bi bila večja in bolj agresivna. Švedski lovci se bojijo širjenja tujerodne vrste in pripravljajo ukrepe za ohranitev populacije evropskega bobra.

Vir: www.vildmarken.se

Finska: Že tako pozitiven odnos Fincev do risa naj bi v zadnjih letih postal še bolj pozitiven. Na anketo okoljske organizacije WWF Finska je 77 % udeležencev odgovorilo, da risov ni preveč. Prav tako vsak tretji Fincec želi, da risa sploh ne bi lovili, približno polovica pa meni, da bi ga lahko lovili, vendar se njegova populacija zaradi lova ne sme zmanjšati. Finska naj bi imela okoli 2260 risov, med paritveno sezono pa pričakujejo povečanje tega števila.

Vir: www.mtvuutiset.fi

Norveška: Na Norveškem so se večletna prizadevanja za ohranitev polarne lisice (*Alopex lagopus/Vulpes lagopus*) izkazala za uspešna, saj vrsta ni več kritično ogrožena. V letu 2024 se je populacija polarne lisice povečala na 330 odraslih osebkov, kar je posledica ukrepov, kot so vzreja, izpust mladičev, hranjenje in omejevanje širjenja navadnih lisic (*Vulpes vulpes*). Po podatkih Norveškega inštituta za razisko-

vanje narave se je na Norveškem od leta 2008 precej povečalo število odraslih polarnih lisic. Kljub temu še vedno obstajajo izzivi, kot so tveganje za parjenje v sorodstvu in zmanjšana velikost legla. Sodelovanje s Švedsko in Finsko je pripomoglo k večanju populacije v Fenoskandiji, kjer je zdaj 582 odraslih osebkov.

Vir: www.jegeravisen.no

Danska: V zadnjih letih se je na Danskem povečalo število okužb zajcev s tularemijo, kar povečuje tveganje za širjenje bolezni med ljudmi in drugimi živalmi. Spremembe v podnebju, večja gostota populacij živali in pogostejši ekstremni vremenski pojavi lahko povečajo pojavnost bolezni. Za zmanjšanje tveganja okužbe svetujejo lovcem, naj nosijo zaščitna oblačila, se izogibajo neposrednemu stiku z okuženimi živalmi in skrbijo za higieno pri ravnanju z divjadjo.

Vir: www.jaegerforbundet.dk

Italija: V Benečiji škoda, ki jo vsako leto povzroči divjad, presega dva milijona evrov, od tega pol milijona škode povzročijo nutrije. Na območju naj bi bilo kar 200.000 osebkov, zato so povečali proračun za izkoreninjenje nutrij na milijon in pol evrov.

Vir: www.cacciapassione.com

Mojim lovskim tovarišem in učiteljem: Ivanu, Zdenku, Miju, Francu, Maksu, Ernestu, Štefanu in Jožetu v zahvalo in spomin ...

Ivana sem spoznal po naključju. Kot bosonog fantič sem se ga bal, saj je vzbujal strah, trepet in spoštovanje. Bil je miličnik, nosil je pištolo in pendrek, na glavi pa lepo »šilt kapo« z rdečo zvezdo. Naokoli je rad hodil peš, tu in tam so mu predpostavljali na voljo kolo, da je hitreje prišel na kraj požara v Smolinca, kjer je včasih gorelo tudi dvakrat na teden. Še danes

koncu še vseeno dovolj preudaren, da je lahko naslednji dan poročal tovarišu komandirju pri Sv. Lenartu, kaj je slišal v Smodincih. Vedno je pogovorno uporabljal to ime, v uradni zapisnik pa je na pisalni stroj z dvema prstoma pravilno napisal S m o l i n c i. Svetniškega imena za sedež postaje Ljudske milice ni uporabil nikoli, to se mu je zdelo smešno, saj ga tudi ljudje niso uporabljali; razen na uradnih dopisih Krajevnih ljudskih odborov in na poštnih naslovih. Za vse je bil Sv. Lenart samo Lenart. Od starih časov je bilo tako in leta 1952 so se tudi zato brez slabe vesti poslovlili od farnega zavetnika sv. Lenarta, ki so ga odtlej častili le še na njegov god 6. novembra.

Ko je Ivan prišel službovat v Slovenske

sen lovec na Dolenjskem in mu je zapustil lepo staro petelinko. Nanjo se je Ivan takoj spomnil in jo skrbno zavito v šotorsko krilo našel na podstrešju domače hišice. Začela se je njegova miličniško-lovska pot, ki ga je zaznamovala vse življenje. Postal je nepozabna lovska legenda, kar sem spoznal šele po študiju zgodovine, ko sem sam postal njegov lovski tovariš.

Najino prvo srečanje se je zgodilo na velikonočni ponedeljek, ko sva z očetom streljala z možnarji. Očeta sem spraševal, zakaj je treba streljati, a mi ni vedel odgovoriti drugega kot, da je tudi on kot otrok prižigal »cin žnuro«, ko sta z očetom streljala z možnarji pri Belovih v Kraljevcih. Nabijala sva možnar za možnarjem, še danes ne vem, od kod

Mejduš, je pršu

MARJAN TOŠ

nihče ne ve, kdo je bil požigalec. Vas pa so zaradi tega poimenovali kar Smodinci.

V nesrečne Smodince, ki jih je že pred drugo vojno literarno doživeto opisal Matija Ljubec¹ in izrisal podobe nesrečnih duš tamkajšnjih viničarjev in kočarjev, je moral Ivan pogosto tudi zaradi »raubšicov«, ki so plenili zajce, jerebice in fazane. Da so imele žene vsaj nekaj mesa za priboljšek ob nedeljah in praznikih. Sicer so »natepavali« krompir, repo, zelje in fižol. Tako je pač bilo v tej vasi Bogu za hrbotom. Ivan je pogosto kresal z blatnimi in težkimi čevlji po ilovnatem klancu navzgor, bentil in preklinjal po dolensko, da se ga je slišalo kilometer daleč. Po rodu je bil Dolenjec, doma tam nekje blizu Slakove Mirne Peči, ljubitelj cvička, strog, mrkega pogleda in natančen. Marsikdo se ga je zaradi tega izogibal. V resnici je bil dober človek, veseljak, sploh ko je običal v slamnati zidnici in na majavem stolu posedal dolgo v nič ter iskal podatke o »raubšicah« po smolinških gozdovih. Metodo je izpilil do konca in kljub mnogim »krožicam« čiste šmarnice, ki je takrat v Slovenskih goricah kraljevala enako kot cviček na Dolenjskem, je iz utrujenih starčkov potegnil marsikaj uporabnega. Vsi so ga poznali in menili, da se ne bo nič zgodilo, čeprav je šmarnica močna pijača in vsakemu zmeša pamet. Ivan ni bil take sorte, ob pijači se je sicer znal poveseliti, tudi kakšno dolensko zapeti, s kančkom modrosti pa je bil na

gorice, so imeli miličniki veliko dela, saj se je na »lenartovo« v trgu nagnetla velika množica ljudi. Če je sijalo sonce, je vino teklo v potokih in tudi pesti so včasih zapele. Dovolj je bil le en žvižg Ivanovih tovarišev in vse je bilo spet v najlepšem redu. Takrat so imeli miličniki ugled in strahospoštovanje, kar se je večkrat potrdilo na vaških veselicah, ko so se »rezali« domači fantje in si kazali mišice. Miličniki, ki jih je Ivan pogosto vodil med pretepače, so hitro naredili red. »Mejduš, smo jih, še dva dni bodo imeli plave riti!« je po navadi dejal Ivan, ko si je obrisal potno čelo. Njegov »mejduš!« ga je zaznamoval takoj po prihodu z Dolenjske v Slovenske gorice. Ko so ga ljudje zagledali, so že od daleč vpili: »Bejžte, pobari, Mejduš gre, s pendrekom.«

II.

Ivan v Smodincih ni ujel nobenega »raubšica« in je bil jezen sam nase. V tamkajšnjih gozdovih je kar naprej pokalo, domačini so se muzali, poznali so vse, ki so skrivaj lovili. Takrat niso imeli nobene konkurence, saj lovcev še ni bilo. Le tu in tam sta prišla v vas ob belem dnevu, zaradi strahu pred nočjo, starejša lovska čuvaja, od Sv. Jurija ali Sv. Lovrenca. Oba sta poznala »raubšice« in o njih molčala kot grob. Domačini so ju vedno imenitno postregli in domov sta se vračala težkih glav.

Ivanu, ki je bil redoljuben mož, to ni dalo miru in vpisal se je med lovce. Kakopak, saj je bil tudi njegov ded pono-

očetu toliko smodnika. Včasih je počilo, kot bi eksplodirala letalska bomba pri Andražu. Takrat je celo stari Prdičel prišel na vrata svoje kolarnice in začuden gledal v nebo, če morebiti kdo ne bombardira vasi. Pokalo je in pokalo in ko se je začelo mračiti, sva nabila še zadnjega. Največjega, za katerega je ostal zadnji smodnik. Pok je bil tako močan, da so zažvenketale vse šipe in da se je sosedova Mičika skoraj podelala od strahu. Z očetom sva slavila najino zadnjo eksplozijo in si dajala duška, ko se je kar naenkrat, ne vem od kod, prikazal Ivan. Jezen kot ris je zakričal na ves glas: »Zdaj je pa tega dovolj. Od kod smodnik in vžigalna vrstica? Kje je bilo to ukradeno? Ti, fante, marš k materi, ti France pa z menoj na postajo Ljudske milice. Bom vama že dal pokanje, zalega cerkvena, ne vesta, da je streljanje prepovedano in da je danes delovni dan za vse poštene ljudi!« Tako naju je nadrl in se napenjal kot žaba v kalni vodi. Že naslednji hip je utihnil, se umiril in prijazno zaprosil za »glaž« ta rdečega. Oče je vedel, da je kmalu po prihodu z Dolenjske za vekomaj pustil šmarnico, saj je zaradi nje enkrat v Smodincih haluciniral in hodil naokoli kot deseti brat. Od takrat je prisegel samo na dolenski cviček in na domačo »brajdesnco«, na rdečko, kot je znal šaljivo povedati. Kaj sta se z očetom pogovarjala, še danes ne vem, saj sem iz strahospoštovanja pred strogim miličnikom zbežal v hišo k materi in sestri. Ko smo opravili dela v hlevu, sta se Ivan in oče še vedno pogovarjala

¹ Matija Ljubec je bil pisatelj, doma v Drbetincih, in je prevzel ime Ignac Koprivec.

in pila. Dokler ni padla tema in je Ivan sedel na moped ter se, rahlo vigajoč po vaškem kolovozu, odpeljal proti domu.

Leta so tekla, Ivan je večkrat prišel do naše hiše in tako sem se ga nehal bati. Nekega lepega popoldneva sem kolo vrtil naokoli po Trebežu in odkrival vranja gnezda, ki so bila polna vreščočih mladičev. Z očetom sva dogajanje skrbno spremljala in okoli svetega Petra in Pavla večino gnezd izpraznila. Mlade vrane so bile okusna dopolnilna hrana, sploh ocvrte. Trebež je bil včasih lep gozd z bujnim drevjem, mogočnimi jeseni, hrasti in bresti. Zaradi goste leske in drugega grmovja so tam kraljevali močni srnjaki. Vedel sem za mnoge in največkrat so nosili mogočno rogovje. Kot sveti Duh je eden od njih stopil skoraj predme, me očno pogledal in šepajoč nalahno zbežal. Slišal sem nekaj poskokov in potem »vse tiho je bilo«. »S tem nekaj ni v redu,« sem si rekel in doma povedal očetu. – »Pojdi po Ivana, da srnjaka reši muk,« mi je ukazal oče. Pobral sem šila in kopita in kmalu potkal pri Ivanu. »Kaj pa je, fante? Kaj se dereš kot sraka!« me je nič kaj prijazno sprejel. Povedal sem mu zgodbo o šepajočem srnjaku z visokim rogovjem. »Mejduš, ta je ta pravi, mi je že dvakrat ušu, ti zlodej salamenski!« je kot otrok, ki dobi bel kos kruha, navdušeno govoril sam sebi. »Počak mau, grem po flinto in pokazal mi boš tega srnjaka, na katerega je najbrž streljal tisti raubšic iz Oseka. Kako se že piše?«

Nisem mu odgovoril, malo sem počakal in Ivan je bil nared za lovski pohod v Trebež. Pot je bila kratka, hodila sva molče in počasi. V Trebežu sem ga pocukal za rokav in mu pokazal mesto, od koder je šepajoči srnjak zbežal pred menoj. Bil je tiho, pripravil je puško in delala sva korak za korakom. Počasi sva stopala drug za drugim, ko se je Ivan naenkrat ustavil, dvignil dvogled, opazoval in očno ocenil, da je pred nama ta pravi, šepajoči. »Zdej ga pa bum,« je zašepetal in dvignil puško k licu. Popolna tišina. V hipu me je Ivan potegnil k sebi, mi dal puško v roko in čisto tiho ukazal, naj jo prislonim k drevesu. »Miren bodi, počasi dihaj, jaz ti ga bom spravil v križ, ti ga pa kar ustre!« Nisem verjel in s filmsko naglico se je odvrtil prizor, ki ga dobro vidim še po več kot pol stoletja. Res sem dvignil puško, tresel sem se, globoko dihal. Ivan mi je vse nastavil, me končno umiril in ukazal: »Zdej pa ga ustre! mejduš!« Pok se je razlegel po Trebežu in ob Drvanji. Srnjaka nisem več videl. »Kaj sem storil?« Šlo mi je na jok, da nisem, reveža, morebiti še bolj ranil. »E, fante, pa sva ga, ne, ti si ga ustrelu. To ti je ta prvi, zapomni si to in če boš kdaj jager, povej, kaj sva midva skupaj doživela. Lovsko pravično sva uplenila

ubogega srnjaka, ki bi sicer v mukah poginil v vročem poletju.« Krepko mi je stisnil desnico in ne spomnim se več, ali mi je izrekel tudi lovski blagor. Spominjam se, da je odlomil vršiček smrekove vejice, ga pomočil v krvi uplenjenega srnjaka, mu dal en vršiček v gobček in drugega meni v desno gumbnico. Kaj je pomenil obred, sem izvedel mnogo let kasneje, ko sva z Ivanom postala srčna lovska tovariša. Večkrat me je vodil na lov na srnjaka. Poznal je vse lovske revirje. Na zunaj strog, v resnici pa dobra, nežna in na stežaj odprta dolenjska duša, neverjetno pošten in iskren mož postave. Za nameček pa iskren in zaupanja vreden lovski tovariš.

III.

Ko sva se prvič srečala v lovski družbi, se mi je zgolj nasmehnil in modro opazoval družčino, v kateri sem se znašel kot popoln lovski zelenec. Bil je tajnik lovske družine in na pamet je poznal rojstne datume in naslove bivališč vseh članov. Nekaj čez dvajset nas je bilo takrat in Ivan je imel dober spomin. Vedno je govoril počasi, si vmes prižgal cigareto, nekajkrat potegnil in puhnil dim kot stara lokomotiva, potem pa nadaljeval z branjem sklepov, ki jih je sam napisal. Na sestankih si je vse zapisal v star zvezek; točno tako, kot je povedal kdo od lovcev. Včasih je dvignil glas: »Mejduš, malo počasneje, nisem še vsega zapisal, govori bolj počasi!« Ivanu ni nič ušlo in tudi zapisniki, ki jih je vedno v celoti prebral na naslednjem sestanku, so bili za tisti čas vsebinsko popolni. Napisani nekoliko robato, z vmesno dolenjščino, a razumljivo. Na koncu podpisano in žigosano. Njegov lovski značaj je bil plemenit, znal je ločiti zrno od plev in spoštoval je lovsko pravičnost.

Ko sva se po lovsko spoznala, sem počasi slutil, da ga najeda zdravje. Bolezen je spretno skrival in je zato rad ušpičil marsikatero vragolijo. Znan je bil kot neizprosni sodnik zelencem, ki so jih med lovskim krstom posadili na zatožno klop. Šaljivec do obisti, a neizprosni, ko je dobil priložnost za udarec po zadnji plati. Vedno je sunkovito in visoko dvignil leskovko in – lop! Krščenec je boleče jeknil in si gladil zadnjo plat.

»Posluš, to si dobil, da si boš zapomnil, kdaj si postal jager!« je vsakemu zelenecu dejal ob stisku roke po končanem obredu lovskega krsta. Znal je ušpičiti še kaj hujšega, odvisno od razpoloženja in priložnosti. Ni bila skrivnost, da je na nekem krstu, ko še nismo imeli lovskega doma in so lovci zelenca krstili v vaški gostilni Pri Golobu, kamor je jeseni leta 1910 in pomladi 1911 rad zahajal celo brkati Ivan Cankar ter okušal žlahtnost slovensko goriške kapljice, nasul v ze-

lenčev kozarec nekaj ščepcev posušenih lisičjih jeter. Revež je komaj prestal krst, Ivanov močan udarec po zadnji plati, in brz izginil kot kafra. Nihče ni vedel ne kod ne kam. Naslednje jutro ga je našel stari Ludvik, ki je pred prvo jutranjo mašo po navadi popil pelinkovec. »Revež je bil bled, nemočen je sedel na stranišni školjki in buljil v neznano s spuščeni gatami, posran in pokozlan, spredaj in zadaj. Kaj, pri hudiču, so mu dali za piti, pa saj bi ga še Matilda pobrala!« je pripovedoval Ludvik, ki je poznal lovske navade. »To pa mu je gotovo podtaknil oni, no, kako ga že kličejo jagri? Ja, Mejduš, tisti Dolenjec, ki je že od osvoboditve na postaji Ljudske milice, pa še vedno dolenjščino vleče za seboj. Ta pa zna, le kdo bi si mislil, ko pa je kot milčnik neizprosni in ne pozna milosti za nikogar. Ja, ja, takšni znajo biti na hece,« je razlagal prestrašeni »kelnarci« Kristini, ki ni vedela, ali naj pokliče reševalce ali gasilce. Te zgodbe nisem pozabil. Bolj ko se je bližal tudi moj lovski krst, bolj me je bilo strah Ivanovega udarca z leskovko.

Konec novembra smo imeli lep lov in na dlako sem položil dolgouhca. Prvega in edinega v dolgi lovski karieri. Ivan se je že pri malici, med katero se ni dotaknil ne kruha ne klobas, pač pa je razposajeno spuščal oblake dima v nebo, muzal in smehljal. »Posluš, bom jaz odrezal palico za tega nesrečneža, ki si je dovolil ustreliti zajca,« je pred koncem malice dejal lovovodji Ernestu. Vedel sem, da se mi ne obeta nič dobrega in da jih bom dobil po riti kot kakšen srednjeveški kaznjeneč. Nič ne de, krst je treba preživeti, pa bo, kar bo. Vse je teklo gladko, bilo je veliko smeha, dobre volje, lovske latinščine oziroma latovščine in dovtipov na moj račun. Obsodili so me strašnih kaznivih dejanj, vseh se niti ne spomnim več. Zapomnil sem si samo Ivanovo vprašanje: »Kdaj je lovec najbolj pijan?« Ni bilo časa za razmislek, kar tja v en dan sem bleknil: »Lovec je najbolj pijan, ko ima psa v nahrbtniku in zajca na vrvi.« Družčina pa v krohot. Z Ivanom vred, ki si je klobuk potisnil malo v levo, vzel debelo leskovko, jo visoko dvignil in ... mižal sem, čakal na strašen ubijajoč udarec, ki so mi ga obljubili, pa nič. Sekunde so bile dolge kot ure, za hip sem dvignil glavo z zajca in pogledal proti Ivanu. Bo ali ne bo? Nič ni bilo, palica je nežno pristala na moji riti. Ivan jo je držal v levi roki in mi šepetajoče dejal: »To je bilo za tistega srnjaka v Trebežu, ki si ga rešil muk pred poginom. Takšen ostani, spoštuj zeleni kraj in postani lovski tovariš, tudi če boš kdaj dohtar v Ljubljani. Lov je čast, čar, doživetje prvinskosti in odgovornost do vsega živega v naravi. Zapomni si to in ne pozabi na moje besede!«

Nikoli jih nisem pozabil, sploh tistega o časti in lovskem tovarštvu ne ...

IV.

Ivana je vse bolj dajala bolezen in zato je iskal svoj mir v naravi. V popolni temi se je ob jutrih rad odpravil na prežo in na njej sedel ure in ure. V poznih popoldnevih je to ponovil. Pri Golobu se je ustavil pred večernim lovom, popil enega s cvičkom, pokadil tri cigarete, razdrl kakšno žaltavo in se poslovil. Rad je zahajal v Cogetince, tja dol pod Osojnico, kjer je poznal vse srnjake. Vesel je bil mladih jagrov, ki so

Naredil se je lep večer, sonce je počasi zahajalo, od Sv. Antona se je slišal avemarija, postajalo je spokojno, mirno. Utihnil je ptičji orkester, le tu in tam se je še oglasila vreščeca šoja. Čakal sem in čakal, izstopila je srna, za njo mlad srnjak. Vse je bilo mirno, počasi sta se sprehodila po jasi, se ustavila na robu pšenične njive, se poigrala in izginila v bližnji goščavi. Mračilo se je že, srnjaka ni in ni bilo. »Hop, Cefizelj!« si rečem, ko je izstopil močan srnjak. Mlad, nosil je visoko rogovje, a kratke parožke in bil je svetel. »Ta ne bo ta pravi,« sem si rekel

z menoj ob mojem zadnjem. Mar ni to lovsko pošteno? Naravi sem preveč vzel in premalo dal, zdaj to vem in žal mi je, da ji nisem bolj vračal za vse radosti, ki sem jih v njej doživljal. Res, imeti takšno mater, je nekaj najlepšega. Moja uboga mati je že dolgo pod dolenjsko rušo, oče s trdo in žuljavo kovaško roko tudi. Ostal mi je le spomin in tako bo najbrž tudi za mano. Kdo bi vedel? Rad bi, da nekoč poveš mladim, da sem naravo spoštoval, čeprav sem navzven deloval robustno, grobo in za mnoge celo čudaško. Pa nisem tak, imam dušo in srce. Pogled

Narisal: Igor Pčulin

kazali zanimanje za lov in včasih nasedli njegovim potegavščinam.

Bil sem med njimi, ko mi je nekega sobotnega popoldneva predlagal, da greva čakati srnjaka tja dol pod Osojnico. »Mejduš, ta prau je zate, sem ga nagledal, visok šesterak, dolgi parožki, temna barva, pa še star je, ti hudič frdamani, v temi mi pride pod štant. Greva čim prej, da naju kdo ne preseneti, je res ta prau za na steno lovske sobe. Nekoč si jo boš tudi ti uredil, kot se za jagra spodobi ...,« je še dodal, ko sva Pri Golobu pospravila po en kozarček: on z rdečim, jaz s ta belim. In sva šla na lov. Vozil je počasi, preudarno in avto parkiral pod košato in senčno lipo. Rasla je na gozdnem robu in nedaleč od nje je bila sredi jase, blizu pšenične njive, postavljena visoka preža. »Tja pejd, tam sedi, čakaj in opazuj, če pride v mraku šesterak, visok in temen, ga kar ustrel. Je ta prav, mejduš. Jaz pa grem okoli na gornji stran, bom malo zapiral, da ti bo ja prišel pred cev.«

in ga mirno opazoval, kako se je sprehajal zdaj sem in zdaj tja.

Potem pa, naenkrat, kot iz topa! Močan pok je zmotil večerno tišino in odmeval vse tja dol do Negove. »Krucifiks, pa se ja ni Ivanu kaj zgodilo. To pa moram takoj pogledati.« V hipu sem zapustil prežo. Pot pod noge in kmalu sem prisopihal do Ivanove preže. Slabih trideset metrov navzgor proti zaraščenemu vinogradu sem ga zagledal, kako je pihal dim v zvezdnato nebo. Klobuk je imel na glavi, puško na levi rami, s cevjo navzgor, in nekam se je oziral. »Mejduš, pršu mi je, oni šesterak, ki bi moral priti do tebe. Pa sem ustrelu in padu je kot kamen v vodu,« je dejal, ko je ugasnil cigareto. Šlo mu je na smeh. Ponovil se je prizor iz Trebeža izpred davnih let, le da v zamenjanih vlogah. Ivan je še vedno strmел v neznano, miren, a zamišljen. »Morda je bil to moj zadnji in vesel sem, da sem te imel ob sebi. Jaz sem bil s teboj ob tvojem prvem in ti

na naravo je bil zame vselej neverjetno navdihujoč in pomirjujoč. V njej je bilo nekaj magičnega, nekaj čarobnega, nekaj, kar bo večno nagovarjalo človeško dušo. Ne glede na to, ali kdoli opazuje lepoto sončnega vzhoda ali zahoda, veličino gora ali tako kot midva tega najinega šesteraka, ki sva ga vzela iz naročja matere narave. Diana nama ga je poklonila in bodiva ji za ta dar hvaležna.«

Govoril je počasi, skoraj šepetaje, tako da se je v ozadju slišalo šelestenje mogočnih bukev pod Osojnico. Zastal mi je dih. Takšen je torej Ivan! Kako se lahko motimo in po krivici obsodimo človeka! Še sam sem se ozrl v daljavo in v nekaj sekundah odvrtil čas nazaj ...

Kako je bilo prvič v Trebežu? Zdaj je čas, da se mu zahvalim in dokažem, da sem bil vreden njegovega zaupanja.

Najprej sem dostojno opravil obred po strelu. Srnjak je že ležal na desni strani, iz njegovega gobčka so kapljice

krvi orosile travo. Smrekovi vršički so bili takoj pri roki, srnjak je dobil zadnji grizljaj, Ivan zeleno vejico plena, iskren lovski blagor in močan stisk roke. Srnjaka sem »po šolsko« iztrebil, cvrček spravil v posebno vrečko, obrisal trebušno votlino s papirnato brisačo, kot so nas učili, in počasi sva ga nesla do parkirišča. Preden je Ivan odprl prtljažnik, se je še enkrat ozrl nazaj, tja gor, kjer mu je Diana naklonila tega šesteraka. Dvignil je klobuk z zeleno vejico, se nalahno poklonil in zašepetal: »Hvala ti, Diana, za tvoj dar. Hvala ti, mati narava, za tvoje bogastvo. Na tem in onem svetu bom za vedno tvoj varuh. Pa še enega boš dobila za menoj, fante bo dober jager.«

Pokadil je cigareto, molče, in potem sva se počasi odpeljala do lovskega doma, kjer sva srnjaka pospravila v hladilnico. Srnjak je visel v hladilnici, midva pa sva sedela Pri Golobu. Z rdečim in ta belim. Kristina nama je večkrat zamenjala kozarce in Ivan je spustil v zakajeni gostilniški sobi v zrak veliko cigaretne dima. Ko so odhajali iz gostilne še zadnji pivci, zgarani delavci, ki so se vrnili z zadnjim avtobusom iz mariborskega Tama in Livarne, kjer so si s težkim delom služili vsakdanji kruh, sva odšla še midva. »Pa ne zameri mi, mejduš, k men je pršu ...«, so bile njegove besede ob slovesu. Utrnila se je zvezda in mu najbrž pritrčila. Naj mu bo za lep spomin ...

V.

Tisto jesen je Ivan še lazil za srnami. A s težavo, saj je vse težje dvignil puško na srno in še težje na njenega igrivega mladiča. Na srnjaka nikoli več ni dvignil puške. Pri Golobu se je vse redkeje ustavljal. Bolezen je napredovala, postal je vase zaprt, zamišljen in tih. Na lov je še hodil, takrat že samo ob večerih, in se pozno vračal domov.

Nekoga petkovega večera, ko sem se vračal iz Maribora v domači kraj, me je pot zanesla h Golobu. Upal sem, da bom tam našel Ivana in da bo spet kakšno po krjavljevsko razdril, čisto po dolenjsko, v njegovi lepi domači govorici. Nisem se motil, bil je tam in, kot vedno, je kadil. Na mizi je bil na pol prazen kozarec s ta rdečim. »Prid sem, ti moram nekaj povedat,« me je glasno povabil k mizi. Beseda je dala besedo, o jagi in jagrih, kakopak, in Ivan je začel sočno pripovedovati zgodbo, ki je sicer krožila med ljudmi. »Veš, fante, smo imeli otvoritev lovskega doma. Godci so igrali, vino je teklo v potokih, pivo se je penilo, golaž se je cedil po bradah in plesišče se je treslo od plesalcev. Vse, kar leze in gre, je prišlo na otvoritev, saj se ne jé vsako nedeljo srnjakov golaž. Kot mož postave sem bil redar in sem pomagal sosedu Jožetu, ki je

imel pod kontrolo točenje pijače. Jožeta poznaš, oni plešasti, nasmejani Jože, stari tamovec, ki nam je vsem montiral strelne daljnogleda. V orodjarni so bili sami naši mojstri, Zdenko, Štefan, Milan in on. No, o tem kdaj drugič. Ostaniva pri naši veselici. Ko so godci odložili instrumente in v daljšem odmoru lokali vino, je kot strela iz jasnega nekdo zakričal, da je nastal pretep. Kaj, pretep? Kakšen pretep? Kdo se pretepa? Spet vročerkvni Bišanci in Gočovci, sem se zadržal in prijel za pendrek. Prizorišče pretepa je bilo kar plesišče. V lase pa si niso skočili pretepa željni Andrašovčani, pač pa dve babi. Ti, hudič babji, kakšen ravš je nastal. Začelo pa se je tako, da je Tunika iz Ločkega Vrha rada videla Frideka iz Čagone, za katerim je lazila tudi tista z vsemi mažami namazana Fefika iz Brengove. Friderik ga je imel že pošteno pod kapo in se ni branil Tunikinih objemov. Fefiki je zavrela kri po žilah in v trenutku so po zraku leteli njuni lasje. Mejduš, babi sta se pretepali huje kot v najboljših časih Bišanci, ko sem bil še mlad miličnik. Porka mađona, kaj takega pa še ne! Pustil sem, da so pele babje pesti in v miru kadil. Se bosta babi že pomirili. Sosed Jože pa je želel kar sam narediti red in je skušal kričeči pretepaški babi pomiriti. Škoda mu je bilo vsake minute, ki jo narod zapravlja za ogled pretepa, namesto da bi dedci viseli za njegovim šankom. Mat kurja, ti rečem. Fefika je sezula čevelj z visoko peto in lop z njim po Jožetovi goli glavi. Kri se mu je ulila po obrazu, sesedel se je vase, blede kot na smrtni postelji, množica je kričala, da naj kdo pokliče dohtarja in reševalno vozilo. Ko sta babi videli, kaj se je zgodilo, sta se nekoliko umirili, a si še vedno kazali pesti. Jožeta so na pol nezvestnega in okrvavljenega odnesli na bližnjo pivsko mizo ob plesišču in ga tam polivali z mrzlo vodo. Kmalu je prišel k sebi. Nekdo je našel povoj prve pomoči, obvezali so mu glavo, malo je še sedel na klopi in potem z okrvavljenim licem odšel do točilne mize. Babjega pretepa je bilo konec, godci so spet igrali in množica je nadaljevala z rajanjem. Kaj je bilo s Tuniko in Fefiko, ne vem, za Frideka pa sem slišal, da je namesto ravšastih bab do konca veselice držal v rokah vinski kozarec in se napil do nezvesti. Zjutraj so ga, še vsega pijanega, našli v jarku pri Anželovi domačiji. Tako je bilo to in od tistikrat ima Jože za šankom v lovskem domu vojaško čelado. Če bi bilo treba spet posredovati v kakšnem babjem pretepu na veselici,« je Ivan sklenil pripoved o babjem ravšu na lovski veselici. Med pripovedovanjem se je nekajkrat zakrohotal, kar sicer ni bilo v njegovi navadi. Potem je spil še zadnjega s ta rdečim in skupaj sva odšla od Goloba vsak na svojo stran.

»Mejduš, kako so se babe pretepale, tega še v filmu ne vidiš, hudič frdamani babji, ti rečem,« je poslednjič v valoviti dolenjščini dejal ob najinem večernem slovesu. Slišal sem samo še besede: »Preklete babe, še otvoritev bi nam pokvarile, če ne bi bilo Jožeta.«

Ivan se je v osami bolezn, ki je ni mogel več skrivati, včasih le ustavil pri Maksu na Cenkovi in tam robantil zaradi »raubšicov«, ki jih je na začetku miličniške poti lovil po Smolincih. »Še danes sem prepričan, da si bil tudi ti med njimi,« mu je včasih smeje navrgel. In potem sta možaka vse do poznega večera obujala spomine na tiste čase.

Tudi njuna srečanja so postajala vse redkejša, Ivana so počasi zapuščale moči. Na skupnih jesenskih lovih ga tisto leto ni več bilo. Ko smo na enem od lovov, bilo je ravno v Smolincih, malicali, je prišla novica, da je Ivan zaspal. Za vedno ...

Priredili smo mu lep in dostojen lovski pogreb. Težko so mi šle z jezika besede zadnjega slovesa ob odprtem grobu. Z vsemi močmi sem zbral pogum in povedal, da smo se poslovili od zvestega člana zelene bratovščine, srčnega lovca in poštenega človeka. Lovski rog je zadonel in odmeval daleč naokoli, nekje je zavreščala šoja, oglasili so se strelji iz lovskih pušk, pa spet zven lovskega roga, trikrat in za Ivana zadnjič. Marsikatera ženica si je utrla solzno oko. Lovci smo se mu še zadnjič poklonili in na krsto molče odmetavali zelene vejice. Ko je v gozdiču tik ob pokopališču zaprhutala in se oglasila sova, smo nemo in počasi odhajali na »zadnji pogon« v lovski dom. Bilo mi je težko pri srcu in ko sem zapuščal sveto zemljo, so mi misli tavale zdaj sem, zdaj tja ... Vse v našem življenju je minljivo in nikoli »ne moremo dvakrat stopiti v isto reko«. Ta znameniti Heraklitov izrek potrjuje večno resnico, da nihče od nas ne more zaustaviti večnega zakona sprememb in minljivosti. Ne življenja in ne smrti. Prava resnica našega življenja je, da vse pride, je z nami nekaj časa in potem odide. Ivan je to že dolgo čutil in ko sem se še zadnjič ozrl k odprtemu grobu, sem sam sebi dejal v brk: »Mejduš, tudi ti si odšel, ostali so le spomini ...«

Narečne besede:

*raubšic – divji lovec
krožica – kozarec
cin žnūra – zažigalna vrvica
brajdedšna – vino, pridelano iz rdečega grozdja, ki dozori v brajdah
kelnarca – natakarica
rezati se – pretepati se
šank – točilna miza
jager, jagri – lovec, lovci
pobar, pobari – fant, fantje*

Lovec Káru

Sodnik dr. Hinko Dolenec (1838–1908), ki je od leta 1868 do 1878 služboval v Ložu in bil tudi sam lovec, je leta 1903 v Ljubljanskem zvonu objavil sestavek O gozdu in nekaterih njegovih ljudeh. V njem je opisal izredno moč lovca Jurija Karlota (1827–1903) iz Podcerkve v Loški dolini, ko je v lovu na kune ob petih jabolkih preživel dve noči v gozdu in tretji dan prišel domov izpod Dedne gore, čeprav je zapadlo snega čez pas. Sestavek so leta 1921 izdali tudi v Izbranih spisih.

Narisal: Igor Pičulin

Po domače so mu rekli Káru. Bil je orjak, takrat star čez šestdeset let, a nihče mu jih ne bi prisodil. Lase je imel črne kot »gavran« (krokar), kar spreminjali so se, zobe pa tako lepe, bele in enakomerne, da takih Dolenec ni videl ne prej ne pozneje. Oči so bile temne in žive in kadar je Káru pripovedoval, se ga Dolenec ni mogel nagledati in naposlušati. Káru je vselej govoril resnico. Ni bil gostobeseden, toda v pravi družbi je bil rad in kadar se je nasmejal, je pokazal čudovite zobe. Še takrat, ko ga je pisatelj spoznal, je veljal za najmočnejšega v vasi.¹

Tisto noč je zapadlo dosti snega, proti jutru pa je prenehalo snežiti in iz vasi Podcerkev se jih je odpravilo petero (kunarjev) v gozd. Čeprav ni bilo niti po pašniku niti dober kos gozda navzgor nobenega sledu in je bilo videti, da žival (divjad) tisto noč ni hodila okoli, so vendar šli naprej proti Velikemu vrhu. Tam so se ločili, da bi obšli dober kos Kobiljaka, ker navzdol si je lahko vsak sam pomagal naprej. Káru je šel po poti, ki vodi pod Škodovnikom v Dol. Megla se je zgostila in zopet je začelo snežiti. Ko je menil, da je prišel v Dol, se je ustavil in čakal. Vedel je, da je bila ura že krepko čez poldne, zato se je obrnil in šel nazaj po svoji sledi. Ko se je začelo mračiti, ni vedel, kam naprej, zato si je hitro poiskal prenočišče in zakuril. Za večerjo je pojedel dve jabolki. Noč je bila

dolga. Da ni prezebal, je iskal drva. Ko bi bil sekirico pozabil doma, bi še tisto noč preminil in našli bi ga spomladi, ko sneg skopni, kajti vso noč je snežilo. Ko se je začelo daniti, ni vedel, kam naj se obrne. Njegove gazi ni bilo več, snega pa čez pas. Da bi se ogrel, si je pomagal naprej – po njegovo proti Velikemu vrhu. Vendar nikakor ni mogel dognati, kje je bil, a šel je naprej. Šele v mraku se je ustavil in si poiskal prenočišče pod veliko steno. Po velikem skalovju je sklepal, da je v Tisovcu. Za večerjo je pojedel zadnje jabolko. Kako je preživel noč, se ni spominjal, menil je, da je bil kar v neki omedlevici. Ko se je začelo zopet daniti, da je videl, »kam poseči z roko«, je dobro zakuril, da se je dodobra ogrel in se toliko ojunačil, da je zopet začel misliti na rešitev. Ne da bi vedel, v katero smer je šel, je taval naprej in opazil, da je imel pred seboj visok hrib. Sklenil je, da ne bo šel navzdol, dobro vedoč, da mora premagati hribe, če hoče priti v rodno dolino ali pa na Pivko. Moči so ga večkrat zapuščale, da je obležal v snegu. Strašno žejo je gasil tako, da je jedel sneg. Ko je zopet prišel k sebi, si je pomagal naprej. Že se je začelo mračiti ali pa se mu je od slabosti delala tema pred očmi, ko je opazil, da gre navzdol. Šel je naprej in preden je pritisnila noč, je spoznal, da je prišel iz debelega (strnjene) gozda in se znašel na pašniku. Ugibal je, kje bi bil, in kar si je domišljal, je bilo v resnici: bil je pod Ostrim vrhom. Tega se je zavedel šele, ko si je pomagal naprej po bolj odprtem terenu in prišel do Urhove pepelnice. Premagal se je, da ni zlezal pod streho, kajti čez noč bi bil gotovo preminil. Pomagal si je še naprej do podcerkljanskega mosta in tam je zopet stopil na trda tla, razhojena od vaše živine, ki so jo tja vodili napajat. Doma ni bilo nikogar, sestre je bilo gotovo strah.²

² Káru ni bil poročen. Ker je Kárutova edina sestra

Posegel je v peč in našel lonec. Kaj je pojedel, še dolgo ni vedel. Šele drugi dan se je dodobra zavedel in izvedel, da so se rešili tudi njegovi tovariši. Razvedelo se je, da sta se Pangretov³ in Martinek⁴ rešila na Jurišče.

Dolenec nadalje piše, da je Káru trdil, da se mu je zdelo, kakor bi se boril s težkimi sanjami, da ni vedel, kolikokrat je obnemogel in obležal, a si je le pomagal naprej, ker sta ga k temu silila tudi mraz in žeja. Spodbujalo ga je tudi, ko je večkrat prišel do srn, ki pa so odskočile le za nekaj korakov. To ga je vselej prepričalo, da je še na tem svetu in mu dajalo pogum, da se je še naprej boril za življenje. On sam in drugi so sklepali, da je Káru zašel pod Dedno goro in tretji dan od tam pritaval domov. Od omenjene gore je v Loško dolino ob dobrem potu tri ure hoda. V takem snegu in megli, v kakršni je taval Káru, pa ne pride vsak, tudi ves dan ne. Dolenec je ugotovil: »Torej menim, da bo vsak priznal, da je bil Káru silen (močan) človek, ki je po tridnevnem stradanju vendar še zmogel priti do doma.«

Vaščan Kuček⁵ je Dolencu povedal, da so šli tisti dan za kunami s Kárutom še štirje. Pozno zvečer sta prišla domov le dva in povedala, da so se s tovariši v hudem metežu in megli razgubili ter da je bil sneg v gozdu visok že do pasu. Ker tudi drugi dan dopoldne ni bilo domov nikogar od preostalih treh, se jih je zbralo šest, da so šli na pomoč. Ko so v visokem snegu rinili proti Velikemu vrhu mimo Kozarjevca, so zaslišali klice: »Na pomoč!« Kuček in Lužarček⁶ sta šla za glasom in našla omaganega moža, ki je obležal v snegu. Ko sta ga pretresla in nekoliko okrepčala, sta ga z veliko muko pospremila do Jakopcove gostilne v Danah. Nista ga spraševala, od kod je, že sta hitela nazaj za tovariši. Srečala sta jih, ko so se vračali. Povedali so, da niso našli drugega sledu kot gaz človeka, ki je obležal pod Kozarjevcem in sta ga rešila onadva. Bila je že noč, ko so prišli domov. Tretji dan niso šli nikamor, ker so vsi menili, da če se preostali trije vaščani niso rešili na Pivko, so gotovo že preminili, ker niso imeli s seboj živeža. Da bi jih šli iskat v takšnem snegu, je bilo nemogoče. Kuček je še povedal: »Lahko si samo mislite, kakšno tarnanje je bilo po vsej vasi, ko smo hodili od hiše do hiše spraševati, če se je kdo vrnil.« Pozno zvečer pa se je razvedelo, da je prišel domov Káru in čez nekaj dni smo slišali, da sta se rešila tudi druga dva vaščana.

Janez Kebe

Marija, roj. 1819, ki mu je gospodinjala, umrla leta 1873, se je to dogodilo pred tem letom.

³ Andrej Truden, roj. 1829.

⁴ Janez Baraga (Urhov), roj. 1831.

⁵ Anton Kuček (Pekov Stane), roj. 1844.

⁶ Matija Žnidaršič, roj. 1830.

¹ Káru je potem kupil kajžo v Nadlesku. O njem se je v tej vasi ohranilo izročilo, da je bil tako močan, da je voz prijel za soro (močnejši drog, ki povezuje voz v sredini), ga dvignil in obrnil. Bali so se ga tudi lovski čuvaji. Lovskega čuvaja, po rodu Čeha, je pozimi vrgel kar v potok Obrh in za njim še puško, ker mu ni hotel vrniti železne pasti za race. V vasi je imel prvi gramofon, ki ga je pogosto navijal. Ni znal ne pisati ne računati, ker ni hodil v šolo. Denar v kovancih je imel zložen v kupčkih kar na robu mize, na njej pa je imel zarezno, da je vedel, koliko krajcarjev ali goldinarjev je zloženih. (Janez Kebe, Loška dolina z Babnim Poljem, II. del, Lj. 2002, str. 234)

Ponosni gozda sin

BOŠTJAN GROŠELJ

Gozd miline te pozdravlja,
ko se sončni dan budi,
s paše vračaš se ponosno,
šum noben te ne splaši.

Dolga leta v revirju
te ne zmoti puške pok,
saj po tvojih žilah teče
polnega življenja sok.

Mladi samec se umakne,
ko začuti tvoj ponos,
odločni moči tvoji
omahljivi niso kos.

Srna rada se približa,
kadar prsk se oglasi,

vonj ljubezni plodne
vaju sladek zasvoji.

Z enim vendar še očesom
lovca strastnega motriš,
pravi čas njegovim zankam
in ukanam ubežiš.

Če nekoč trofeja tvoja
lovsko kočbo bo krasila,
uplenitelju ogromno
bo gotovo pomenila.

Pričala bo o srnjaku,
ki ga gozd je prekalil,
ki s korakom je vsakim
bitje svoje proslavil.

Narisal: Igor Ričulin

Igor Ričulin

Na prednovoletnem srečanju LZS podelili najvišja odličja

V Zlatorogovi galeriji Lovske zveze Slovenije (LZS) smo 12. decembra 2024 pripravili tradicionalno prednovoletno srečanje LZS in Ribiške zveze Slovenije (RZS).

»Današnje srečanje je posebno. Pripravili smo namreč dve presenečenji. Z najvišjimi odličji bomo ozaljšali dva lovska tovariša,« je po uvodnih nagovorih gostom povedal predsednik LZS **Alojz Kovšca**. Red za lovske zasluge prve stopnje je podelil **Anton Mariničič**, ki je v slovenskem lovstvu pustil neizbrisne sledi.

»Tone je svoje življenje dobesedno posvetil lovstvu, konec leta 2024 se je upokojil kot poklicni lovec. Praktično ni lovca v Sloveniji, ki ga ne bi poznal in ni ga med nami, ki ga ne bi cenil,« je povedal Kovšca.

Plaketo za lovsko kulturo prve stopnje za izjemne zasluge pri razvoju in predstavljanju lovske kulture v Sloveniji in v tujini je podelil **Boristu Leskovicu**, dolgoletnemu uredniku glasila *Lovec* in prejemniku Zlatorogove plakete.

nemoteno,« je povedal Kovšca. Poudaril je, da LZS še vedno računa na Mariničiča in Leskovica, na njuno znanje in izkušnje ter pripravljenost pomagati.

Presenečenje je uspelo. Leskovic je po prejemu plakete povedal: »Zelo sem počaščen, tega priznanja res nisem pričakoval, saj imam sicer že vsa odlikovanja LZS. Upam, da bom za lovsko organizacijo lahko še kaj naredil.« Podelitev odličja je bila veliko presenečenje tudi za Mariničiča, ki je bil poklicni lovec kar 46 let: »Zadovoljen in počaščen sem. Vse življenje sem delal za naravo, za divjad. A izzivov ostaja še dovolj, če bo zdravje dopuščalo.«

Podeljeno je bilo še tretje pri-

Anton Mariničič je poleg poklicne kariere v lovstvu (najprej kot poklicni lovski čuvaj v Gojitvenem lovišču Jelen Snežnik, nato pa kot vodja Lovišča s posebnim namenom Jelen Snežnik) aktivno delal tudi v svoji matični Lovski družini Tabor Zagorje, območni Zvezi lovskih družin Notranjskega lovskogojitvenega območja (zdaj imenovani Postojnsko-Bistriška zveza lovskih družin) ter v Upravnem odboru LZS in komisijah za veliko divjad, za izobraževanje in upravljanje z divjadjo. Mariničič ne pozna polovičarstva, zato je vse funkcije opravljal vestno in odgovorno. Vsa leta je bil tudi redni sodelavec LZS – predavatelj na številnih ekskurzijah za lovske čuvaje.

Foto: Andrej Miklavčič

Z leve: Alojz Kovšca, Gregor Bolčina, Anton Mariničič z ženo in Boris Leskovic

Boris Leskovic je bil urednik *Lovca* in tudi odgovorni urednik Zlatorogove knjižnice ter Strokovne knjižnice. Uredil je kar trinajst knjig Zlatorogove knjižnice z nespornim vrhuncem iz omenjene knjižne zbirke z lovskim priročnikom *Divjad in lovstvo*, ki je izšel v nakladi 30.000 izvodov. Izdal je tudi samostojno knjigo *Naše mačke*, bil je soavtor lovskih priročnikov iz let 1989, 1996 in 2012 ter soavtor knjige *Zveri – kune*. Malo ljudem je znano, da je tudi odličen ilustrator – svoj pečat na tem področju je pustil v številnih strokovnih knjigah (*Ocenjevanje škod po divjadi*, *Srnjad*, *Zveri*, *Ocenjevanje trofej* ...). Leskovic je bil pobudnik mednarodnega sodelovanja na področju oponašanja jelenjega rukanja. Aktivno je sodeloval tudi pri ohranjanju nesnovne kulturne dediščine lovstva na področju lovskih šeg in običajev. Pod njegovim peresom je nastala knjižica *Lovske šege in običaji*, ki jo je leta 2019 izdala LZS.

»Lovska zveza Slovenije je Borisu lahko hvaležna do zadnjega člana – zapustil je namreč udobje pokoja in se v času odsotnosti urednice ponovno pojavil na svojem starem delovnem mestu s prejšnjo vnemo, znanjem in izkušnjami ter omogočil, da je *Lovec* izhajal

znanje. **Branko Zlobko**, nekdanji predsednik Nadzornega odbora LZS in član Upravnega odbora LZS ter predsednik Zveze lovskih družin Kočevje, je ob tej priložnosti iz rok predsednika Kovšce prejel listino LZS.

Urša Kmetec

Damski lov v lovišču LD Kozlek

V nedeljo, 8. decembra 2024, je **Lovska družina (LD) Kozlek** organizirala **Damski lov** za vse slovenske lovke in gostje iz tujine. Številne lovke iz Slovenije, Madžarske, Avstrije in Slovaške so se tisti zimski dan zbrale na Črnih njivah nad Ilirsko Bistrico, kjer so jih s toplim napitkom, prigrizkom in darilcem dobrodošlice prijazno pričakali lovci LD Kozlek. Lova se je udeležilo tudi nekaj moških spremljevalcev – upravičencev do plačila davka na ljubosumje.

Starešina LD Kozlek in predsednik Lovski zveze Slovenije (LZS) **Alojz Kovšca** je zbrane gostje od blizu in daleč ter druge pozdravil v imenu celotne lovske družine. Nato je na kratko predstavil lovišče, potek organiziranega lova in opozoril na upoštevanje varnostnih pravil na skupnem lovu. Vse udeleženke so bile upravičene do strela na mulasto jelenjad, divje prašiče, lisice in šakale, le tri srečnice pa so izžrebale srečke, ki so jim omogočale tudi strel na trofejno jelenjad.

V mirnem zimskem jutru so se

Foto: Tjaša Žgur

Jutranji zbor lovov

po zboru skupaj podali na pogon v visokem delu lovišča, kjer se Snežniško pogorje prevesi proti dolini reke Reke. Organizatorji so se pohvalili, da so zagotovili naklonjenost »referenta za nevihte pri sončni upravi« in padavin ni bilo. Vendar pa se glede močnega vetra žal niso uspeli dogovoriti in mirno jutro se je počasi prevesilo v vetroven dan. Na stojiščih so prav vse udeleženke občutile moč burje in se spomnile besed lovovodje, ki je na zbornem mestu dejal, da se burja rodi v tamkajšnjih krajih.

Opaziti je bilo znake prisotne divjadi, ki so jo videli tudi v pogonu. Udeleženci so opazili tudi mlajši osebek naše največje velike zveri, ki pa je mirno šel svojo pot naprej. Dve lovki sta imeli

priložnost za varen strel na mulasto divjad, vendar pa je v obeh primerih v korist divjadi posredovala boginja **Diana**. Morda je imel prste vmes tudi sv. Hubert. Po mnenju vztrajnih mladih gonjačev se je jelenjad ravnala po močnem vetru in, kot radi rečemo v naših krajih v lovske latovščini, »da se je žival zavrtela in udarila nazaj«.

Lov se je končal z zborom na Črnih njivah, druženje pa se je nadaljevalo ob kosilu v Ilirski Bistrici, kamor so gostitelji lova povabili vse udeleženke in udeležence. Med prijetnim druženjem so obnovili stara poznanstva in dobili priložnost za nova. Zbrane domače in tuje lovke ter gostitelje je pozdravila tudi predsednica Društva slovenskih lovov **Ivica**

Kocjančič. Predsedniku LZS in gostiteljem se je zahvalila za podporo in organizacijo **Damskega lova**, nato pa vse udeleženke presenetila z darilom. S predsednikom LZS sta namenila poseben pozdrav in zahvalo za udeležbo tujim gostjem iz Avstrije, Madžarske in Slovaške ter poudarila podporo krepitvi mednarodnih vezi med predstavnicami nežnejšega spola v lovstvu.

V zadnjih letih se število izšolanih lovov povečuje, zdaj jih je v Sloveniji registriranih že 664. S precejšnjim odzivom na tokratni **Damski lov** pa so lovke skupaj potrdile skupno željo po vključevanju v širšo lovsko družbo in druženje. V prihodnje si udeleženke želijo še več priložnosti za druženje in spoznavanje.

Četudi so bile tisti dan predstavnice nežnejšega spola na lovu številčnejše, so imeli ključno vlogo gostitelji, ki so poskrbeli, da je vse potekalo tekoče in varno, kot je treba. Zahvala velja članom LD Kozlek, še posebno lovovodji, pomočnikom lovovodje in gonjačem ter vsem, ki so domače in tuje lovske dame toplo sprejeli medse.

Tjaša Žgur

Celjski sejem

OGLASNO SPOROČILO
NAROČNIK:

Celjski sejem, d. d.
www.ce-sejem.si

Ulovite nove izkušnje na Celjskem sejmu!

S prvimi znaki pomladi in prebujanjem narave se približuje tretji **Dnevi lovstva na Celjskem sejmu**, ki bodo od **14. do 16. marca 2025** znova združili vse, ki vas navdušujejo lov, narava in kulinarika. To je osrednji sejmski dogodek za ljubitelje lovskih tradicij in aktivnosti na prostem, ki letos prinaša še bogatejšo ponudbo in razgiban strokovni program.

Pestri dnevi na sejmskih prizorščih

V sodelovanju z **Lovsko zvezo Slovenije** pripravljamo vrsto dogodkov, ki vas bodo navdušili: od predstavitev najnovejše lovske opreme in pripomočkov do strokovnih predavanj in delavnic, kjer boste spoznali najnovejše trende, tehnike in zakonodajo s področja lovstva.

Dnevi lovstva so del tradicionalnih **marčnih sejmov**, ki bodo letos

Foto: Celjski sejem, d. d.

Sestavite svojo ekipo, pokažite svoje kuharske spretnosti in vašemu golažu prikuhajte laskavi naslov najboljšega golaža!

znova združili pet tematsko raznolikih sejmov: **Dneve lovstva, Dneve športnega strelstva, Altermed & Flora, Festival KulinArt in APIS Slovenia | Europa**.

Lani je marčne sejme obiskalo več kot **19.000 obiskovalcev**, sodelovalo pa je kar **380 razstavljalcev iz osemnajstih držav**. Letos pričakujemo še večjo udeležbo!

Ujemite priložnost za nova doživljanja!

Zakaj obiskati **Dneve lovstva**?

– **Spoznajte novosti:** Razstavljalci bodo predstavili najso-

dobnejšo lovsko opremo in pripomočke za boljšo lovske izkušnje.

– **Razširite znanje:** Udeležite se strokovnih predavanj in delavnic, ki so namenjene tako izkušenim lovcom kot tistim, ki šele odkrivajo svet lovstva.

– **Povežite se:** Dogodek ponuja odlično priložnost za mreženje z drugimi ljubitelji lova in strokovnjaki s tega področja.

Ne zamudite!

Posebna poslastica vsakoletnih **Dnevov lovstva** je tekmovanje v **kuhanju divjačinskega golaža**, ki bo potekalo v soboto, **16. mar-**

ca 2025. Sestavite svojo ekipo, pokažite svoje kuharske spretnosti in vašemu golažu prikuhajte laskavi naslov najboljšega golaža!

Posebne ugodnosti

Za organizirane skupine ponujamo tudi **posebne ugodnosti**: ob nakupu **20 vstopnic** prejmete popust in dodatne ugodnosti za obisk sejma.

Rezervirajte termin med **14. in 16. marcem 2025**, privoščite si dan za raziskovanje, učenje in druženje ter se podajte na lov za novimi izkušnjami.

Se vidimo na Celjskem sejmu!

Živahno v Prosenjakovcih

V Lovski družini (LD) Prosenjakovci tradicionalno vsako tretjo nedeljo v juliju organizirajo strelsko tekmovanje v trapu. Značilnosti lanskega tekmovanja so bili poletna vročina, elitni gostje in spet odlična kulinarika gostiteljev.

Na tekmovanju, ki je trajalo od 9. do 19. ure, je bilo prijavnih štirinajst strelskih ekip s 204 posamezniki, ki so streljali na petnajst glinastih golobov. Največ glinastih golobov je uspelo zadeti štirim tekmovalcem, ki so se v končni seriji med posamezniki razvrstili po naslednjem vrstnem redu: prvouvrščen je bil Maks

Foto: Matija Janc

Z leve: prvi trije najboljši strelci na glinaste golobe in Ludvik Rituper, takratni starešina LD Prosenjakovci

Garmut, drugo mesto je zasedel Denis Celec, tretjega pa Neje Garmut. Tekmovanje je potekalo tudi ekipno. Prvo mesto je pripadlo Lovišču s posebnim imenom Pohorje, drugo Strelskemu društvu Sokol – Krnci in tretje LD Križevci.

Tradicionalno prireditev sta obiskala tudi predsednik Lovske zveze Slovenije Alojz Kovšca s soprogo Stanko Kajfež Kovšca in župan Moravskih Toplic Alojz Glavač. Prireditev je obiskalo veliko obiskovalcev, saj tako kot vsako leto tudi tokrat gostiteljska lovska družina ni razočarala z dobro kulinariko, ki jo pripravijo domači lovci.

Peter Novak

Frančkova paraolimpijska zlata medalja tudi lovsko obarvana

Slovenski 49-letni lovec **Franček Gorazd Tiršek**, ki je že 33 let član Lovske družine (LD) Gornji Grad, je na svojih četrtyh paraolimpijskih igrah osvojil že peto medaljo. Leta 2024 je v Parizu osvojil najbolj žlahtno – zlato medaljo v strelski disciplini z zračno puško stoje v kategoriji R4. Za nepoznavalce velja omeniti, da je disciplina z zračno puško stoje njegova »najmočnejša«, saj si je doslej prav v tej disciplini pristreljal tri od štirih paraolimpijskih odličij v svoji dokaj dolgi uspešni paraolimpijski strelski karieri. Kar trikrat je bil že prej prav blizu zlati medalji, a mu do lani športna sreča ni bila naklonjena. Drugi je bil v Londonu leta 2012, v Rio de Janeiru leta 2016 in tudi v Tokiu pred tremi leti. Osvojil je tudi eno bronasto medaljo v disciplini zračna puška – leže R5, prav tako v Tokiu. Zato mu seveda največ pomeni zlata, saj je z mirno roko in natančnim zadnjim strelom na koncu zmagal pred zasledovalcem z 0,5 kroga prednosti. A najbolj je vesel, da je njegov strelski dosežek v finalu 253,3 kroga, kar pomeni nov paraolimpijski rekord. Za izjemne dosežke na paraolimpijskih igrah v Tokiu in ker je bil kar sedemkrat tudi najboljši lovski strelc **Lovske zveze Slovenije (LZS)**, je Tiršek pred tremi leti prejel odlikovanje LZS – zlati znak za lovske zasluge. Prisrčen in topel sprejem so mu v domačem kraju pripravili mnogi njegovi prijatelji in kar velika množica krajanov.

»Vedno, ko pridem s prvenstva med svoje ljudi, je to zame nekaj najlepšega. Topel sprejem mi daje nek nov zagon in spodbudo. Čutim spoštovanje in ljubezen za ves trud, ki sem ga gradil in vlagal v treninge,« nam je zaupal zgovoren

in prisrčen paraolimpijec. Lani je bil tudi na sprejemu pri predsedniku vlade dr. **Robertu Golobu**.

Čeprav se je naš uspešen skromen lovski rojak in paraolimpijec Tiršek vrnil v Slovenijo že 5. septembra in smo z njim navezali

stike že drugi dan po prihodu iz Pariza, smo morali žal čakati v »vrsti« za izčrpen lovskostrelski pogovor z njim. Prej žal ni mogel zagotoviti prostega termina, čeprav si je zelo želel dati intervju tudi za **Lovca**. Že slavnostna dobrodošlica na brniškem letališču, kjer so vsi domači in tuji mediji želeli prvi priti do nosilca zlote medalje in njegovih izjav, je dala vedeti, da bo Tiršek še velikokrat gost televizijskih in časopisnih hiš ter drugih medijev. A kdor čaka, tudi dočaka. Končno smo ga lahko obiskali na njegovem domu v Gornjem Gradu. V samem središču prijaznega in lepo urejenega raztegnjenega naselja je tik ob mogočni in znani katedrali sv. Mohorja in Fortunata stara vaška gostilna **Pri Joškotu**, ki je že od nekdaj tudi lovska postojanka. Lovec je bil že njegov pokojni oče **Franc**, še vedno je dokaj aktiven lovec tudi njegov stric **Janek**. Tam že vse svoje življenje živi **Nani**, kot ga ljubkovalno kličejo mnogi prijatelji in lovski tovariši ter domačini Zgornje Savinjske doline. V zgornjem nadstropju ima lepo urejeno lovsko sobo, kjer v vitrini poleg vseh paraolimpijskih pokalov in lovskih priznanj hrani tudi sedem nagrad za najboljšega športnika leta. Sobo, v kateri se rad družijo z domačimi in gornjegrajskimi lovskimi in lovci, krasijo mnoge njegove lovske trofeje, kar nekaj je tudi močnih. Čeprav je nanje zelo ponosen, se z njimi nerad pohvali. Morda je nad njimi bolj navdušena njegova življenjska sopotnica **Lea Kočevar**, ki je zadnjih pet let prav tako lovka domače lovske družine. V prijetnem lovskem okolju in vzdušju je stekel najin sproščen lovski klepet.

»Na zadnji olimpijadi nisem bil

Foto: Franc Rotar

Franček Gorazd Tiršek, za lovske tovariše in domačine Nani, je v svoji lovski sobi poziral s svojo zlato – tekmovalno zračno puško, s katero je tudi za Slovenijo in slovensko lovstvo pristreljal prvo zlato paraolimpijsko medaljo. Nanjo in na Nanijeve uspehe je ponosna tudi njegova partnerica in solovka Lea Kočevar, ki ga spremlja na vseh tekmovanjih in lovskih pohodih.

nastanjen v olimpijski vasi, ampak približno 300 km iz Pariza v ob-
jektih prelepega strelišča. Tako da
dejansko ni bilo nekega pravega
olimpijskega duha, ki ga začutiš,
če si nastanjen v olimpijski vasi.
Je pa bilo tam res združenih veliko
športnih panog. Srečuješ športnike
z vsega sveta, jih spoznaš. Tam
smo bili dejansko le strelci, ki smo
se že tako vsi med seboj poznali.
Lanska olimpijada je bila zato bolj
podobna svetovnemu prvenstvu.
Lahko pa rečem, da mi je kar
ugajalo, da nisem bival v vrvežu
olimpijskega središča, saj sem
imel morda malo več miru za kon-
centracijo. Lahko sem se umaknil,
umiril, mentalno pripravljaj, da
sem vizualiziral strele, samo tek-
mo, izvedbo finala, na katerega
sem se res vrhunsko pripravil.
Menim, da je bila to moja največja
vrlina, ki mi je tudi dala moč in
pot, da sem lahko prišel do te
zlate medalje. Vemo pa, da se
na tem največjem tekmovanju na
svetu zberejo res le najboljši, ki
morajo predhodno osvojiti merila
za olimpijsko kvoto. Leta 2024
je bila konkurenca res izjemna.
Vsi bi bili lahko zmagovalci, »je
»zlati« Tiršek opisal bivanje v
Parizu in okoliščine, v katerih je
osvojil prvo paraolimpijsko zlato
medaljo za Slovenijo.

Streška pot se je začela pri lovcih

Pravzaprav se je Nanijeva strel-
ska pot začela leta 1995 v lovskih
strelskih vrstah. Bil je celo državni
prvak v lovskem strelstvu. Tudi
kasneje je na vsakem prvenstvu
LZS osvojil še kakšno medaljo.
Ko je leta 2003 doživel hudo pro-
metno nesrečo, je po petih letih
sodelovanja na lovskih strelskih
tekmovanjih prenehal tekmovati.
»Potem sem sodeloval samo še
kot strelski sodnik,« je povedal.
Nekaj strelskih tekmovanj LZS
je organizirala tudi njegova LD
Gornji Grad in na njih je bil kar
nekaj let zapored glavni sodnik.
Deloval je tudi v raznih komisijah
v domači lovski družini in območ-
ni Savinjsko-Kozjanski zvezi
lovskih družin (ZLD) Celje, kjer
je bil nekaj časa član upravnega
odбора in tudi vesten član Komisije
za lovsko strelstvo. Večkrat je bil
strelski referent, mentor pripravni-
kom, gospodar lovskega doma in
tudi član gojitvene komisije ter ko-
misije za pregled in kategorizacijo
odstrela ter izgub v lovskouprav-
ljavskem območju (LUO). Takrat
je izuril kar dve strelski ekipi za
prvenstvo LZS.

Tiršek je tudi lovski mojster,
lovski čuvaj in mentor pripravni-
nikom. Ker mu vrhunski šport ni

Foto: Franc Rotar

Nekaj Tirškovih lovskih trofej v sobi. Nanje ni ponosen samo on, ampak tudi njegova Lea in seveda vsi domači.

dopuščal še drugih dejavnosti, vse
obremenitve so mu namreč pušča-
le posledice na psihični ravni, se z
lovskim tekmovalnim strelstvom
ne ukvarja več. Je pač človek, ki
želi vse, kar dela, narediti sto-
odstotno ali še bolje ... Vseeno
pa rad doda, da je zlata medalja
tudi lovsko obarvana. »Jaz nisem
'izšolan' strellec, nisem bil član
nobenega strelskega društva ozi-
roma kluba, da bi se sistematsko
učil veččin strelstva. Dejansko
pri meni vse izhaja iz lovskega
strelstva, pri katerem sem se naj-
več naučil. Verjetno je v meni
tudi nekaj 'ta pravih' genov. Kajti
tudi v lokostrelstvu, v katerem
sem bil v svojih najstniških letih
prav tako zelo uspešen, še v času
Jugoslavije, sem bil celo državni
prvak v določenih kategorijah.
Nato sem vse znanje – lokostrelsko
in lovsko – nadgradil s predanim
treningom, tudi z veliko odreka-
nja, samodiscipline, volje, želje
in marljivega dela, da sem lahko
prišel do ravni, ki mi je omogočala
oditi na tako veliko tekmovanje,
kot je olimpijada, in posledično
tudi osvojiti zlato medaljo. Vse
moje štiri olimpijske medalje so
zato nekako 'lovsko obarvane'.
Tekmujem torej z zračno puško,
ki je delno tudi 'zeleno obarvana',
čeprav zračno orožje ni lovsko
orožje. Nekaj zelene, lovske barve
ima tudi moj invalidski voziček
– vse za čast in razpoznavnost
slovenskega lovstva. Vedno sem
bil in bom zaveden slovenski lovec,
velik zagovornik trdne dediščine
slovenskega lovstva, poštenja, lov-
ske tovarišije, naših več kot sto-
desetletnih šeg in navad, zlasti pa
pripadnosti in razpoznavnosti lov-
k in lovcov. Lovstvo je dejansko moje
življenje,« je odločno poudaril.

V zdajšnjem lovstvu mu ni vse po godu

Kljub temu pa ga moti kar nekaj
zadev v zdajšnjem slovenskem

lovstvu. »Mislim, da je prehod
na 'modernizacijo' zdajšnjega
lovstva naredil veliko škodo tudi
pri samem komuniciranju v lov-
skih družinah. Mladi lovci so hit-
ro osvojili tudi sodobno tehniko
za lov. Ne vedo več, kaj je pravi
lov, kaj je pravo spoštovanje do
narave, divjadi in kaj je pristna
lovska tovarišija. Ne zanima jih
več dodatno krmljenje divjadi tam,
kjer je še dovoljeno, ne znajo več
oskrbovati kaluž – če naštejemo
vsaj nekaj nepravilnosti, ki jih
opazam vedno več. Vse to je
zelo slabo za prihodnost lovstva.
Upam, da ne bomo opustili še
gojitve starih šeg in navad in se
predali nespoštovanju lovskega
tovarištva, družabnosti in ne na-
zadnje tudi nenošenju lovskega
kroja. Da ne omenjam, da si mar-
sikdo ne zna več zatakni večje za
klobuk na pogrebu ali ob uplenitvi
divjadi ... Vse naštetost še upošte-
vajo in spoštujejo starejši lovci,
mlajši pa bolj malo. Zelo me moti,
kar prevečkrat slišim, da nekateri
mladi lovci radi izvajajo 'safari'
lov, ko se divje vozijo v loviščih.
Vse to meče slabo luč na našo
lovsko organizacijo. Me pa veseli,
da vedno bolje in transparentno
delujeta naša krovna organizacija
in tudi naša območna Savinjsko-
Kozjanska ZLD Celje. Menim,
da smo se slovenski člani zelene bra-
tovščine končno le začeli zavedati,
kar je zelo pomembno, da domači
lovski novinarji in dopisniki v
pravilni obliki predstavljate naše
lovstvo. Preveč je namreč tistih, ki
pišejo proti nam za rumeni tisk, ki
komaj čakajo, da bi očrnili naše
lovstvo, ki ga ne poznajo dovolj.
Zato je zelo pomembno, da lovsko
zveza prek vas novinarjev in do-
pisnikov ljudem razkriva pozitivno
luč, da iz prve roke izvejo, zakaj
smo lovci in kaj lovci vse počne-
mo. Tudi naša revija Lovec ima
po moji oceni kar precej bralcev.
Prav je, da je Lovec dostopen tudi

šolam in vrtcem. Mogoče pogre-
šam še več domačih resničnih in
pristnih lovskih zgodb, kakšen
starejši kuharski recept, da bi
bilo več člankov in predstavitev
o delovanju lovskih družin, tudi o
uplenitvi in opisu močnih trofej.
Zakaj bi se skrivali za trofejami?!
Več bi bilo lahko tudi predstavi-
tev preprostih lovov in lovcov, ki
v lovskem svetu morda niso tako
znani in prepoznavni kot drugi,
vidnejši. Tako bi se bolje spo-
znali med sabo, saj bomo le tako
dejansko postali neka močnejša
enota, da ne bomo še bolj neke
ločene celice, ampak da bi se
združili. Zelo pozitivno sem pre-
senečen ob očitnem napredku na
strokovnem lovskem področju.
Prav je, da imamo povezave in
izvemo, kaj se dogaja v medna-
rodnem lovskem svetu. Čeprav
iz zgodovine slovenskega lovstva
vemo, da smo marsikateri evropski
državi in drugod po svetu lahko za
lovski zgled,« je še izrazil mnenje.

Želje in načrti za prihodnost

Ob koncu res prijetnega in
odkritnega lovskega klepeta sta
Nani in Lea, ki sta skupaj »na
vozu vrhunkega strelstva in lov-
stva« dobrih osem let, še poveda-
la, da gresta rada skupaj na lov,
čeprav gre Nani kdaj tudi sam. Lea
je dejala: »Imam sicer znanje iz
biologije, a toliko kot me je prav
Nani naučil o naravi in divjadi,
me ni naučila nobena šola. Zadnja
tri leta sem tudi skrbnica našega
lovskega doma.«

Kaj pa želje in načrti, Nani,
smo še želeli izvedeti. »Želje
so takšne in drugačne. Seveda
si najbolj želim, da bi ostal še
dolgo tako zdrav in aktiven, kot
sem zadnjih nekaj let. Vrhunski
šport namreč zahteva celega
človeka, tako telesno kot tudi
umsko; je že tako, da se telo z
leti stalno troši. Zdaj moram
najprej sestaviti telo, na vrsti
so tudi zdravniški specialistični
pregledi in fizioterapija. Tudi
glavo moram malo ohladiti, da se
izprazni od nedavnih strelskih na-
porov ... Zato pa grem tako rad v
naravo in opazujem divjad. Že v
začetku leta 2025 bom izvedel za
nove koledarje tekmovanj – kje
in kdaj bom sodeloval. A najprej
moram poslušati nasvete svojih
zdravnikov. Že pred dobrimi
desetimi leti so me nameravali
ponovno operirati, pa jim vedno
znova odgovarjam, da nimam
časa. Menim, da me zdaj tudi oni
razumejo, da res še nimam časa
za nov tvegan poseg,« je za konec
smeje rekel Nani iz »zlatega«
Gornjega Grada.

Franc Rotar

Izobraževanje ZLD Gorica o lovskih šegah in običajih

V okviru načrtovanih izobraževanj **Zveze lovskih druženj (ZLD) Gorica** je izobraževanje organizirala **Lovska družina (LD) Fajti hrib Renče**. V lovski koči smo se na predavanju zbrali 22. novembra 2024.

Po uvodnih besedah predstavnika ZLD Gorica **Marjana Lasiča**, ki je tudi član gostiteljske lovske družine, je **Dejan Kerčmar** predstavil gostiteljsko lovsko družino, za njim pa je besedo prevzel predavatelj **Andrej Ferlinc**. Opisal je zgodovinski pomen nastanka in ohranjanja lovskih šegah in običajev ter povedal, da so le-ti del žive kulturne dediščine Slovenije, na katere moramo biti kot lovci ponosni. Naša dolžnost je, da jih spoštujemo, dopolnjujemo in prenašamo naprej. Med predavanjem je kot vodilo uporabil knjižico **Lovske šege in običaji** avtorja **Borisa Leskovic**, ki je izšla leta 2019, in smo jo po končanem predavanju prejeli vsi udeleženci.

Predavanja se je udeležilo 27 članov iz različnih lovskih druženj, združenih v ZLD Gorica – dolgoletni člani z željo, da bi obnovili znanje, ter mlajši lovci in lovski pripravniki (tudi potencialni lovski pripravniki), ki so se morebiti prvič srečali z lovskimi šegami in običaji.

Predavatelj nas je sistematično vodil skozi vse tematike lovskih šegah in običajev, med katerimi smo prepoznali tiste, ki jih redno in dosledno izvajamo med lovi in po lovih, kot so na primer zelena vejica, zadnji grižljaj in vejica plena ter pozdrav lovini. Spomnil nas je na pravilno podelitev vejic plena, pravilno postavitve uplenjene divjadi in lovcev pri pozdravu lovini, razliko med levo in desno stranjo, komu pripada »cvrček«, skratka vse dejavnosti, ki nas jih večina lovcev opravlja, vendar kdaj mogoče »po svoje« priredi. Pozabiti ne smemo podelitve vejice plena lovcu s psom krvosledcem za uspešno izsleditev obstreljene divjadi – oba po določenem vrstnem redu prejmeta vejico. Dandanes, ko ima domala že vsak lovec mobilni telefon, je pomen znakov z vejicami kot gozdno obvestilo

Foto: Gregor Testen

Kozarci in pijača na mizah, pripravljeni za lovski ropot.

manj pomemben, vendar tudi telefonu se kdaj sprazni baterija, tako da je take znake dobro uporabiti in prepoznati.

Skozi celotno predavanje je bila rdeča nit uporaba lovske latinščine ali lovske latovščine, ki je tudi del lovskih šegah in običajev, in je bila precej prisotna pri predstavitvi dveh naslednjih tematik, in sicer lovskega ropota in lovskega krsta. Predavatelj nam je primere le-teh nazorno predstavil s slikovnim gradivom in videomaterialom. Ob določenih prizorih smo se udeleženci pošteno nasmejali, predavatelj pa nas je nenehno opozarjal, da moramo biti pri tovrstnih opravilih do vseh udeležencev pravični in spoštljivi.

Seznani smo se tudi z lovskim praporom kot pomembnim spremljevalcem ob vseh lovskih priložnostih v lovski družini in zunaj nje. Predavatelj je poudaril priložnosti, ob katerih je treba lovski prapor razviti, in mogoče posebno priložnost, za katero se lahko odloči posamična lovsko družina, in sicer zvitje starega praporja ter razvije novega. To se največkrat zgodi, če so na starem

praporju vidne poškodbe in obrabljenost in ga je treba zamenjati z novim.

Najresnejša tematika celotnega večera je bil lovski pogreb, ki je običaj zadnjega slovesa od lovskega tovariša. Predavatelj je poudaril spreminjanje tega običaja skozi čas in prilagajanje zahtevam novih pravil obnašanja na javnih prostorih ter večjih mestnih pokopališčih. Kar moramo lovci čim bolj sprejeti in spoštovati, so posebnosti želja svojcev, krajevnih navad in navad lokalnih lovcev. Celoten proces je zelo lepo opisan v omenjeni knjižici in naj nam služi kot opora pri zahtevnem načrtovanju tega resnega lovskega običaja.

V duhu lovskih šegah, navad in prijateljstva pa smo kot dobri gostitelji vsem udeležencem postregli s pasuljem, ki ga je ob pomoči kuharjev organiziral gospodar lovske družine **Drago Spacapan**. Kot poslaticco smo pod vodstvom lovca LD Vipava **Kazimirja Saksida** izvedli lovski ropot in tako v »živo« preizkusili teorijo.

Robert Vodopivec

Foto: Gregor Testen

Udeleženci predavanja v lovski koči LD Fajti hrib Renče

Občni zbor LZ Maribor 2024

Na občnem zboru **Lovske zveze (LZ) Maribor**, ki povezuje 44 lovskih druženj na Štajerskem od Pohorja do Kozjaka, od Slovenskih gor in Dravskega polja pa vse do pogorja Boča, so 19. decembra 2024 govorili o aktualnih težavah, s katerimi se soočajo lovske organizacije na tamkajšnjem območju, in o delu območne lovske zveze v letu 2024. Zbor so z lovsko himno začeli rogisti LZ Maribor.

Kot je povedal predsednik štajerskih lovcev **Marjan Gselman**, so izpolnili večji del nalog iz programa dela za leto 2024. Posebej je izpostavil dobro sodelovanje z osnovnimi šolami, za katere so pripravili več zanimivih srečanj z lovci in celodnevni delavnici. Pri tem je omenil osnovne šole v Ribnici na Pohorju, Selnici ob Dravi, Račah, Jurovskem Dolu, Šentilju, Mariboru in še v nekaterih krajih. Letos bodo razvejano delo z mladimi na osnovnih šolah nadaljevali. Posebno skrb so namenjali strokovnemu izobraževanju lovcev. Dobili so 48

mladih usposobljenih lovcev in devet inštruktorjev lovskega strelstva. Tečaj za varno ravnanje z orožjem je septembra lani začelo obiskovati 25 kandidatov, 35 lovcev pa se je udeležilo strokovnega usposabljanja za lovovodje. Leta 2025 bo LZ Maribor po pooblastilu **Lovske zveze Slovenije (LZS)** organizirala strokovno izobraževanje lovskih čuvajev. Lotili so se finalizacije sprememb in dopolnitev **Pravil LZ Maribor**, ki so jih poenotili s **Pravili LZS** in jih bodo potrjevali na rednem letnem občnem zboru predvidoma maja 2025, je še povedal predsednik

Gselman. Spregovoril je tudi o strokovnem delu in veliki skrbi za razreševanje aktualnih težav glede upravljanja z lovišči in divjadjo v okviru slovenskogoriškega in pohorskega lovskoupravljaljskega območja.

Pestro je bilo delo na kulturnem področju. Rogisti LZ Maribor, ki bodo leta 2026 praznovali petnajstletnico delovanja, nastopajo na vseh kulturnih prireditvah lovskih druženj in žal na vedno več lovskih pogrebi. Njihov predsednik **Slavko Štiberc** je povedal, da se skupina stara in da bi nujno potrebovali vsaj dva nova, mlajša

Delovno predsedstvo občnega zbora

Foto: Marjan Toš

lovca, ki bi se jim pridružila in se naučila igranja na lovski rog. Na nujnost pomlajevanja članstva v lovski organizaciji nasploh in na večjo skrb za boljši javni ugled lovstva v javnosti je opozoril tudi predsednik Nadzornega odbora LZ Maribor dr. **Marjan Toš**.

Izpostavil je negativno pojmovanje lovstva v javnosti v primerjavi z nekaterimi drugimi evropskimi državami in deželami (Avstrija, Bavarska). Omenil je, da k temu največ pripomorejo lovci sami, saj velikokrat zanemarijajo ali celo kršijo zakonske predpise in še bolj

temeljna etična načela slovenskega lovstva ter nehoti pozabljajo na lovsko pravičnost.

Na zboru so sprejeli in potrdili program dela s finančnim načrtom za leto 2025. Med osrednjimi programskimi nalogami sta organizacija in izvedba prvega **Hubertovega koncerta** 3. novembra v Narodnem domu v Mariboru. To bo izjemen kulturni dogodek, s katerim bodo zaokrožili štiriletno mandatno obdobje zdajšnjega vodstva LZ Maribor. **Rudi Maček** iz LD Vurmat je na zboru opozoril na nizke odkupne cene divjačine. Pritrdil mu je **Tomo Kovačič** iz LD Poljčane, ki je izpostavil težave pri kulturi prehranjevanja na Slovenskem, saj je divjačinsko meso kljub svoji ekološki neoporečnosti premalokrat na jedilnikih celo v vrhunskih gostinskih lokalih najbolj znanih slovenskih turističnih destinacij.

Foto: Marjan Toš

Tomo Kovačič, predsednik Finančno-gospodarske komisije LZ Maribor, je predstavil finančni načrt za leto 2025.

Zborovanje so sklenili z nastopom lovskih rogostov, ki so za mogočen zven lovskih rogov prejeli gromek aplavz.

Marjan Toš

Sedemdeset let LD Dobrovo v Goriških brdih

Trajnostno upravljanje z divjadjo in varstvo narave skozi desetletja

Lovska družina Dobrovo v Goriških brdih je praznovala in obeležila izjemen mejnik, 70-letnico svojega delovanja, kar je pomembna prelomnica v zgodovini lovstva in varstva narave na tamkajšnjem območju. Na slavnostni prireditvi, ki je potekala v sodelovanju s številnimi gostujočimi lovskimi družinami, člani lokalne skupnosti in predstavniki lovskih organizacij, je bilo izpostavljeno, da LD Dobrovo zvesto sledi svoji temeljni nalogi: trajnostnemu upravljanju z divjadjo in skrbnemu varovanju naravnih virov.

Ustanovitev in razvoj

LD Dobrovo je bila ustanovljena leta 1954 in si je že od svojega začetka postavljala visoke standarde pri upravljanju divjadi in ohranjanju naravnih danosti. Prvi upravni odbor LD Dobrovo so sestavljali **Ivan Sirk** (starešina), **Alojz Mavrič** (tajnik), **Ludvik Fabricijo** (gospodar) in **Ciril Šibav** (blagajnik). Med ustanovnimi člani je bil tudi **Evarist Kocijančič**, ki kljub svojim 95 letom še vedno aktivno sodeluje pri delovanju družine. To dokazuje dolgoletno predanost članov in njihov globok občutek odgovornosti do narave in lovstva. Ob obletnici so se

Foto: Andrej Colja

Lovski kolektiv LD Dobrovo v Goriških brdih ob 70-letnici delovanja

lovci ozrli nazaj in s ponosom ugotovili, da so v minulih sedmih desetletjih uspešno uresničevali svoje cilje. Zdravstveno stanje divjadi v lovišču LD Dobrovo je rezultat vestnega in strokovnega upravljanja, kar je omogočilo ohranjanje pestrosti živalskih vrst na omenjenem območju. V tem obdobju so lovci pridobili bogate izkušnje in znanje, kar jim omogoča uspešno sodelovanje s strokovnimi institucijami, kot sta Zavod za gozdove Slovenije in Lovska zveza Slovenije (LZS), katerih usmeritve so bile in ostajajo ključne pri trajnostnem načrtovanju in upravljanju divjadi v lovišču.

Razvoj članstva skozi leta

Od ustanovitve leta 1954, ko je LD Dobrovo štela 53 članov,

se je število članov spreminjalo. Leta 1964 je bilo v LD 48 članov, leta 1974 že 64, do leta 1984 se je število povečalo na 81 članov, nato se je v letu 1994 nekoliko zmanjšalo, na 74. V letu 2024 LD Dobrovo ponovno beleži rahlo povečanje članstva, saj je na članskem seznamu 71 aktivnih članov, med katerimi je tudi pet častnih članov in šest pripravnikov. Članstvo LD ni omejeno le na aktivne lovce, saj imajo med seboj tudi zunanje častno članstvo, ki ga podeljujejo osebam, ki so s svojim delom ali prispevkom še posebno pomembno podprle razvoj družine in njeno delovanje.

Trajnostno upravljanje lovišča Dobrovo

LD Dobrovo upravlja 5.454 ha

veliko lovišče, od tega je 5.274 ha lovni površini. Lovišče družine sodi v Zahodnovisokokraško lovskoupravljavsko območje (LUO). Temeljne načrte upravljanja divjadi oblikuje Zavod za gozdove Slovenije. Lovišče meji z lovišči LD Sabotin, LD Paljevo in LD Kanal, na jugozahodu pa na sosednjo Italijo. Sodelovanje s sosednjimi LD je že od ustanovitve izjemno dobro in temelji na prijateljskih odnosih ter strokovnem sodelovanju, kar je ključno za uspešno upravljanje čezmejnih naravnih virov in preprečevanje škode od divjadi.

Časovni statistični pregled sprememb odstrela divjadi

Od ustanovitve leta 1954 je v lovišču LD Dobrovo potekal

reden in nadzorovan odstrel divjadi. Tako so leta 1954 zabeležili odstrel 318 poljskih zajcev, 138 fazanov, dve jerebici, eno srno in sedem divjih prašičev. Deset let kasneje, leta 1964, so zabeležili 351 p. zajcev, 387 fazanov, dvanajst glav srnjadi in pet divjih prašičev. Tak trend se je v naslednjih desetletjih spreminjal – do leta 1974 je bil odstrel 127 p. zajcev, 131 fazanov, 33 glav srnjadi in enajst divjih prašičev, do leta 1984 pa so lovci uplenili 54 p. zajcev, 58 fazanov, 70 glav srnjadi in 28 divjih prašičev. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja, leta 1994, je bil odstrel že povsem drugačen: enajst p. zajcev, 25 fazanov, 110 glav srnjadi in 51 divjih prašičev. V naslednjih letih se je sestava odstrela postopoma še bolj spreminjala. Leta 2004 so v LD Dobrovo zabeležili odstrel dvanajstih p. zajcev, 20 fazanov, 110 glav srnjadi, 110 divjih prašičev, dveh gamsov in tri glave jelenjadi. Do leta 2014 je mala divjad že povsem izginila, odstrel

srnjadi je znašal 95 glav, divjih prašičev 64, uplenili so dva gamsa in šest glav jelenjadi. Najbolj sveži podatki iz leta 2023 kažejo, da so lovci LD Dobrovo uplenili 92 glav srnjadi, 134 divjih prašičev, 23 glav jelenjadi in pet gamsov. V letu 2023 je bil v našem lovišču uplenjen tudi prvi šakal, ki se zdaj intenzivno razširja po vseh loviščih v Sloveniji.

Ukrepi za preprečevanje škode

LD Dobrovo se zaveda pomena preprečevanja in zmanjševanja škode na kmetijskih površinah, ki jih povzroča divjad. Zato LD vsako leto opravi številne biotehnične ukrepe, kot so strojna in ročna košnja, vzdrževanje gozdnih robov ter druge biotehnične ukrepe, med katere sodijo urejanje krmnih njiv, vzdrževanje preprečevalnih krmišč in gradnja lovskih prež. Na leto člani LD Dobrovo opravijo približno 130 ur biomeliorativnih del in okoli 1400 ur biotehničnih ukrepov, kar znatno prispeva k zmanjševanju

škode in ohranjanju stabilnih populacij divjadi.

Pogled v prihodnost: ohranjanje lovske tradicije in naravovarstvena vloga

Ob pregledu sedemdesetih let delovanja LD Dobrovo se je pokazalo, da brez vzajemnega sodelovanja lovcev, krajanov in drugih uporabnikov prostora ni mogoče dosegati trajnostnega ravnovesja v naravi. Na območju Goriških brd, ki je izrazito kmetijsko območje, sta uporaba kemičnih sredstev v kmetijstvu in prisotnost mehanizacije v večjem obsegu vplivala tudi na lovsko dejavnost. Kljub tem izzivom pa lovci LD Dobrovo ostajajo zavezani ohranjanju narave in trajnostnemu upravljanju z divjadjo, kar določajo tudi določila Etičnega kodeksa slovenskih lovcev, ki lovce spodbuja k odgovornemu ravnanju z naravnimi viri.

V zaključku praznovanja častitljive obletnice se je vodstvo

LD Dobrovo iskreno zahvalilo vsem, ki so skozi desetletja prispevali k uspehu in razvoju LD ter pomagali pri izvedbi slovesnosti ob visoki obletnici. Posebne zahvale veljajo **Silvanu Peršolji**, direktorju Kleti Brda, družinski mesnici A-MARKET, članom LD Sabotin, članom LD Most na Soči, **Miranu Klanjščku**, **Jošku Sirku**, **Boštjanu Podlipniku**, **Aljažu Sirku**, **Valterju Sirku**, Vaški skupnosti Višnjevnik ter župnikoma **Alešu Rupniku** in **Miru Mariniču**. LD Dobrovo se zahvaljuje vsem, ki so s svojim prispevkom omogočili uspešno praznovanje obletnice. V prihodnost zre z jasnimi cilji – še nadalje ohranjati ravnovesje v naravi, razvijati lovsko dejavnost na preudaren, trajnosten način in ohranjati bogato dediščino, ki so nam jo predali naši predniki, ki so pred sedemdesetimi leti postavili temelje za to, kar dandanes ponosno žanjemo in kar moramo tudi mi predati našim zanamcem.

Edi Sirk

Urbanova nagrada za 130 let delovanja društva

Častljivo **Urbanovo nagrado**, ki jo ob občinskem prazniku Ribnice, 23. oktobra, podeljujejo posameznikom, organizacijam in društvom za posebne zasluge, ki prispevajo ugledu družbe in skupnosti, je na osrednji prireditvi oktobra 2024 iz rok župana **Sama Pogorelca** prejel **Blaž Mate**, predsednik **Lovske družine (LD) Ribnica**.

LD Ribnica je naslednica enega prvih slovenskih lovskih klubov, ki je bil v Ribnici ustanovljen pred 130 leti, leta 1894. »**Počasčeni smo, da imamo v naši skupnosti društvo, ki že desetletja skrbi za gospodarjenje z divjadjo in hkrati ohranja prvine lovske organizacije,**« se je vsem članom zahvalil ribniški župan. »**Nagrada nas obvezuje, da sledimo ciljem predhodnikov, ki so društvo postavili na dobre temelje,**« se je ob prejemu nagrade zahvalil Mate. Uveljavljenost lovske organizacije in vloge lovcev pri upravljanju z divjadjo ter loviščem, ki obsega kar 5338 ha površine območja Male in Velike gore, dokazuje in potrjuje pravilno usmerjenost za ohranitev narave in divjadi. V lovišču živijo različne vrste divjadi, med njimi jelenjad, srnjad, divji prašič, ter zveri, kot so medved, volk, ris, šakal.

Foto: Majda Glavonjič

Nagrajenci

LD Ribnica šteje 56 članov, ki odgovorno, strokovno, in gospodarno opravljajo naloge in dolžnosti za ohranitev naravnega ravnovesja med divjadjo in okoljem, skladno z lovskoupravljaljskim načrtom. Hkrati skrbijo tudi za zmanjšanje škode, ki bi jo divjad lahko povzročila na kmetijskih površinah. Tako ohranjajo dobro sodelovanje z lokalno skupnostjo.

Člani sledijo izročilu lovca in kinologa, rojaka dr. **Ivana Lovrenčiča** iz Zamosteca pri Sodražici. Dr. Lovrenčič je **Lovskemu**

društvu Ribnica predsedoval že davnega leta 1910 in postavil temelje ter načela delovanja lovske družine, po katerih je lovcu skrb za divjad skrbno umeščena v značaj in sree. Lovci morajo biti zaščitniki narave, lov mora biti tak, da z njim nista spojena le užitek in zabava, ampak tudi varstvo divjadi ter skrb zanjo.

Lovci sodelujejo tudi z izobraževalnimi institucijami pri prenašanju spoštovanja in ljubezni do narave ter svoje znanje posredujejo mlajšim generacijam. Na tak način aktivno prispevajo

k ozaveščanju pomena ohranjanja naravnega ravnovesja in trajnostnega upravljanja z divjadjo. Vsak uspeh je vzpodbuda za še prizadevnejše delo.

LD Ribnica s svojo bogato zgodovino in aktivnostmi pomembno prispeva k ohranjanju lovske tradicije, ohranjanju narave ter varstvu naravnega okolja in divjadi na ribniškem območju. Urbanova nagrada (plaketa in denarna nagrada) **Občine Ribnica** je vzpodbuda za nadaljnje delovanje.

Majda Glavonjič,
LD Ribnica

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

90 let

Andrej Einsiedler, LD Loka
Valentin Jenko, LD Storžič
Janez Ravnjak, LD Radlje
Peter Šerčer, LD Osilnica
Slavko Štrucl,
LD Sela pri Kamniku

85 let

Jožef Adelstein, LD Cigonca
Jožef Cestnik, LD Trbovlje
Pavel Cevc, LD Tuhinj
Stanislav Dolenc,
LD Prestranek
Bojan Gerbec, LD Volče
Franc Gornik, LD Sodražica
Jožef Hlade, LD Kungota
Danilo Kocjančič,
LD Timav Vreme
Franc Kovač, LD Planina
Francišek Krabonja,
LD Velika Nedelja
Gregor Musi, LD Pšata
Jožef Nemanič, LD Metlika
Rudolf Opara,
LD Videž - Kozina
Jožef Pepevnik, LD Laporje
Peter Slatnar, LD Udenboršt
Jožef Srebnik, LD Dravograd
Stanislav Franc Ševerkar,
LD Vače
Anton Tarman,
LD Kranjska Gora
Valentin Trček, LD Javornik
Cveto Uduč,
LD Gozdnik - Griže

80 let

Franc Bažika, LD Lendava
Mijo Bračko,
LD Leskovec v Halozah
Matija Golobič, LD Adlešiči
Jožef Gregorc, LD Jamnica
Ervin Jurčič, LD Laporje
Jožef Kaučič, LD Radenci
Jožef Pokleka, LD Mokrc
Roman Rataj,
LD Gaj nad Mariborom
Jožef Rogan,
LD Grad - Kuzma
Franc Smrkolj,
LD Trojane - Ožbolt
Jože Štritof, LD Gornji Grad

75 let

Janez Avguštin, LD Krško
Franc Bevk, LD Hubelj
Črtomir Brvar, LD Ruše
Janko Ferjan,
LD Jelovica - Ribno
Stanislav Gaspari, LD Štanjel
Jožef Gorišek, LD Fram
Franc Habjanič, LD Markovci
Janez Hočevnar, LD Borovnica
Vojko Kavčič,
LD Jezero Komen
Bojan Klemenčič, LD Dobrča
Ivan Kolar, LD Stoperce

Zdravko Komjanc, LD Kanal
Franc Košir, LD Rače
Anton Lah, LD Vinski Vrhovi
Albin Ložar, LD Tomišelj
Mitja Lužnik, LD Čezsoča
Jožef Ocvirk, LD Laze
Franc Ožbolt, LD Osilnica
Jožef Perme,
LD Šmartno pri Litiji
Zlatko Podržaj, LD Ig
Čedo Popovič, LD Metlika
Franc Potočnik, LD Dovje
Albin Prelec, LD Timav Vreme
Gianni Raseni, LD Koper
Jožef Rekar, LD Šenčur
Jože Rupnik, LD Škofljica
Andrej Seljak, LD Porezen
Egon Semenič, LD Vojkovo
Franc Sterle, LD Iga vas
Viktor Svenšek, LD Podlehnik
Jožef Svetelšek, LD Pristava
Valentin Šinko,
LD Križna gora
Jože Štangler, LD Oljka
Edo Vižintin, LD Strunjan

70 let

Miran Bajc, LD Črna jama
Nazif Čaušević,
LD Gorenja vas
Andrej Černe,
LD Kranjska Gora
Jožef Dolenc,
LD Šentilj v Slovenskih goricah
Bojan Domenih, LD Bovec
Jože Firbas, LD Starše
Zdenko Gajšek,
LD Bojansko - Štore
Srečko Grobovšek,
LD Ponikva
Stanislav Hace, LD Loče
Franc Jazbec,
LD Handil Dobje
Anton Jelen, LD Podgorje
Andrej Kandus, LD Čaven
Milan Kavčič, LD Ljubinj
Martin Kavčič,
LD Tabor Dornberk - Branik
Milovan Keber, LD Gorica
Zdravko Kenda, LD Jelenk
Marjan Koletnik,
LD Velunja Šoštanj
Bojan Končan, LD Horjul
Jože Kralj, LD Suha krajina
Miran Kralj, LD Raka
Slavko Kukovec, LD Markovci
Hilarij Maver, LD Planota
Srečko Miklič,
LD Plešivica - Žužemberk
Milan Mlinar, LD Luče
Jože Nose, LD Kočevje
Gabrijel Omerza, LD Vojnik
Jože Oven, LD Gabrovka
Marijan Pavlin, LD Gorica
Jožef Pečovnik, LD Remšnik
Anton Pintarič,
LD Gornja Radgona
Miroslav Pivec,
LD Dravinja - Majšperk
Srečko Polšak,
LD Loka pri Žusmu
Rajko Rutar,
LD Slovenske Konjice

Milan Skutnik, LD Gradišče
Leopold Slak, LD Mirna Peč
Jože Ml. Slovenc, LD Globoko
Branko Struna, LD Sinji Vrh
Tone Šamperl,
LD Dobrava v Slovenskih
goricah
Anton Škulj,
LD Banja Loka - Kostel

Ciril Tratnik, LD Poljane
Anton Vakselj, LD Krško
Anton Veber,
LD Loka pri Žusmu
Martin Završnik,
LD Šentjanž

Vsem jubilantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema *Lisjak*.

Lovska družina (LD) Selca se ponaša z zgodovino pomembnih, znanih in zanimivih mož širom Slovenije ter tudi zunaj njenih meja. Med njimi je zagotovo tudi naš častni član, zdaj že s častitljivo dopolnjenimi 85 leti – **Franc Lojze Omejc**.

Lojze se je rodil 10. julija 1939 v Ljubljani, vse njegovo življenje pa je bolj ali manj povezano s podeželskim, kmečkim življenjem. V času njegovega osnovnega šolanja je poleg kmečkih opravil ogromno časa preživel v naravi okolice Škofje Loke in po letu 1981 kot član LD Selca ogromno tudi v lovišču. Ne glede na obveznosti, ki jih je imel z delom na domači kmetiji, je v letu 1963 diplomiral na Fakulteti za rudarstvo, smer kemijska tehnologija. Takoj po končanem študiju se je zaposlil v Kemični tovarni Podnart, kjer je deloval kot tehnolog površinskih obdelav in zaščite kovin. Zaradi od-

daljenosti prve zaposlitve je zamenjal službo in dočakal zasluženi pokoj v Termiki v Bodovljah.

Lojze je svoje lovske prigode opisoval v svojem lovskem dnevniku, v katerega je redno beležil vse svoje lovske izhode. Eden zanimivejših zapisov je, ko je za svoj petdeseti rojstni dan uplenil srnjaka gumbarja. Lojze je zelo družaben človek, zato ga je na »jagi« večkrat spremljal kateri od solovcev. Bil je mentor premnogim lovcom v naši lovski družini, znan pa je bil predvsem kot eden najboljših predsednikov komisije za vzgojo in propagando v več mandatih ter večkratni tajnik lovske družine.

Lojze je bil zaradi svoje lovske zavzetosti in prevzemanja nalog ter dela v lovski družini in lovstvu nasploh nagrajen z več odlikovanji, najbolj zveneč pa je red Lovske zveze Slovenije za lovske zasluge III. in II. stopnje.

Lovci lovske družine se Lojzetu zahvaljujemo za širokosrčnost in delo v lovstvu ter mu želimo še mnogo zdravih let!

LD Selca – M. B.

Narisal: Milan Samar

Med mlade je prišel lovec Jožef Slaviček iz LD Kompas - Peskovci

Lani poleti so na več koncih Slovenije potekali razni tabori za mlade, ki so brezskrbno uživali zaslužene poletne počitnice.

Enega takih taborov je organizirala tudi **Gasilska zveza Šalovci**. Tabor je potekal od 11. do 14. julija 2024 v Turistično nastanitvenem centru Peterloug v Markovcih v **Občini Šalovci**. Tabor je bil že peti po vrsti, udeležilo pa se ga je 35 otrok.

Poleg gasilske tematike so

Foto: Damjana Nemeš

Med mlade je prišel lovec Jožef Slaviček iz LD Kompas - Peskovci.

organizatorji pripravili različne spremljajoče delavnice. Obiskali so graničarski muzej v Čepincih in spoznali nekdanje delo ter življenje graničarjev med mejo nekdanje Jugoslavije in Madžarske.

Obiskal jih je tudi lovec **Jožef Slaviček** iz Lovske družine Kompas - Peskovci. Na delavnici je otrokom predstavil, kako je mogoče postati lovec in kakšne so lovčeve naloge pri ohranjanju naravne raznovrstnosti, predstavil je tipične živalske vrste na Goričkem, pravila obnašanja v naravi in odnos do nje, lovsko kinologijo, spregovoril je tudi o lovski opremlitvi in orožju.

Jože Žerdin

Učenci obšolske dejavnosti obiskali lovski dom LD Starše

V ponedeljek, 22. julija 2024, so učenci **Osnovne šole (OŠ) Starše, Podružnične OŠ Marjeta in OŠ Miklavž na Dravskem polju** v sklopu obšolske dejavnosti obiskali lovski dom **Lovske družine (LD) Starše**.

Obiska se je udeležilo trideset učencev z animatorjem **Davidom Mlakarjem**. V lovskem domu jih je sprejel starešina lovske družine **Janko Sitar**. Učenci so si najprej z zanimanjem ogledali lovski dom in lovsko razstavo. V podstrešku pri lovskem domu pa so prisluhnili starešini lovske družine, ko se je razgovoril o lovstvu, lovu, divjadi v lovišču, odnosu lovcev do lova in divjadi, skrbi za okolje in življenjskem prostoru divjadi. Predstavil jim je celovito dejavnost lovcev v vsem letu. Otroci so mu zelo pozorno prisluhnili, potem pa so sledila številna vprašanja in zahvala animatorja.

Preden so zadovoljni učenci zapustili lovski dom, so si postregli z lovsko malico, sokom in napolitankami, ter se vrnili vsak v svojo šolo. To je bila še ena uspešna predstavitev dejavnosti LD Starše, ki vse leto skrbi za promocijo lovstva v okolju, kjer deluje.

*Marjan Malek,
lovski mojster*

Učenci OŠ Starše, POŠ Marjeta in OŠ Miklavž na Dravskem polju so julija 2024 obiskali lovce v lovskem domu LD Starše, kjer jih je sprejel starešina Janko Sitar.

Foto: Janko Sitar

KDO SE SKRIVA V TEM ROVU?

Ptice gnezdijo v drevesnih krošnjah, srne svoje mladiče vodijo v visoko travo in goščave, nekatere druge gozdne živali pa si svoje varno zavetje izkopljejo kar pod površjem gozdnih tal. Tam se počutijo najbolj skrite in varne pred nevarnostmi zunanjega sveta. Katere živali pa živijo v podzemnih rovih, ki so si jih z urnimi tačkami izkopale kar same?

Najpogostejša in največja prebivalca podzemnih rogov sta lisica in jazbec. Če v rovu živi lisica, potem njeno domovanje imenujemo lisičina, če pa ima v rovu svoje skrivališče jazbec, potem je to jazbina. Jazbine so čiste in snažne, medtem ko so lisice prave umazanke. Pred lisičinami in tudi v njih namreč nemarno puščajo ostanke svoje hrane in iztrebke. Včasih se zgodi, da v rovih živita obe vrsti hkrati. Morda pa kdaj v gozdu v večernem mraku uzrete še eno skrivnostno in redko žival, ki živi v naših gozdovih. Jazbecu ali lisici lahko ukrade njuno podzemno domovanje in si ga kar prisvoji. To je rakunasti pes, ki sicer prihaja iz Azije, pa vendar ga občasno vidimo tudi v naših gozdovih.

PREBERI SPODNJE STAVKE IN SI OB TEM DOBRO OGLEDJ ILUSTRACIJE. MANJKAJOČE BESEDE VPIŠI NA ČRTE. POPOLN STAVEK ŠE ENKRAT PREBERI.

V POD ZEMLJO SI SVOJ BRLOG NAREDIJO , IN .

V _____ POD ZEMLJO SI SVOJ BRLOG NAREDIJO _____ , _____ IN _____ .

 SE NAJRAJE PREHRANJUJE Z .

_____ SE NAJRAJE PREHRANJUJE Z _____ .

 , KI JE IZ PASTI UŠLA, V SE VEČ NE VRNE! (slovenski pregovor)

_____ , KI JE IZ PASTI UŠLA, V _____ SE VEČ NE VRNE!

Dobro razmisli in pojdi v gozd!

* Pojasni stalno besedno zvezo v slovenskem jeziku: lisica je tatica in lisica je zvita. Kakšne lastnosti ima oseba, ki bi jo lahko opisali kot zvito?

* Ali veš, kje domujejo lisice in jazbeci? Kako bi prepoznal podzemne rove obeh vrst? Povprašaj lovca in skupaj se sprehodita skozi gozd. Dobro opazujta, kje imajo te živali svoja skrivališča. Če se bosta odpravila v gozd v mraku, bosta morda videla lisico ali jazbeca, kako se odpravlja na večerni lov.

ZLD Notranjske organizirala petintrideseti lov

Zveza lovskih družin (ZLD) Notranjske, ki jo vodi **Rajko Kovačič**, je 16. novembra organizirala 35. lov zveze. Letos je potekal v resnično lepem lovišču **Lovske družine (LD) Gornje Jezero** ob Cerkniskem jezeru na Notranjskem.

Udeležilo se ga je 55 lovčev iz različnih koncev Slovenije. Lov je bil tudi mednarodno obarvan, saj so se ga udeležili – tako kot vsako leto – lovci iz **Kluba prijateljev lova Celovec** pod vodstvom njihovega predsednika **Janeza Kaiserja** in lovci iz sosednje Hrvaške, člani **Lovskega društva Tetrijeb Čabar**. Da je bila zastopanost popolna in družba prava, je prišlo tudi več lovčev iz **Društva slovenskih lovčev**.

Predsednik ZLD Notranjske Kovačič in starešina gostujoče LD Gornje Jezero **Janez Šuštaršič** sta v uvodu pri lovskem domu opisala zgodovino lovov v organizaciji ZLD Notranjske in predstavila družino gostiteljico ter **Notranjske rogiste**. LD Gornje Jezero šteje 43 članov (šest žensk in 37 moških), povprečna starost članstva pa je 55,67 leta. Skupna površina lovišča znaša 3561,18 ha, sodi pa med sredogorska lovišča in obsega pet revirjev.

Foto: Jane Weber

Del udeleženk in udeležencev 35. lova ZLD Notranjske med zborom v lovišču LD Gornje Jezero na Notranjskem

Lovska družina je bila ustanovljena pred dobrimi petdesetimi leti in meji z naslednjimi lovskimi družinami: **LD Grahovo**, **LD Stari trg**, **LD Cerknica**, **LD Javornik Postojna**, **LD Pivka** in z **Loviščem s posebnim imenom Jelen Snežnik**. Lovovodja je bil omenjeni predsednik lovske

družine Šuštaršič, vodja gonjačev pa znani kinolog **Borut Kočever**, ki se je dolga leta ukvarjal predvsem s psi krvosledci.

Lovu v revirju Suhi vrh v sončnem in hladnem sobotnem dopoldnevu – v pogonu je bilo kar nekaj jelenov, vendar ni nihče od navzočih prišel do strela, padla

je samo lisica –, je sledil zadnji pogon v prijetnem ambientu tamkajšnje gostilne.

Prihodnje leto bo lov ZLD Notranjske, kot je napovedal Kovačič, v lovišču sosednje LD Cerknica. Veselimo se ga že!

Jane Weber

Črnuške jaslíce 2024: gozd kot simbol miru in povezanosti z naravo

Decembra 2024 so Črnuški jasličarji, skupina mladih iz ljubljanskih Črnuč, v župnijski cerkvi sv. Simona in Juda Tadeja

gozdove, živali in ravnovesje v naravi. Lovci so čuvaji našega okolja, ki skrbno opazujejo življenje v gozdu in ga varujejo. »Tako kot lovci bdijo nad naravo, smo tudi mi poklicani, da spoštujemo in varujemo vse, kar nam je Bog zaupal. Lovstvo v letošnjih jaslících simbolizira odgovornost in sožitje z naravo, ki sta ključni

V jaslíce so postavili lovsko kočo, ki simbolizira zavetje in toplino, lovsko prežo, ki ponazarja skrbno opazovanje narave, in votlino, kjer so našli zavetje Marija, Jožef in mali Jezus. Votlina je srce jaslících – preprosta in skromna, a polna miru in topline. Spominja nas, da pravi čudeži ne potrebujejo bogastva ali razkošja, ampak srčno

Lovci so čuvaji našega okolja, ki skrbno opazujejo življenje v gozdu in ga varujejo.

Črnuške jaslíce 2024

Vse foto: Luka Klarič

umetnost jasličarstva. Črnuški jasličarji s svojim delom skrbijo za ohranjanje slovenske kulturne dediščine in ustvarjajo sporočila, ki povezujejo naravo, tradicijo in vero. Leta 2018 so prejeli nadškofijsko priznanje za večletno skrbno in požrtvovalno postav-

Lovska kočica simbolizira zavetje in toplino.

Votlina nas spominja, da pravi čudeži ne potrebujejo bogastva ali razkošja, ampak srčno preprostost.

v Župniji Ljubljana – Črnuče pripravili prav posebne jaslíce, ki nas popeljejo v srce narave – v gozd. Tema zadnje postavitve, **Gozd in lovstvo**, nas nagovarja k premisleku o lepoti in pomenu narave.

Slovenski gozdovi so nekaj edinstvenega: pokrivajo več kot polovico naše države in so dom številnim živalskim in rastlinskim vrstam. Gozdovi niso le prostor za sprostitve in navdih, ampak so tudi vir življenja. Gozd je prostor, kjer najdemo navdih in mir. Jaslíce, ki so jih postavili Črnuški jasličarji, so vernike vabile, da bi občutili mir. Tako kot je sveta družina v naravi našla zavetje, tudi mi v naravi pogosto najdemo trenutke, ko se ustavimo in začutimo, da nismo sami.

Lovstvo je pomemben del naše zgodovine in tradicije; toda ni zgolj lov na divjad, je skrb za

Lovska preža ponazarja skrbno opazovanje narave.

za ohranjanje tega čudovitega sveta, ki nam ga je Bog podaril,« so svoj izbor teme za jaslíce pri maši na božični večer utemeljili Črnuški jasličarji.

preprostost. Sporočilo jaslících je bilo: »Ni pomembno, kje smo ali kaj imamo, ampak koga imamo ob sebi in kako skrbimo drug za drugega.«

V ekipi, ki je postavila jaslíce, so bili: **Veronika Dermota, Jan Dermota, Blaž Rotar, Luka Rotar, Martin Krafogel in Luka Klarič**. Črnuški jasličarji od leta 2005 ustvarjajo unikatne jaslíce, navdihnjene s slovenskimi pokrajinami. Njihove postavitve vključujejo motive, kot so Sečoveljske soline, hmeljarstvo, čebelarstvo, Velika planina, Kropa in stara Ljubljana. Posebej izstopa njihova postavitve jaslících na Kredarici, kjer so upodobili rojstvo Jezusa pod Triglavom v zavetju stare Triglavske kočice. Njihovo delo je cenjeno zaradi predanosti in ohranjanja slovenske kulturne dediščine skozi

ljanje tematskih jaslících v župnijski cerkvi sv. Simona in Juda Tadeja v Župniji Ljubljana – Črnuče. Priznanje jim je podelil ljubljanski nadškof msgr. **Stanislav Zore OFM**. Teme, ki so jih že uprizorili v jaslících, so bile: *Puščava, Soline, Vinograd, Pekarna, Hmelj, Ljubljana, Triglav, Romska naselje, Kmetija, Rudnik, Oglarji, Oljke, Kropa, Velika Planina, Prekmurje, Gorsko zavetišče, Čebelnjak, Opekarna, Livarna zvonov, Lovstvo*.

Črnuške jaslíce 2024 po mnenju njihovih ustvarjalcev opominjajo, da je Bog blizu tudi v naravi, v tihih kotičkih, kjer se ustavimo in začutimo mir. »Spominjajo nas, da so trenutki, ko se umirimo in smo hvaležni za male stvari, pravzaprav največji darovi,« so še prepričani.

Luka Klarič

Prva Hubertova maša pri sv. Andražu

V okviru praznovanja šestindvajsetega praznika **Občine Sv. Andraž v Slovenskih goricah** in v počastitev lovskega zavetnika sv. Huberta je **Lovska družina (LD) Vitomarci** 3. novembra 2024 v farni cerkvi sv. Andraža organizirala Hubertovo sveto mašo.

Kot je povedal **Anton Tone Lajh**, starešina lovske družine, so se lovci in praporščaki zbrali pri gasilskem domu. Domačim lovcem iz LD Vitomarci so se pridružili še člani LD Juršinci, LD Dornava - Polenšak, LD Jože

je bilo sedem praporščakov, je od tam krenila skozi občinsko središče proti farni cerkvi sv. Andraža. Pred cerkvijo so jih pričakali lovski rogisti iz **LD Zeleni Vrh iz Vuzenice** in jih z lovsko koračnico pospremili v cerkev. Tam so jih z ubranim petjem sprejeli domači cerkveni pevci, ki so za uvod zapeli eno najbolj znanih slovenskih lovskih pesmi *Tam v gozdu, kjer se plaha srna pase*.

Hubertovo sveto mašo je daroval domači farni župnik **Mirko Krašovec**, ki je vsem udeležencem slikovito predstavil življenje in dobra dela lovskega zavetnika sv. Huberta. Pri maši so sodelovali tudi številni domačini.

Foto: Arhiv LD Vitomarci

Člani LD Vitomarci z županjo Darjo Vudler Berlak in župnikom Mirkom Krašovcem

Foto: Arhiv LD Vitomarci

Lovci na poti k sveti maši v cerkev sv. Andraža

Lacko Ptuj, LD Destrnik, LD Trnovska vas in LD Dobrava. Lovska povorka, na čelu katere

Prvo Hubertovo sv. mašo pri Sv. Andražu sta z obiskom počastila še županja Občine Sv. Andraž v

Slovenskih goricah **Darja Vudler Berlak** in rektor nove evropske univerze Alma Mater Evropaica iz

Maribora prof. dr. **Ludvik Toplak**, sicer tudi sam član zelene bratovščine v sosednji LD Juršinci.

Lajh, starešina LD Vitomarci, je še povedal, da je bila prva Hubertova maša za vse lovce lep duhovno in kulturno bogat dogodek. Lovski zavetnik sv. Hubert je med slovenskimi lovci nasploh izjemno cenjen in prvič so ga slovesno počastili tudi v LD Vitomarci, ki je članica **Lovske zveze Maribor**.

Po maši so se lovci in gostje zbrali v večnamenski dvorani gasilskega doma Vitomarci. Tam je bilo krajše družabno srečanje z obujanjem spominov na minula lovska doživetja, pričakala pa jih je tudi pogostitev, za katero so poskrbele marljive domače gospodinje, članice **Društva gospodinj Vitomarci**.

Marjan Toš

Ponosen sem na častno članstvo v LD Bojansko Štore

Na jesen življenja se večkrat sprašujem, zakaj se v mladosti nisem odločil postati lovec. To vprašanje si resnično večkrat postavim in me nekoliko bega še dandanes. Simpatije do lovstva sem gojil od otroštva, saj je bil tudi moj oče lovec. Ko zaplujem v svoje spomine, se z veliko mero nostalgije spominjam nedeljskih juter, ko je oče odhajal na lov, in psa, ki je nestrpno čakal odhod na »jago«. Imeli smo istrskega goniča, ki je bil zelo lep in inteligenten pes. Po pripovedovanju mojega očeta pa je bil nekoliko pretepaške narave, vendar izjemno ljubeč do svojih domačih. Menda sem enkrat padel nanj s postelje, kjer je ležal zraven nje, in je samo nekaj zastokal ter se odpravil počivat na

drugi konec sobe. Ime mu je bilo **Bari**. Ta lovska pasma je meni najljubša in če takšnega psa kje zagledam, v njem vidim našega nepozabnega Barija.

Od očeta sem podedoval glasilo **Lovec**, in sicer številke od leta 1952 do leta 1975. V vezani obliki mi krasijo bogato knjižno omaro. Zelo rad jih prebiram in uživam v lepoti fotografij in poučnih člankov. Prek spleta večkrat pogledam v arhiv glasila **Lovec** tja do davnega leta 1910 in zdrsnem v spomine lovske organizacije pred prvo in drugo svetovno vojno. Občudujem odlično ohranjen in urejen arhiv **Lovske zveze Slovenije**, ki si vsekakor zasluži moj globok poklon in priznanje. Verjamem, da je bilo v to vložene veliko dela in truda.

Prav omenjena pasma istrski gonič, nekateri ga imenujejo kar istrijanec, je pogosta na fotografijah glasila **Lovec** pred drugo svetovno vojno in po njej. V zadnjih

Foto: osebni arhiv Srečka Križanca

Bari

letih žal nekoliko manj. Z vzrejo te pasme in tudi drugih se je v začetku 20. stoletja intenzivno ukvarjal znani slovenski kinolog dr. **Ivan Lovrenčič**.

Leta 1866 je bila pasma predstavljena na Dunaju in podrobno opisana leta 1894. V bistvu je to imenitna lovska pasma, ki glede na vsa zgodovinska dejstva in tudi

Foto: Srečko Križanec

Priznanje

po imenu vsekakor izvira iz Istre. O tem ni prav nobenega dvoma in nepotrebne vprašanja.

Istra do leta 1945 nikoli, pa res nikoli ni bila Hrvaška. Tako smo poceni izgubili Istro in tudi žal domorodnost te enkratne lovske pasme. Hrvati so poceni dobili Istro in si prisvojili pasmo istrskega goniča. To je enostavna in preprosta razlaga. Kako so si to razlagali v Upravnem odboru FCI (Mednarodni vzrejni pravilnik), si težko predstavljam. Po

čudnem in nerazumljivem sklepu FCI smo na poceni in zame nerazumljiv način izgubili tudi posavskega goniča. Po vsem tem se včasih čudim, da nam je sploh uspelo kot slovensko domorodno pasmo obdržati kraškega ovčarja. Obe omenjeni pasmi sta bili upodobljeni tudi na poštinih znamkah, kar je velika čast in poklon istrskemu goniču in kraševcu, kot radi imenujemo kraškega ovčarja, imenovali pa so ga, med drugim, tudi ilirski ovčar. Zame je vsaka izguba slovenskega ozemlja v vsej njegovi zgodovini in vse storjene krivice našemu narodu v kakršni koli obliki izjemno boleče in po svoje tragično.

No, pa da se vrnem k LD Bojansko Štore, ki je bila ustanovljena leta 1946. Ko sem bil nekoliko starejši, sem lahko šel z očetom na lov. Nekaterih lovcev in dogodkov se še vedno živo spominjam. Lovski dom na Svetini leži na prečudoviti točki. Lovci so dom odkupili od borčevske organizacije leta 1983 in ga temeljito preuredili. Dom zelo lepo vzdržujejo. Podrobno sem omenjeni lovski dom opisal v glasilu

Lovec, št. 11/2004, pod naslovom *Vruncčev lovski dom na Svetini*.

Na tem mestu, ki nudi enkratni razgled in počutje, smo veterani vojne za Slovenijo, častniška organizacija, veterani policijskega združenja **Sever** za celjsko območje, člani **Zveze borcev za vrednote NOB**, stanovski kolegi sosednjih občin in simpatizerji ter lovski tovariši LD Bojansko Štore organizirali velika regijska veteranska srečanja. Redno je bila prisotna tudi **Slovenska vojska** s svojo vojaško opremo. Vedno se nas je zbralo krepko čez tisoč udeležencev in poskrbeli smo za bogat kulturni program; tako kot nekoč, ko smo na tem mestu praznovali prvomajske praznike in dan borca. To so neizbrisni spomini, ki človeku ogrejejo srce in pobožajo dušo.

Zaradi izjemno dobrega delovanja med društvi v občini in sodelovanja med lovci in veterani sta me doletela velika čast in določen privilegij, da so mi 24. februarja 2007 podelili status častnega člana LD Bojansko Štore. Kakorkoli, nenazadnje sem tudi jaz postal ponosen član zelene

bratovščine. Priznam, da se že sedaj veselim leta 2026, ko bomo obeležili 80. obletnico ustanovitve LD Bojansko Štore. Resnično me radosti tudi včlanitev novih mladih lovcev v LD Bojansko Štore.

Z vso odgovornostjo in poštenostjo, ki ju premorem, iskreno priznam, da sem na častno članstvo v LD Bojansko Štore resnično izjemno ponosen. Tudi moj pokojni prijatelj **Slavko Avsenik** mi je večkrat navdušeno razlagal, kako je užival na lovu v našem štorskem revirju in z lovskimi tovariši LD Bojansko. Njemu v čast in spomin smo postavili prežo, ki se še vedno imenuje **Avsenikova preža**.

Ponosen sem tudi na svoje kolege, lovske tovariše, ki so člani naše veteranske organizacije z urejenim statusom veterana. Leta 1991, v času osamosvojitvene vojne za Slovenijo, so namreč s svojim orožjem varovali vodna zajetja. To so neizpodbitna dejstva, ki so spoštovanja vredna dejanja. Naj ne bo nikoli pozabljeno.

Srečko Križanec,
predsednik Domoljubnih
organizacij Občine Štore

Poslovil se je Janez Škrlić - Janko

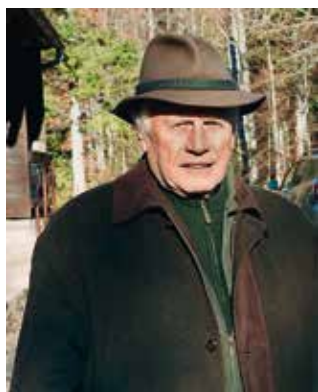

Foto: Jane Weber

Janez Škrlić - Janko

V petek, 15. novembra 2024, slovenska lovska javnost ni mogla verjeti, da se je nenadoma poslovil **Janez Škrlić**, med lovci

bolj znan kot Janko. V **Lovsko družino (LD) Babno Polje** je vstopil davnega leta 1976 in ji ostal zvest do konca. Pripomogel je, da je družina postala svetovljanska in zagledana tudi v druge kraje. V Babno Polje in njegove revirje tako na lov radi prihajajo tudi lovci od drugod in skrbijo za promocijo babnopoljskega lovstva, tudi člani naše lovske družine so iz različnih, tudi bolj oddaljenih krajev. Tudi po Jankovi zaslugi so se stkale številne prijateljske vezi, mogoče najbolj plodne so bile tiste s hrvaškimi lovci in z lovci iz avstrijske Koroške.

Janko se je rodil 28. oktobra 1948 v Rakitniku pri Postojni. Znotraj LD Babno Polje je zgledno opravljal različne odgovorne funkcije, največji pečat pa je zapustil kot starešina, ko se je v najtežjih časih za lovsko družino

postavil za dobrobit društva in ob pomoči domačih lovskih sodelavcev ter razumevanju lovcev iz sosednje **LD Iga vas** lovsko družino dobesedno rešil pred propadom. Za to smo mu hvaležni in zato bo zapisan v zgodovino. Lovci od drugod ne bodo pozabili dveh **Lovov dveh dežel**, za katera sta bila pobudnika z **Antonom Arhom** iz **Lovskega društva Tetrijeb** iz sosednjega hrvaškega Čabra. V spominu bodo ostala tudi druga Škrljeva prizadevanja za povezovanje s hrvaškimi in koroškimi lovci ter številne zamisli, kako bi vsa sodelovanja še poglobili. Janko je prejel številna lovska odlikovanja, tudi na višjih ravneh, največ pa mu je pomenilo, kar je zadnja leta venomer poudarjal, častno članstvo v LD Babno Polje, ki smo mu ga soglasno podelili leta 2021.

V času lovskega udejstvovanja je Janko stkal številne prijateljske in tovariške vezi. Bil je zavzet, pošten, zahteven in spoštljiv do solovcev.

Člani LD Babno Polje in drugi lovci iz Slovenije in tujine se mu najlepše zahvaljujemo za vse, kar je naredil za naše lovstvo. Naj mu bo lahka loška zemlja in naj ima lepo stojišče v večnih loviščih snežniških gozdov, kamor je posebno rad zahajal v času jelenjega ruka. Jankova puška je sicer redko počila in več od trofej so mu pomenile tovariške vezi, kar je odlika velikih lovcev. Janka smo pokopali v torek, 19. novembra 2024, z lovskimi častmi na pokopališču v Ložu, kjer je tudi preživel najbolj ustvarjalna leta svojega življenja.

Jane Weber,
tajnik LD Babno Polje

Skrivnostna vila Pastirica na Kujzicah

Kultura spominjanja me sili, da v naši lovski reviji napišem nekaj paberkov s srečanj in pogovorov z lovcom, ki ni nikoli želel izstopati in se siliti v ospredje, pač pa je vedno najraje ostajal v naročju narave, s katero je bil srčno povezan. Spoznala

sva se relativno pozno, bil je že v letih, ko sva se srečala v družbi dolgoletnega lovskega prijatelja **Ivana Špindlerja** iz Slovenskih goric. Ni bil iz naših krajev, pač pa iz »**najlepše dežele na svetu**«, kot je imenoval čarobni svet ob Kolpi in na obeh njenih bregovih. **Jože Rade** je bil od otroštva do smrti vpet v skrivnosti narave, ki jo je spoznaval z očetom in bil

resničen velemojster opazovanja njenih **čarov in lepot**. Tisto, česar ni videlo nobeno drugo oko, je on videl kot jasno podobo in kot sporočilo: »**Pazite na moje darove, rada dajem pravičnim, in jemljem krivičnim.**«

Rade je bil gozdar, preprost in skromen. Imel je bogato znanje lovskega praktika in, kar je bila njegova posebnost, pisal je lov-

ski dnevnik. Njegove vsebine ne poznamo. Če bi ga lahko vzeli v roke in prebrali od prve do zadnje strani, bi najbrž spoznali ne samo njegova lovska doživetja, pač pa tudi zgodbe njegovega življenja in podoživljanja sveta. Zaupal mi je samo nekaj kratkih dnevniških zapisov, rekoč, da je vse drugo zapisano. Za večnost, za opomin, kako naj bi spoštovali

naravo in stvarstvo. Rad sem ga poslušal in si kaj malega zapisal v novinarsko beležko, ki me spremlja že polnega pol stoletja. »Veš, biti lovec je mnogo več, kot si to mislijo ljudje okoli nas. Ti nas ne razumejo in zato je prav, da jim včasih o našem poslanstvu tudi kaj javno povemo. Kot zvedav otrok sem hotel vedeti vse; oče mi je pripovedoval o svetu, ki nas je obdajal okoli naše domačije, in me kasneje odpeljal še do bližnjih gozdov in skalovja nad Kolpo, kjer sva skupaj strmela v nebo in opazovala ptice v gibanju. Čarobno, doživeto. Poslušala sva simfonije valov reke Kolpe, ki je vedno tekla nekam v neznano. Takrat še nisem vedel, da ima vsaka reka izvir in izliv. Zelo rad sem posedal nad našo vasjo in se skrival, da ne bi

prestrašil divjih živali. Vse so mi bile drage, poskušal sem spoznati njihov svet in zato sem lezel vedno višje in višje nad Kolpo. Sililo me je k skalam, imenovanim Kojzice (tudi Kozice) ali po naše in bolj po domače Kujzice. Kmalu sem spoznal, zakaj. Na Kujzicah sem opazoval svet, ki je bil samo moj. Fotografiral sem vse, kar je ležlo po tleh ali letelo po zraku. Vse dokler nisem srečal ene in edine, moje dobre srčne vile **Pastirice**. Ne boš verjel; ko sem jo prvič zagledal v podobi skalovja, nisem verjel svojim očem. Njen obraz je žarel v jutranjem soncu, njene oči so bile sinje modre in obraz je bil ves sijoč. Narahlo se mi je nasmehnila in kmalu je ni bilo več. Tako je bilo prvič in drugič in tretjič, ko sem mojo Pastirico tudi ujel v fotografski objektiv. Ostala je samo moja in le jaz sem jo srečeval na Kujzicah,« je radostno pripovedoval zgodbo o Pastirici.

Bil je srčen lovec v **Lovski družini (LD) Predgrad** in je rad zahajal tudi v Slovenske gorice. Ko je vodil to lovsko družino, sta s takratnim starešino **LD Jurovski Dol** Ivanom Špindlerjem podpisala listino o sodelovanju in pobratenju. To je bilo v sedemdesetih letih minulega stoletja. Ivan in Rade, kot sta se imenovala, sta ostala nerazdružljiva prijatelja in iskrena lovška tovariša. Tudi Ivan je poznal njegovo zgodbo o lepi Pastirici s Kujzic. Vse druge zgodbe in doživetja so ostala v

Foto: osebni arhiv Marjana Toša

Obraz Pastirice na Kujzicah

Radetovem dnevniku. Ta je dragocen vir za spoznavanje preprostega človeka, ki je do zadnjega diha ostal časten in srčen lovec. Kujzice so bile zanj večni svet podoživljanja narave v vseh razsežnostih in obzorjih njene izvirnosti ter čarobnosti. Zanj je bil to svet, ki ga je od otroštva do smrti nosil globoko v srcu in o njem sanjal v dolgih zimskih nočeh, ko se mu je v sanjah prikazala in nasmehnila njegova princesa, tiha in čarobna Pastirica. Samo on je vedel, kje domuje in to skrivnost je odnesel v grob. Rade jo je namreč edini srečeval in se v sanjah z njo pogovarjal o čudesih narave.

Naj bodo zapisane vrstice izpolnitev obljube, ki sem mu jo dal, ko sva se srečala zadnjič. »Namesto

nekrologa napiši nekaj malega o moji Pastirici,« mi je naročil.¹ Ivan iz Slovenskih goric je bil priča najinemu dogovoru in ker obljuba dela dolg, naj ti bodo te vrstice v lep spomin, dragi lovski tovariš Rade!

Dr. Marjan Toš

¹ Jože Rade (1930–2024) je v Lovcu, letnik 1959, objavil zanimiv zapis, kako so v njihovi lovski družini vlagali fazane iz umetne vzreje in kako se jim ta ukrep ni posrečil. Tistega leta je LD Predgrad v fazaneriji Vurberk nabavila 60 fazanjih jajc. Poslana so bila po pošti v dobro pakiranem košu in prejeli so jih 8. maja. Od prejetih 60 jajc je bilo sedem strtih; preostalih 53 jajc so 18. maja nasadili trem kokljam, in sicer dvema po 18, eni 17. Dve koklji je imel v oskrbi Jože Rade iz Predgrada.

Jože Rade

Foto: osebni arhiv Marjana Toša

Odprtje nadstrešnice LD Cirkovce

V program prireditev 27. občinskega praznika **Občine Kidričevo** se je leta 2024 **Lovska družina (LD) Cirkovce** vključila z odprtjem nadstrešnice in izvedbo

tradicionalne družinske strelske tekme.

V občinskem glasilu **Ravno polje** je bilo objavljeno, da bo slavnostni dogodek odprtja nadstrešnice na dan strelskega tekmovanja, to je 9. junija 2024 ob 10. uri. Ob lovskem domu Cirkovce so se na

dan dogodka zbrali lovci, sosede, vaščani, predstavniki drugih društev, svetniki ter predstavnika Občine Kidričevo: župan Občine Kidričevo **Anton Leskovar** in direktor občinske uprave **Damjan Napast**. Dogodek je povezoval **Matej Španinger**. V uvodnem

delu so **Rogisti Zveze lovskih drušin Ptuj - Ormož** zatrobili v rogove in **Jaka Šestan** je recitiral pesem **Andreja Rozmana Roze** z naslovom **Lovec**.

Starešina lovske družine **Darko Vindiš** je na kratko opisal zgodovino gradnje lovskega doma

OD 1983 DO 2023

Lovski dom v obdobju od leta 1983 do leta 2023

Lovski dom leta 2024

Foto: Stanko Fidešek

in društvenih objektov. Lovska družina je uspela zgraditi nadstrešnico s pomočjo delovnih članov društva in ob pomoči občanov ter Občine Kidričevo.

Leskovar, župan Občine Kidričevo, je v svojem govoru naznanil, da imamo v občini 64 društev in zvez in tako sodimo v skupino zelo aktivnih društev. Lokalna skupnost bo društva in lovske družine vedno podprla, predvsem tista, ki s svojim trudom in sredstvi prispevajo v dobrobit vseh zainteresiranih v lokalni skupnosti.

Gradbeno dovoljenje je uspešno pridobil član **Branko Valentan**; v njegovo pridobitev, ki je trajala osem mesecev, je vložil veliko časa in kilometrov. Lovska družina je gradbeno dovoljenje dobila 14. novembra 2023.

Marjan Šestan je opisal potek gradbenih del v lovski družini. Nadstrešnica je dolga 10,5 metra, osem metrov meri v širino, visoka je šest metrov. Skupaj so pridobili 84 kvadratnih metrov tlorisne površine. Gradbena dela

Foto: Stanko Fideršek

Z leve: častni član Ivan Vanč Mesarič, starešina Darko Vindiš, župan Občine Kidričevo Anton Leskovar, direktor občinske uprave Damjan Napast, povezovalec dogodka Matej Španinger in praporščak Marjan Svešek

so potekala v petih delih – od izkopa do zaključka III. + gradbene faze. Vložili smo veliko fizičnega dela in znanja, potrebovali smo tudi veliko pomožnega orodja. Pri delu je bilo opravljenih 1390 delovnih ur. V minulem letu je

bilo skupaj opravljenih več kot 3240 delovnih ur.

V svečanem delu prireditve se je starešina Vindiš zahvalil Občini Kidričevo, občinski upravi, zunanjim izvajalcem in članom za njihov prispevek. Trak so pre-

rezali župan Občine Kidričevo Leskovar, direktor občinske uprave Napast, starešina LD Cirkovce Vindiš in častni član LD Cirkovce **Ivan Mesarič**. K prerezu traka je s praporom pristopil praporščak **Marjan Svešek**.

Sledilo je druženje ob hrani in pijači ter pecivu, ki so ga pripravile žene naših članov. V veliki dvorani lovskega doma so si medtem lahko obiskovalci ogledali razstavo divjadi. Na zunanjem razstavnem prostoru je bil na ogled slikovni material o gradnji nadstrešnice, ki ga je prispeval **Stanko Fideršek**.

Zatem je bil drugi del programa: streljanje na glinaste golobe, streljanje na tarčo z malokalibrsko puško, za mladino pa streljanje z zračno puško. Najboljši udeleženci so prejeli medalje in praktične nagrade.

Lovska družina se zahvaljuje vsem članom, ki so prispevali svoj del za delovanje in uresničitev ciljev.

Stanko Fideršek

JEJ MUZEJ! v družbi lovcev iz LD Črna jama

V **Notranjskem muzeju** Postojna je bil 26. novembra prvi gastronomsko obarvan dogodek **JEJ MUZEJ!**, na katerem so obiskovalci spoznavali kulturno tradicijo kolin na Slovenskem in se podali na vodenje po stalni razstavi muzeja ob pokušini suhomesnatih izdelkov in kozarcu vina. Vodenje s pokušino so na »gozdnem« delu stalne muzejske razstave v družbi kustosov izvedli tudi člani **Lovske družine** (LD)

Črna Jama. S tem dejanjem so se postavili ob bok drugim gostinskim ponudnikom tistega večera v muzeju in predstavili kulturno tradicijo lovcev pri ravnanju z divjačinskim mesom.

Kaj pa imajo koline skupnega z lovstvom? Lovci vendar uplenimo žival. Uplenitev divjadi je povezana z lovskimi običaji in lovniimi pravicami do določenih vrst živali, ki so bile in so še vedno predmet lova. Lovstvo in koline imajo več skupnih točk, čeprav gre za različne prakse: etika in spoštovanje do živali,

Foto: Tjaša Žgur

Dr. Slavko Polak se je osredotočil na zanimive vidike evlucijskega razvoja divjih prašičev, o katerih pričajo arheološki dokazi.

Foto: Tjaša Žgur

Člani LD Črna jama Tomaž Čič, Milan Fajdiga, Grega Bajc, Aleksander Debevec in Dejan Gerželj so v Notranjskem muzeju Postojna na gastronomskem dogodku JEJ MUZEJ! postregli z divjačinskimi suhomesnatimi dobrotami.

uporaba lokalnih virov hrane, kultura ohranjanja in predelava mesa. Obe dejavnosti sta zelo zakoreninjeni v slovenski tradiciji in kulturi.

O pomenu in tradiciji kolin na Slovenskem je na dogodku v predavanju z naslovom **Ni ga tiča čez prašiča!** najprej spregovoril slovenski etnolog prof. dr. **Janez Bogataj**. V uvodnem nagovoru je z razlago pojma **koline** hitro razblinil vse dvome glede vprašljive povezave kolin z lovstvom: »Koline je lahko izraz za celoten proces, ki vključuje zakol prašiča, izdelavo mesnih izdelkov z zaključno zabavo oziroma proslavo ob koncu procesa. Kot koline

se lahko imenujejo vsi izdelki iz prašiča, lahko pa se s tem izrazom imenuje tudi samo klobase. Že ta širina, ki jo izraz koline označuje, priča, da smo Slovenci na tem segmentu kulture in kulturne dediščine izrazito bogati.«

Po izčrpnem in s slikovnim gradivom bogatem predavanju je sledil nad vse zanimiv ogled razstave **Muzej krasa** s kustosi, ki so v stalno razstavo vključili kulinarčno okusne in zgodovinsko zanimive vsebine. Po muzeju sta nas popeljali vodja muzeja **Tina Poljšak** in kustosinja **Ana Čič**. V »jamskem« delu muzeja nam je muzejski svetnik speleobiolog dr. **Slavko Polak** predstavil arhe-

ološka dejstva in najdbe o divjih prašičih.

Predstavitelj dr. Polaka je ponudila globlji vpogled v zgodovino lova na divjega prašiča in potek udomačitve, ki je na različnih krajih sveta potekala ob različnem času. Najprej je udomačitev potekala v Aziji neke pred 13.000 leti, kar nakazuje, da so ljudje že dolgo pred našim časom prepoznali vrednost teh živali. Vrednost, ki jo za nas lovce predstavlja meso div-

jega prašiča, pa so v »gozdnem« delu muzeja predstavili člani LD Črna jama.

Starešina **Milan Fajdiga** je zbranim laičnim gostom predstavil lovišče lovske družine in zastopnost divjadi ter drugih prostoživečih vrst v lovišču, ki se razprostira med Postojnskimi vrati pa skoraj do Nanosa.

O kakovosti surovin, ravnanju z divjačino in pripravi suhomesnatih izdelkov so se obiskovalci lahko

prepričali sami. Na zelenem prtu smrekovih vejic so se bohotili ocvirki divjega prašiča, suhomesnate dobrote iz divjega prašiča, košute in jelena ter za popestritev še na tanke rezine narezano posušeno medvedovo meso. Starešina in gospodar **Dejan Gerželj** in lovski tovariši **Grega Bajc**, **Tomaž Čič** in **Aleksander Debevec** so z zbranimi razpravljali o rokojanju in pripravi divjačinskega mesa.

O poljšjih kolinah in lovu na

polha, pomembnem delu kulturne dediščine naših krajev, je spregovorila muzejska svetnica **Magda Peršič**. Nadaljnji ogled muzeja je bil prefinjeno začinjen z zanimivimi pripovedmi o teh in onih domiselnih »vrhunskih iznajdbah« za obdelavo in pripravo mesa, kot jih je poimenoval kustos **Tine Kaluža**, ki je na ogled postavil mehanični raženj iz Predjamskega gradu iz 17. stoletja.

Tjaša Žgur

Bi ali ne bi ...

En večerni lov na srnjaka si bom zapomnil po dveh stvareh. Prvič po tem, da sem v svojem dolgem lovskem stažu obstrelil divjad, ki sem jo streljal z visoke lovske preže, in drugič po izjemnem delu po krvni sledi mojega kosmatega lovskega sopotnika, kratkodlakega standardnega jazbečarja **Arona**.

Zvečer ob osmih smo se s solovci zbrali pred lovskim domom **Lovske družine Sorško polje** in se po posvetu odpravili vsak na svojo prežo. **Jan** in pripravnik **Vid** sta odšla na prežo na Frančkov travnik, jaz in moj jazbečar **Aron** pa na prežo pod daljnovid v Velike Dobrave, ki preči največji predel gozda v našem lovišču.

Opazovalnici sta postavljeni tako, da bi kljub tihemu prihodu do preže kaj lahko preplašili divjad in jo tako prignali drug proti drugemu. Tihi pritisk ali nekaj podobnega? Nisem bil dolgo na preži, ko sta po žitu pritekla dva šakala. Škoda, da še niso lovni, sem premišljeval takrat. O, kako me je srbel prst! Malo pred deveto uro se je daleč levo od mene na travniku pojavila srna. Ko sem jo opazoval z dvogledom, sem ugotovil, da je mladica. Nemirno je pregledovala okolico. Še posebno je bila pozorna na njivo žita pred seboj. Menil sem, da verjetno čuti tista dva šakala. V našem lovišču se je šakal zelo dobro prilagodil. Politiki bi rekli, da se je »odlično asimiliral«, saj nam je zdesetkal srnjad. Verjetno je srno zmotilo

Foto: Boštjan Juvan

Brez mojega Arona ne bi našel obstreljenega srnjaka.

Foto: Boštjan Juvan

Kratkodlaki standardni jazbečar Aron

še nekaj in je po nekaj minutah paše pridrvela po travniku proti meni ter izginila v gosto praproto nasproti preže. Aron jo je opazil, a je ostal miren. Ni trajalo dolgo, ko se je iz praproti na travnik prikazal srnjak. Izstopil je skoraj na istem mestu kot mladica. Sprva sem sicer pomislil, da je spet tista mladica, ker pa je bila žival bližje, sem že s prostim očesom videl, da je srnjak. Na hitro, kot bi rekli, se mi je zdel znan. Z dvogledom ga nisem mogel dobro oceniti, zato sem uporabil še strelni daljnogled, na katerem imam povečavo, ki sem jo naravnal na največjo povečavo. Takoj sem ga prepoznal po rogovju in postavi. Bil je »kapitalc« v upadanju, ki so ga pred leti neuspešno zalezovali že številni naši člani, vključno z menoj. Bil je zelo izmuzljiv in se je dobro skrival. Do tistega dne. Ko sem ga že nekaj časa opazoval skozi strelni daljnogled, sem se začel spraševati, zakaj pa naj bi uplenil takšnega lepota? Kaj mi je storil? Ali ga ni škoda? Verjetno so se mi prikradli dvomi, ker sem že star lovski »prdec«,

sem razmišljal. Me je pričel »šlatati« sindrom sv. Huberta? Kljub dvomom in kopici predhodnih vprašanj sem se odločil in pritisnil na petelina. Pozabil pa sem na ključne pomembne stvari. Naslona praktično nisem imel. Z roko sem puško pritiskal kot pri naslonu ob količek, le da sem uporabljal lestev od preže. Prav tako sem pozabil, da ga opazujem skozi največjo povečavo strelnega daljnogleda. Bil mi je čez vso širino leče, lepo v križu – in sem pritisnil sprožilec. Pričakoval sem, da bo padel v ognju. Stisnil se je skupaj, naredil tako imenovano grbo in nakazal strel v mehko. Počasi se je povlekel v praproto. Ker je bil pred strelom blizu roba travnika, nisem uspel ponovno ustreliti. Najbrž sem premočno zategnil s prstom, sem premišljeval. No, sedaj pa imaš! Kako sem lahko tako začetniško ravnal?! Aron ob meni je vse skupaj opazoval in ko sem ustrelil, je postal nemiren. Nekaj trenutkov sem še posedel na preži in premleval, kaj se je zgodilo. Jezen sam nase sem pobasal stvari, ki sem jih imel s

seboj, in s psom sva se spustila s preže. Ko sem Arona odložil na tla, se je hotel kar sam takoj odpraviti proti nastrelu. Komaj sem ga odpoklical. Psa sem pripel na povodec, spet napolnil puško in se počasi odpravil proti mestu nastrela, kjer je srnjak zapustil travnik. Ko sem tako hodil in štel korake, sem spoznal, da sem streljal skoraj na dvesto metrov. Bedak, sem premišljeval, ko se je že začelo mračiti in sem gledal v skoraj neprehidno praprot, kamor se je zavlekel ranjeni srnjak po moji krivdi.

Zdaj pa drugi del zgodbe. Arona sem pripeljal do nastrela. Pravzaprav me je tja skoraj privlekel. Kdor nima psa, ne ve, kakšno moč ima nagon (lovski

ali drugačen), pa naj si gre še za tako majhnega psa, kot je jazbecar. Pred leti sva opravljala izpit po umetni krvni sledi. Ko sva vadila, se je Aron vedno izkazal in je bil uspešen, na izpitu pa sva žal zatajila. Kljub temu sem razmišljal, ali naj se podam z njim po krvni sledi za srnjakom ali naj pokličem izšolanega krvosledca, kot bi bilo edino prav? Bi ali ne bi? Greva! In sva šla. Takoj je pes potegnil po sledi. Zaupal sem pasjemu nosu in občutku. V praproti, ki je bila višja od mene, pa sem velik »približno« 181,54 cm, nisem videl ničesar: ne tega, kam sem stopal, ne tega, kam me vleče pes. Videl sem samo nebo. Aron me je vlekel z navadnim povodcem, ki sem ga raztegnil

na največjo dolžino. Opohtekal sem se ob šore in veje ter slepo sledil le psu. Nekajkrat sva se tudi zapletla ob veje. Z rokami sem odmikal praprot pred seboj, kot bi odgrinjal neskončno zaveso. Kar naenkrat, po približno tridesetih metrih, je Aron v nepregledni praproti dvignil ranjenega srnjaka. Po moji oceni je stekel v notranjost gozda, Aron pa se je obrnil nazaj proti travniku. Zaupal sem psu in, ne boste verjeli, ponovno je prišel do srnjaka. Že drugič ga je vzdignil. Menil sem, da srnjak ne bo prišel več daleč in da ga zapuščajo moči, zato sem psa spustil s povodca. Aron ga je uspešno ujel in zaustavil. Orientiral sem se po pasjem laježu in naposled prišel do njiju. Dobesedno sem stal že

nad srnjakom, pa ga nisem opazil, tako gosto je bilo podrastje. Srnjaka sem hitro odrešil muk, ki sem mu jih zadal z nepremišljenimi dejanji.

Obstreljenega srnjaka v skoraj neprehidno praproti brez svojega psa ne bi nikoli našel sam. Tudi če bi ga po naključju našel brez pasje pomoči in bi srnjak odskočil, ga zaradi gostega podrastja ne bi mogel ponovno streljati ali ujeti. Pa saj ga tudi našel ne bi! Ne morem opisati ponosa in sreče, ko sem opazoval uspešno delo svojega psa. Mojo slabo odločitev gleda strela je popravil moj pes Aron.

Boštjan Juvan,
LD Sorško polje

Občinski svetniki Občine Križevci so obiskali LD Križevci

Na območju Občine Križevci pri Ljutomeru v Prlekiji deluje Lovska družina Križevci, ki tesno sodeluje z Občino Križevci, društvi in tamkajšnjimi kmetovalci. LD Križevci ima na območju Remize med polji lovski dom in druge objekte. Lovci kot naravovarstveniki skrbijo za naravo in prostoživeče živali na svojem lovnem območju.

Na povabilo LD Križevci je Občina Križevci v sredo, 18. septembra 2024, v prostorih lovskega doma v Remizi pripravila trinajsto redno sejo Občinskega sveta Občine Križevci. Na seji

Občinski svetniki Občine Križevci so obiskali LD Križevci.

so govorili o številnih nalogah in drugih aktivnostih, ki potekajo v občini. V obravnavi je bil

tudi **Pravilnik o kmetijstvu**. Sejo je vodil župan Občine Križevci **Branko Slavinec**, ki se je vodstvu

LD Križevci zahvalil za prisrčen sprejem. Ob tej priložnosti je starešina LD Križevci **Vlado Ros** občinskim svetnikom predstavil delovanje LD Križevci, nato pa so si skupaj ogledali okolico križevske lovske družine, ki se uspešno ukvarja tudi z umetno vzrejo fazanov. Za organizacijo dogodka je poskrbel **Joško Verač**. Zbranim se je pridružil tudi gospodar LD Križevci **Marko Zamuda**.

Po ogledu okolice lovskega doma in vseh objektov v Remizi so se vsi skupaj zbrali v prostorih lovskega doma, kjer so jih lovci pogostili z divjačinskim golažem in značilno prleško gibanico. Za občinske svetnike je bil obisk pri lovcih zelo poučen, saj so izvedeli marsikaj novega o območnem lovstvu.

Jože Žerđin

Člani LD Makole organizirali tradicionalni kostanjev piknik

Lovska družina (LD) Makole je tudi v letu 2024 priredila tradicionalni kostanjev piknik, ki je potekal v prelepem jesenskem vremenu in prijetnem vzdušju pri lovskega doma v Makolah. Dogodka se je udeležilo več članov lovske družine in njihovih bližnjih, ki so skupaj uživali v sproščenem druženju ob dobri hrani, igrah in tekmovanjih.

Obiskovalce je najprej pozdravil vonj po sveže pečenem kostanju, ki je vabil k druženju in sprostitvi. Na žaru so pekli različne mesne dobrote, ki so bile zelo všeč vsem prisotnim. Organizatorica prireditve je bila **Marinka Stojnšek**, njena pomočnika pa sta bila

Eden od vrhuncev dogodka je bil strelski del. Takšna srečanja so pomemben del povezovanja in krepitve vezi med člani lovske družine.

Sašo Veilguni in Drago Stojnšek. Skupaj so pripravili izjemno ponudbo dobrot, kot je na lovskih

prireditvah navada. Udeleženci so ob hrani in pijači izmenjevali lovske zgodbe in nasvete, se po-

govarjali o minulih uspehih in načrtovali nove lovske podvige.

Eden od vrhuncev dogodka je bil strelski del. Lovci so svoje spretnosti preizkusili v streljanju z malokalibrsko puško, ki je terjala natančnost in mirno roko. Pravi izziv pa je bilo streljanje na glinaste golobe, ki je kljubovalo mnogim izkušenim strelcem. Najboljši strelci so si prislužili pohvale. Poleg preizkušanja strelskih veščin je bilo nekaj prostora tudi za klasične družabne igre in udeleženci dogodka so se lahko pomerili še v kartanju. Smeh in navdušenje sta prežemala vse prisotne pri lovskega doma.

Takšna srečanja so pomemben del povezovanja in krepitve vezi med člani lovske družine. So tudi priložnost za mlajše generacije, da поблиže spoznajo tradicijo in vrednote lovstva ter pomen ohranjanja narave. Štirje lovski pri-

pravniki so z velikim zanimanjem sledili dogajanju. Tradicionalni kostanjev piknik vsako leto ohranja in utrjuje pomembne vezi

med člani LD Makole in skrbi, da se vrednote lovstva in naravovarstva prenašajo na mlajše generacije.

Piknik se je končal v sproščenem vzdušju, polnem veselja in novih prijateljskih zgodb, ki dajejo lovcem moč, da lažje

preživijo hladne mesece, ko so na vrsti drugačne lovske dogodivščine.

Marjeta Klajnšek

Lov za starejše lovce v LD Polskava

Vodstvo Lovske družine Polskava je na spomladanskem zboru lovcev leta 2009 sprejelo pobudo takratnega strešine Antona Selinška, da bi lovska družina vsako leto za člane, starejše od 65 let, organizirala skupni lov na poljsko divjad v znamenje zahvale za njihovo opravljeno minulo delo v lovski družini. Prvi tovrstni lov so organizirali 28. novembra 2009.

Petnajsti **Lov za starejše lovce** pa so organizirali 23. novembra 2024 v prijaznem nižinskem revirju Zgornjepolskavsko polje. Na dan lova, ki se ga je udeležilo sedemnajst starejših lovcev, je bilo izjemno lepo vreme. Vodenje lova so prevzeli najodgovornejši lovci v lovski družini: starešina **Franc Ravnjak** kot vodja lova, tajnik in revirni vodja v lovišču **Borut Vasa** kot vodja stojišč, predsednik gojitvene komisije in fazanarist **Mirko Draškovič** pa kot vodja

Foto: arhiv LD Polskava (Foto Čerit)

Pozdrav lovini

pogona. Lovili smo fazane in lovne vrste plenilcev. Izvedli smo tri pogone, na katerih smo uplenili petnajst fazanov. Menim, da je to kar dober uspeh za populacijo lovcev, ki se je udeležila lova.

Kot se pri takšnem »reprezentančnem lovu« spodobi, nas je strešina Ravnjak po končanem lovu povabil na »zadnji pogon« v prostore našega lovskega doma. Tam smo bili ob njegovem top-

lem zahvalnem in spodbudnem nagovoru deležni tudi bogate kulinarčne pogostitve. Več kot zadovoljni smo se prijetno družili še lep čas.

Branko Vasa

OGLASNO SPOROČILO

NAROČNIK:

Optics Trade, d. o. o.
www.optics-trade.eu

ThermTec predstavlja termovizijska monokularja Cyclone in Cyclops SE: nova definicija termovizijskega opazovanja za vse ljubitelje narave

ThermTec z navdušenjem predstavlja nova termovizijska monokularja: Cyclone, zasnovan za nove lovce, ki iščejo profesionalno zmogljivost po dostopni ceni, in Cyclops SE, nadgrajeno različico priznane serije Cyclops Pro. Omenjena inovativna izdelka sta namenjena širokemu spektru uporabnikov: od začetnikov, ki šele vstopajo v svet termovizije, do izkušenih in zahtevnih uporabnikov, ki potrebujejo napredno tehnologijo in natančnost.

Serija Cyclone: natančnost sreča kompaktnost

Termovizijski monokular Cy-

Foto: Optics Trade, d. o. o.

ThermTec Cyclone in Cyclops SE

clone je natančno zasnovan za nove lovce in ljubitelje narave. S kombinacijo žepne priročnosti in profesionalnih lastnosti je Cyclone edinstvena vstopna točka za nove uporabnike.

Z občutljivostjo senzorja NETD < 20 mK Cyclone zagotavlja vrhunsko jasnost slike tudi v zahtevnih razmerah. S premišljeno ceno ponuja začetnikom cenovno ugoden uvod v profesionalno termovizijsko tehnologijo. Z le 255 g je Cyclone kompaktno in ergonomsko oblikovan za popolno udobje in uporabnost. Poenostavljena postavitev kontrolnih gumbov omogoča enostavno upravljanje z eno roko, kar enako ustreza tako levičarjem kot des-

ničarjem. Inovativen napajalni sistem Cyclone vključuje dve polnilni bateriji, ki skupaj zagotavljata dvajset ur delovanja (deset ur na baterijo). Možnost polnjenja med uporabo še dodatno poveča zanesljivost naprave, zaradi česar je popoln spremljevalec za dolgotrajne zunanje odprave.

Pametna nastavitvev (kalibracija) s pomočjo umetne inteligence zagotavlja vedno ostre in jasne slike, s čimer odpravlja potrebo po ročnih prilagoditvah. S hitrim zagonom v le treh sekundah Cyclone omogoča, da ste pripravljeni ujeti ključne trenutke takoj, ko se zgodijo. Trije načini slike (forest, target in outline) in šest barvnih palet omogočajo

enostavno prilagoditev naprave različnim okoljem, medtem ko napredne funkcije za udobje oči zagotavljajo dolgotrajno uporabo brez utrujenosti.

Serija Cyclops SE: natančnost, izpopolnjena za naravo

Serija Cyclops SE nadgrajuje priznano linijo Cyclops podjetja ThermTec, saj ponuja ostrejšo in naprednejšo izkušnjo termovizijskega opazovanja. Kot izboljšana različica priljubljene serije Cyclops Pro prinaša funkcije, kot so občutljivost senzorja 20 mK za izjemno jasne slike, hiter zagon v treh sekundah in impresivno 16-urno delovanje z dvema visoko zmogljivima baterijama. Zaradi omenjenih nadgradenj je Cyclops SE nepogrešljiva izbira za ljubitelje narave in profesionalce, ki potrebujejo zanesljivo in napredno zmogljivost po dostopni ceni.

Nakup izdelkov Thermtec je mogoče na spletni strani www.optics-trade.eu, v trgovini Optics Trade v Slovenski Bistrici in v vseh boljše založenih lovske trgovinah po Sloveniji. Za več informacij pokličite 031/770-520 (Optics Trade) ali nam pišite na info@optics-trade.eu.

IZ ZAPRAŠENIH ARHIVOV ZA SPOMINJANJE IN POMNENJE

DR. FRANJO ŠALAMUN, NESTOR PTUJSKEGA LOVSTVA

V arhivu **Odvetniške zbornice Slovenije** sem dobil dokument o odvjetniku dr. **Franju Šalamunu**, ki ga zlasti na ptujskem in ormoškem območju poznajo kot nestorja tamkajšnjega organiziranega lovstva po prvi svetovni vojni. O njem mi je veliko povedal tudi dolgoletni predsednik Zveze lovskih druženj (ZLD) Ptuj - Ormož in zdaj njen častni predsednik mag. **Emilijan M. Trafela**. Na voljo je tudi nekaj uporabnega gradiva v arhivu te območne lovske zveze.

Šalamun se je rodil kot sedmi izmed devetih otrok v kmečki družini v Obrežu pri Središču ob Dravi. Po končani osnovni šoli v domačem kraju je obiskoval klasično gimnazijo v Mariboru, maturiral pa je na gimnaziji v Celju. Študij prava je začel v Gradcu in ga po prvem letniku nadaljeval ter kasneje tudi končal na Karlovi univerzi v Pragi. Obvezno sodno prakso je opravil v Gradcu in se leta 1909 kot odvetniški pripravnik zaposlil pri dr. **Tomažu Horvatu** in kasneje pri dr. **Francu Jurteli** na Ptuj. Zatem je leta 1913 kot pripravnik služboval v Lenartu v Slovenskih goricah pri dr. **Milanu Gorišku**, starosti tamkajšnjega Sokola. Verjetno je pripravnštvo pri dr. Gorišku, ki je bil izjemno vnet lovec in podpornik dr. **Ivana Lovrenčiča** pri ustanavljanju **Slovenskega lovskega kluba** leta 1907, vplivalo na Šalamuna, da je tudi sam postal srčni član mlade slovenske lovske organizacije. V začetku prve svetovne vojne je bil mobiliziran, po njenem koncu pa se je vrnil na Ptuj, kjer je skupaj z dr. **Matejem Senčarjem** odprl odvetniško pisarno. Bil je tudi voditelj ptujskega Sokola. Med okupacijo v drugi svetovni vojni so ga aretirali in pregnali v Srbijo, kjer je bil obsojen na prisilno delo v rudniku. Po osvoboditvi se je vrnil na Ptuj in bil imenovan za predsednika komisije za ugotavljanje vojnih zločinov.

Dr. Franjo Šalamun, organizator slovenskega lovstva na Ptuj

Že od svoje mladosti je bil lovec. Leta 1921 je bil med ustanovitelji ptujske podružnice **Slovenskega lovskega društva (SLD)** in kmalu postal njen predsednik. Izredno uspešno jo je vodil polni dve desetletji. Kot dober organizator je znal okrog sebe zbrati lovske tovariše, s katerimi je v lovstvu dosegel zavidljive uspehe. Podružnica SLD je s predavanji in prireditvami pridobivala nove člane v mestu in tudi na okoliškem podeželju. Na tedenskih lovskih sestankih, med katerimi je znal spretno povezati humor in šale z resnimi lovske razpravami, je na izviran način krepil lovsko tovarštvo. Slednje mu je veliko pomenilo in kot uglednemu odvjetniku ter ptujskemu meščanu uspelo to vrednoto utrjevati tudi med članstvom. Zanj je bil lov velika čast in družbena odgovornost. Tega se je očitno »nalezel«¹ že pri svojem mentorju dr. Gorišku pri Lenartu, ki je bil izredno časten lovec. Takšen je bil tudi Šalamun. »Vztrajno delaven je bil tudi pri drugih naprednih organizacijah, kjer je s svojim zdravim humorjem dvigal razpoloženje do dela. Za časa okupacije je bil dr. Šalamun med prvimi naprednjaki aretirani, mučen in pregnan v Srbijo. V Beogradu je bil obsojen na smrt, po srečnem naključju pa pomiloščen in poslan v rudnik. Po vrnitvi domov je bil imenovan za predsednika komisije za ugotavljanje vojnih zločinov. Pri tem pa ni pozabil na ubogo in tedaj nezaščiteno divjad. Takoj je zbral sodelavce in z njimi organiziral lovce ter ustanavljal lovske družine. Njegovo požrtvovalno delo za napredek lovstva mu je bilo priznано z znakom za zasluge in z redom za lovske zasluge II. stopnje. Dokler mu je zdravje dopuščalo, se je rad udeleževal lovov okoli Ptuja. Ko ni mogel več na lov, je prihajal na zadnje pogone in se skoraj do zadnjega udeleževal lovske posvetov. Dr. Franjo Šalamun je bil mentor slovenskih naprednih lovcov na Štajerskem. Njegov lik in vzor pravega lovca naj ostane v trajnem in častnem spominu.«¹ je ob njegovi smrti poročal **Lovce**.

Pripravil: dr. Marjan Toš

¹ Alfonz Mazlu, Franjo Šalamun, Lovce XLVII, št. 12, 1965, 373–374.

OKUSI NARAVE

Lovci - vinariji:
Simon Medle

Simon Medle, lovec Lovske družine (LD) Trdinov vrh iz Dolenjega Suhadola, je mladi prevzemnik kmetije, kar je v krajih pod Gorjanci redek primer. Mlada, tudi kmečka generacija je bolj ali manj šolana in ji v danih družbeno-ekonomskih okoliščinah še na kraj pameti ne pade, da bi nadaljevala delo na kmetiji. Tem bolj, ker je **Mestna občina Novo mesto** zelo industrializirana občina, v kateri podjetja ponujajo kruh prav vsem za delo sposobnim mladim ljudem. Priča smo torej tisočletnemu prelomu življenja in dela podgorjanskega življa, ki je stoletja živel za zemljo in iz nje.

Na Medletovi kmetiji, ki obsega številne in zelo pisane parcele na območju kraškega sveta okoli Dolenjega Suhadola, se ukvarjajo s številnimi tradicionalnimi dejavnostmi, od živinoreje do vinogradništva. Veliko o kakovosti njihovega mesa poleg paše na prostem pove tudi podatek, da Medletovi pokosijo kar nekaj hektarjev gorjanskih košenic na okoli 1000 m nadmorske višine okoli znamenite planinske kočice Pri Miklavžu, imenovane po bližnji cerkvi sv. Miklavža. Poleg vseh vrst mesa (goveje, ovčje, kozje, svinjsko ...) in suhomesnatih izdelkov je znana po pridelavi vrhunskih vin, med njimi še najbolj odličnega cvička s Tolstega vrha, znamenite vinske gorice znotraj dolenskega vinorodnega okoliša. Kot vsi ododni vinogradi tudi Medletovi premorejo lepo in globoko, v lapor vkopano zidanico. Že na prvi pogled je razvidno, da še ni dokončana, kar je slej ko prej posledica toge, da ne napišem zaplankane urbanistične politike okoljskega in prostorskega ministrstva ter posledično razdrobljenega in (pre)številnega komunalnega sistema. Ne glede na to, doli, globoko v Medletovi kleti zorijo tradicionalna dolenska vina – cviček, modra frankinja, dolensko belo pa tudi kakšen rizling in traminec. V nadzmem delu pa je v zidnici praktično vse pripravljeno za začetek zidaničnega turizma, za kar imajo Medletovi, kot je razvidno iz zapisanega, izpolnjene vse pogoje. Več kot očitno je, da je za ohranitev vinogradništva v Sloveniji, posledično pa tudi edinstvene in v svetu neponovljive vinogradniške krajine, eden od ključnih pogojev prav razvoj turizma v zidnicah. In namesto da bi država to dejavnost podpirala z različnimi ukrepi, razen ugotavljanja žalostnih dejstev, da je vedno več vinogradniških površin opuščenih in zaraščenih, zidanice pa ostajajo brez svoje osnovne vloge, se hote ali ne hote vede kot slepec. Pa bi bilo že dovolj, ko bi državni načrtovalci pokukali čez meje k sosednjim državam. Imeli bi kaj videti in prepričan sem, da kaj od videne tudi uporabiti. Mogoče se bo komu zdelo neverjetno, toda prepričan sem, da ni daleč od resnice pri iskanju izhodov iz grozeče in bližajoče se gospodarske krize rek – nad krizo s cvičkom na mizo. Naj razume, kdor more!

Simon Medle

Medletovi obdelujejo kakih 3000 trt, nekaj vinogradov imajo tudi v najemu. Na leto stisnejo kakih 7000 l vina, seveda največ cvička. Vrhunec pridelave kakovostnih vin prav gotovo sodi v leto 2016, ko je Franc Medle, oče Simona Medleta, na ocenjevanju vin v okviru 44. **Tedna cvička** dosegel laskavi naziv **kralj cvička**. To pomeni, da je v Medletovi kleti tisto leto dozorel najbolj kakovosten cviček oziroma najboljši cviček na vsem svetu. Naslova se ni veselil samo oče Franc, temveč je bila nanj ponosna vsa družina, celoten Suhadol, posebno pa **Društvo vinogradnikov Janez Trdina**, katerega člana sta tako oče Franc kot Simon.

Simon poleg dela na kmetiji svoj prosti čas najraje preživlja v družbi svojih lovske tovarišev. Za sam lov mu ostane zelo malo časa. Toda ob posebnih dogodkih bodisi Društva vinogradnikov Janez Trdina ali LD Trdinov vrh je Simon nepogrešljiv član ad hoc ustanovljenih ansamblov harmonikarjev s frajtonaricami. Skratka, kot bi rekli v starih časih: Simon je fant od fare, v ponos družine Medletovih pa tudi vinogradniškega društva in lovske družine. In najbrž se ne bom nič zmotil, če zapišem, da tudi celotnega Podgurja.

Ivo Kuljaj

Lovce Lovske družine (LD) Ivanovci, lovce sosednjih družin in pobratene LD Gornji Grad je pretresla žalostna novica, da je 10. oktobra 2024 naše vrste zapustil lovski tovariš – prijatelj **Mihael Tremel - Miška**. V času, ko narava počiva, je šel počivat tudi naš prijatelj in lovski tovariš Miška. Spomini na dragega nam Miška bodo ostali za vedno. Tako se bomo spominjali njegovih del, ki so bila skozi desetletja vtikana v lovski dom in njegovo okolico ter celotno ivanovsko lovišče.

Miška se je rodil 16. oktobra 1940. Dobršen del svojega življenja je namenil lovstvu. Bil je spoštovan in delaven član, za kar je bil večkrat nagrajen: prejel je znak za lovske zasluge, zlati znak za lovske zasluge, red za lovske zasluge III. stopnje (bronasti), jubilejni znak za 40 let članstva v lovski organizaciji. Predvsem je bil neutrujen pri gradnji lovskega doma, letnega točilnega pulta in hladilnice. Prednjačil je tudi pri lovu s tujci in sodeloval pri pobratanju z LD Gornji Grad.

Miška je v lovske vrste pritegnil mnoge mlade lovce, tako je lovec tudi njegov sin Branko, za lov pa se po njegovi zaslugi navdušuje vnuk Luka. V svoji dolgi lovski karieri je opravljal odgovorne funkcije: bil je starešina, gospodar, kinološki referent in predsednik nadzornega odbora. Miška so pri lovu spremljali tudi štiriinožni prijatelji, in sicer: Bora, Fani, Bina in Ago.

Dragi Miška, za uspešno in prizadevno delo se ti ivanovski lovci zahvaljujemo. Hvala ti za vsa dobra dela, za prijetna leta, ki smo jih preživeli in delili skupaj. Hvala ti za iskreno lovsko tovarštvo in veliko predanost zeleni bratovščini. Miška, ne bomo te pozabili. Mirno počivaj v domači zemlji in naj te pesem vetra in ptic spremlja tam.

A.H. – LD Ivanovci

Poslovili smo se od **Jožeta Rojsa**, lovca, vinogradnika, častnega člana LD Voličina, ki je za seboj pustil neizbrisen pečat; umrl je 27. 9. 2024.

Jožetu so rojenice daljnega leta 1938 med drugim v zibel položile tudi veselje do lovstva. Njegova lovstva pot sega daleč nazaj, že pred leto 1962, ko se je takoj po odsluženem vojaškem roku včlanil v našo LD. Z očetom Martinom, ustanovnim članom LD, je že prej hodil na lov in skrbel za divjad. Vsa leta članstva v LD je bil med najbolj aktivnimi lovci: pri delu v lovišču, pri lovskem domu, na strelišču. Svoj prosti čas je namenil najodgovornejšim opravilom v lovstvu. Generacija lovcev, ki so prevzeli delo od ustanovnih članov in ki so imeli pomembno vlogo, je zgradila lovski dom, vnesla dobre odnose s krajani in sosednjimi lovskimi družinami. Jože je bil pri lovcih pravzaprav »povsod zraven«, bil je ena od ključnih osebnosti delovanja in razvoja LD Voličina v zadnjih petdesetih letih.

Jožetovo znanje in poznavanje lovstva je bilo bogato in podkrepjeno z

veliko prakse. Po opravljenem lovskem izpitu v letu 1963 se pridobivanje znanja zanj ni končalo. V letu 1974 je opravil izpit za lovskega čuvaja. Funkcijo starešine LD je opravljal v dveh obdobjih: najprej od leta 1977 do 1978, kasneje še v času od 1986 do 1992. Šestnajst let je bil vodja revirja Črmljenšak. Pomembno področje njegovega zanimanja in življenja je bila kinologija. Bil je dolgoletni vodnik in vzreditelj lovskih psov, šest let je bil družinski kinološki referent. Dejavni je bil v Lovskem kinološkem društvu Maribor, kjer je bil dolgoletni blagajnik in zadnja leta tudi častni član. Svoj pečat je pustil tudi v lovski kulturi. V 90-ih letih je tudi z njegovo pomočjo in zavzemanjem nastal lovski Oktet LD Voličina, ki ga je vsa leta delovanja vodil kot organizacijski vodja. Med letoma 1998 in 2005 je bil član Komisije za lovsko kulturo pri LZ Maribor, kjer je aktivno sodeloval pri organiziranju srečanj lovskih pevskih zborov in skupin registov.

Jože Rojs je bil tudi odličen strellec na glinaste golobe. V začetku 70-ih let je sodeloval pri nakupu zemljišča in nato pri gradnji strelišča za glinaste golobe ter bil dolga leta eden od stebrov naše odlične strelske ekipe. Tekmoval je na mnogih strelšičih daleč naokrog. Vitrina strelske ekipe v lovskem domu je tudi po njegovi zaslugi polna pokalov z mnogih strelskih tekmovanj. Kot zavzet in srčen vinogradnik je pomembno sodeloval tudi pri zasiditvi lovskega vinograda. Kar nekaj let je vodil obdelavo vinograda, ki je še vedno redkost v lovskih družinah.

Jože ni bil lovec le na papirju: tudi živel je lovsko življenje. Za lovstvo je navdušil tudi svoja naslednika, sina Davida in nazadnje še vnuka Janija. Na to je bil še posebno ponosen.

Za zavzeto delo v lovstvu je prejel kinološka in lovstva odlikovanja: srebrni in zlati kinološki znak KZS, red KZS za kinološke zasluge II. stopnje, znak LZS za lovske zasluge, reda LZS III. in II. stopnje ter plaketo LZ Maribor. Bolj kot odlikovanja pa so Jožeta krasili: lovstva pravičnost, občutek za naravo, varstvo divjadi in lovsko tovarštvo.

Hvala ti, Jože, za vse dobro, kar si storil za lovstvo. Počivaj v miru!

LD Voličina – F. O.

V petek, 25. oktobra 2024, nas je v svojem 91. letu življenja zapustil častni član Lovske družine (LD) Železniki in častni občan Občine Železniki, **Jožef Demšar**.

Od našega spoštovanega lovskega tovariša smo se poslovili 30. oktobra 2024 na pokopališču v Železnikih. Na njegovi zadnji poti so ga pospremili zvoki registov LD Selca in pesmi Janeza Trilerja, člana Slovenskega okteta.

Jožef se je rodil 7. avgusta 1934 v Železnikih, kjer je tudi obiskoval osnovno šolo. Gimnazijo in maturo je opravil v Škofji Loki. Po končanem študiju gozdarstva in diplomi je diplomiral tudi iz lesarstva. Po odsluženem vojaškem roku se je zaposlil v takratnem podjetju MLIP (kasneje Alples) na Češnjici. Nato je bil tehnični in generalni direktor Alplesa. Med prvimi je razumel, da trg narekuje proizvodnjo, dobavne roke, kakovost in konkurenčno ceno. Velik pomen je dajal tudi intenzivni štipendijski politiki.

Leta 1979 je bil pobudnik in ustanovni član Pihalnega orkestra Železniki. Bil je pobudnik in predsednik gradbenega odbora za izgradnjo plavalnega bazena Železniki, toplearne in toplovoda, enega prvih v Evropi. Bil je tudi pobudnik izgradnje nove pošte in telefonske centrale na Češnjici.

Na svoji poslovni poti je bil tudi direktor Adria Karavan v Novem mestu, upokojevec pa je dočkal kot direktor podjetja IPH GmbH & KG v Žitari vasi na avstrijskem Koroškem. Kot aktiven upokojenec se je ob lovstvu ukvarjal tudi z energetiko; bil je lastnik MHE Potok in MHE Davča II.

Jožef Demšar je bil član LD Železniki od leta 1971. Že kmalu po vstopu v lovsko družino je postal član disciplinskega razsodišča, kjer je naloge vestno opravljal v letih 1973 do 1976. Od leta 1974 do odprtja koč na Toli v letu 1976 je bil med aktivnejšimi člani gradbenega odbora. Zlasti velike so njegove zasluge pri nabavi notranje opreme za koč.

Nato je v letih 1978 do 1984 op-

ravljal naloge starešine. V letih 1982 do 1984 je kot starešina LD Železniki opravljal tudi naloge predsednika lovske-gojitvenega območja.

Bil je tudi predsednik gradbenega odbora pri nakupu in opremlitvi lovskega doma ter hladilnice Na plavzu leta 1981. Predsednik gradbenega odbora je bil tudi v letih 1992 do 1996, ko smo na lovskem domu menjali ostrežje in obnovili fasado, ob tem zgradili tudi dvorano s kuhinjo in WC-jem na podstrešju.

V svojem drugem mandatu je bil starešina lovske družine od leta 1996 do leta 2000. Kot izkušen gospodarstvenik je pomagal lovski družini pri pridobivanju uporabnega dovoljenja za lovsko koč na Toli, ki je sedaj gostinski objekt. Po katastrofalni povodnji leta 2007 je s svojim znanjem in povezavami zelo pomagal pri pridobivanju finančnih sredstev lovski družini za obnovo lovskega doma Na plavzu in strelišča Pod Sušo. S podarjenim lesom je sodeloval tudi pri obnovi strehe na lovskem domu leta 2014.

Za svoje delo v LD Železniki je prejel priznanja za 10, 20, 30, 40 in 50 let dela v lovski organizaciji. Od Lovske zveze Slovenije je prejel znak za lovske zasluge leta 1987, red za lovske zasluge III. stopnje leta 2004 in red za lovske zasluge II. stopnje leta 2009. Za svoje delo je od Zveze lovskih družin Gorenjske prejel tudi bronasto plaketo leta 1981 in srebrno leta 2021. V letu 1991 je z nalogami, ki jih je opravljal znotraj lovske družine, po direktivi Civilne zaštite pridobil status vojnega veterana.

Za vse navedeno in za pozitiven odnos do narave je bil leta 2008 imenovan za častnega člana LD Železniki. Za svoje življenjsko delo je bil kot lovec, gospodarstvenik in inovator leta 2014 ob svoji 80-letnici imenovan za častnega občana Občine Železniki.

Spoštovani Jožef! Bil si lovec, gospodarstvenik, inovator in predvsem vizionar. Delal si tisto, v kar si verjel, in verjel si v tisto, kar si počel. S pomočjo tvojih idej in pobud ter ob tvojem sodelovanju je Selška dolina zelo napredovala na družbenem in gospodarskem področju.

Veseli smo, da smo živeli skupaj s teboj, in žalostni, ker te ni več med nami. Čeprav se tvoj glas več ne sliši, tvoja beseda še živi z nami. In dokler te bomo slišali v spominih, boš skupaj z nami na naši poti ostal tudi ti.

LD Železniki – S. T.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

Milinko Stojičevič,
LD Ptuj in LD Zavrch,
* 16. 6. 1930, † 6. 12. 2024.

Janko Mogu, LD Grmada Celje,
* 29. 10. 1960, † 15. 11. 2024.

Martin Cokan,
LD Kajuh Šmartno v Rožni dolini,
* 26. 12. 1946, † 6. 12. 2024.

Štefan Peršič,
LD Tabor Dornberk Branik,
* 19. 1. 1946, † 30. 8. 2024.

Cvetko Murovec, LD Čepovan,
* 5. 10. 1951, † 6. 3. 2024.

Maks Abramenko,
LD Boč na Kozjaku,
* 3. 10. 1930, † 14. 12. 2024.

Josip Gaber, LD Tišina,
* 15. 3. 1947, † 26. 12. 2024.

Jožef Tomažič, LD Lenart,
* 29. 2. 1952, † 22. 11. 2024.

Štefan Hudobivnik, LD Udenboršt,
* 27. 9. 1961, † 22. 12. 2024.

Janko Pišot, LD Čaven,
* 28. 3. 1932, † 11. 12. 2024.

Marijan Slak, LD Otočec,
* 10. 4. 1940, † 20. 11. 2024.

Ivan Kotnik - Anzi,
LD Bukovje Otiški Vrh,
* 5. 10. 1936, † 24. 12. 2024.

Zdravko Rašeta, LD Bled,
* 4. 6. 1934, † 18. 12. 2024.

Anton Iskra, LD Kozlek,
* 8. 9. 1937, † 13. 9. 2024.

Matija Kočever, LD Gornje Jezero,
* 16. 6. 1938, † 22. 12. 2024.

Ernest Potrata - Erno,
LD Hrastnik,
* 10. 6. 1949, † 31. 12. 2024.

Franc Možina - Aco,
LD Šmartno pri Litiji,
* 14. 11. 1953, † 24. 12. 2024.

Milan Lasnik,
LD Dol pri Hrastniku,
* 19. 5. 1950, † 4. 1. 2025.

Umrlim časten spomin!

Vzrejni pregled in Državna vzrejna preizkušnja za barvarje po naravni krvni sledi

V tujini pod okriljem ISHV (Mednarodnega združenja klubov za pse barvarje) že več let poteka preizkušnja po naravni krvni sledi za barvarje. Vsako drugo leto jo po *Pravilniku ISHV* organizira omenjena organizacija kot gostiteljica srečanja klubov, včlanjenih v ISHV. Srečanja in preizkušnje so se že večkrat udeležili vodniki iz Slovenije, ki je bila sprva še pridružena članica tega združenja. Prav tako so se naši vodniki udeležili preizkušnji tudi v okviru pasemskih klubov v drugih državah, ki so članice ISHV.

Na srečanjih in preizkušnjah se je porodila pobuda, da bi tudi v Sloveniji **Klub za hanovrske in bavorske barvarje** v sodelovanju z **Vzrejno komisijo Kinološke zveze Slovenije (KZS) za barvarje** organiziral takšno preizkušnjo. Zato smo na delnem zboru sodnikov 17. februarja 2024 sprejeli sklep, da pravilnik FCI lahko uporabljamo za ocenjevanje dela tudi v Sloveniji. Več mesecev je bilo treba čakati, da je **Komisija za strokovna vprašanja pri KZS** potrdila zapisnik zbora in sprejela omenjeni sklep, da smo lahko začeli z organizacijo.

Zaradi lažje organizacije so člani vzrejne komisije in upravni od-

bor kluba sprejeli sklep, da bosta vzrejni pregled in državna vzrejna preizkušnja barvarjev po naravni krvni sledi 9. in 10. novembra 2024 na Ribnici na Pohorju, kar je bilo objavljeno tudi v *Lovcu*.

Vzrejni pregled za barvarje v LD Janževski Vrh

Vzrejni pregled za barvarje je že utečena kinološka prireditev, medtem ko je bila **Državna vzrejna preizkušnja po naravni krvni sledi** načrtovana prvič. Za takšno preizkušnjo se je treba predhodno dogovoriti z več vodstvi lovskih družin, da lovske družine ob primerih poškodb – obstrelitvi parkljaste divjadi na posamičnih ali skupnih lovih – obvestijo vodjo preizkušnje. Nalogo dogovarjanja z lovskimi družinami oziroma njihovimi zadolženimi z območja **Lovske zveze Maribor, Lovišča s posebnim namenom Pohorje** in drugih območij je opravil predsednik kluba **Srečko Mumel**, ki je bil obenem tudi oseba za stik z lovskimi družinami. Poskrbel je tudi za prenočišče in hrano za vodnike in sodnike v apartmajih na Ribnici na Pohorju.

Predsednik vzrejne komisije **Jožef Verčko** je zbral prijave za vzrejni pregled in državno tekmovanje. Na vzrejni pregled se je prijavilo enajst vodnikov barvarjev, na državno preizkušnjo pa osem vodnikov psov barvarjev. Po zbranih prijavih je pripravil tudi katalog.

Zdravko Brezovšek je opravil preizkus značaja barvarjev s svežo

Zdravko Garmut na sledi s psičko Brino

kožo divjega prašiča tako, da je z njim oponašal nenaden napad divjega prašiča na psa. V zadnjih letih je opaziti viden napredek pri vzreji, saj so vsi psi uspešno prestali preizkus!

Zbor vodnikov in sodnikov je bil 9. novembra 2024 zjutraj na Ribnici na Pohorju. Zatem so se vsi skupaj premaknili do lovskega doma **Lovske družine (LD) Janževski Vrh**, kjer je sledil vzrejni pregled. Ob odprtju sta vse tekmovalce in udeležence poleg predsednika kluba **Srečka Mumla** pozdravila še starešina LD Janževski Vrh **Boris Mithans** in predsednik vzrejne komisije **Jožef Verčko**, ki je tudi predstavil program vzrejnega pregleda.

Robert Bandelj, Bojan Deberšek in **Jožef Verčko** so ocenjevali zunanost, **Tomaž Burazer** in **Zdravko Brezovšek** pa značaj s pomočjo kože divjega prašiča. Vzrejni pregled je trajal do 11. ure. Vzrejno smo pregledali pet bavorskih barvarjev (dva sta bila ocenjena s prvim nagradnim razredom, trije pa z drugim) in dva hanovrska (oba ocenjena z drugim nagradnim razredom). Vsi barvarji so preizkus značaja s kožo divjega prašiča, ki je bila pred psa spuščena po jeklenici, uspešno opravili.

Priprave na Državno vzrejno preizkušnjo

Po vzrejnem pregledu so se začele priprave na **Državno vzrejno preizkušnjo**. Predsednik vzrejne komisije **Jožef Verčko** je prek projektorja predstavil določila *Pravilnika ISHV* za ocenjevanje dela psov po naravni krvni sledi, ki sta se ga poleg članov vzrejne komisije udeležila tudi kinološka sodnika **Marjan Kodrun** in **Tomaž Pavčnik**. V nadaljevanju sta skupaj s sodniki iz vzrejne komisije (z izjemo Bojana Deberška) ocenjevala na omenjeni preizkušnji. *Pravilnik ISHV – Pravilnik za preizkušnje po naravni krvni sledi* je v osnovi podoben našemu *Pravilniku za delo po naravni krvni sledi*, le da so v njem podrobno razčlenjene/pojasnjene posamezne discipline, ki so številčno ovrednotene od 0 do 9. Z vrednostnimi številkami za discipline je končni rezultat tudi številčen, kar omogoča razvrstitev vodnikov in barvarjev na preizkušnji. Tako kot po našem pravilniku je tudi po pravilniku ISHV strogo prepovedana vsakršna namerna poškodba divjadi. V obratnem

Vodniki z lovskimi psi

Vse foto: arhiv kluba

Uroš Smodiš s psičko Astro ob najdenem ozimcu

primeru je posledica takojšnja prekinitev preizkušnje.

Odprtje *Državne vzrejne preizkušnje* je bilo ob 12. uri pred lovskim domom LD Janževski Vrh. Srečko Mumel je pozdravil tekmovalce in druge zbrane ter javno razložil prizadevanja za organizacijo in predstavil program preizkušnje. Predsednik vzrejne komisije pa je na kratko predstavil *Pravilnik ISHV* in povedal, da bodo vsem barvarjem, ki bodo uspešno opravili sled po določenih *Pravilnika za delo po naravni sledi*, ki bo daljša od 400 metrov, uspeh po naravni krvni sledi vpisali v rodovnik. Sledilo je žrebanje vrstnega reda preskusov dela vodnikov s psi.

Skupni lov v LD Ruše

Že kmalu po začetku so iz **LD Ruše** sporočili, da so na skupnem lovu obstrelili srno. Prvo sled je izsledil vodnik **Uroš Strašek** z bavarškim barvarjem **Bobijem**. Z njima so odšli na sledenje tudi sodnika Tomaž Burazer, Marjan Kodrun in sodniški pripravnik za delo barvarjev **Rajko Marko Černilec**. V Rušah jih je pričakal starešina **Ivan Žižek**, ki je predstavil strelca, člana njihove lovske družine, ki jim je pokazal nastrel in nato tudi sodeloval pri iskanju. Vodnik Uroš Strašek je z Bobijem na jermenu sledil kakih 500 m, kjer je našel že mrtvo srno; zbrala sta 190 točk. Naslednji

dan je ista komisija psa Bobija preizkusila tudi pri gonji zdrave divjadi. Pes je sledoglasno gonil srno, zato je tudi uspešno opravil naravno krvno sled.

Komercialni lov v LD Puščava

Istega dne je bil tudi komercialni lov na jelenjad v **LD Puščava**, in sicer v revirju Rdeči breg. Okrog

Predsednik kluba Srečko Mumel (na levi) je čestital Urošu Strašku za najboljši doseženi rezultat in izsledeno divjad po naravni krvni sledi.

13. ure smo dobili obvestilo, da je bilo oddanih osem strelav na jelenjad, po katerih jelenjad ni padla v ognju, v enem primeru pa so na sledi našli kri. Spet je bilo opravljeno žrebanje. **Uroš Smodiš**, vodnik bavarke **Astre**, je izžrebal iskanje jelenjega teleta. Na sledi sta psa in vodnika ocenjevala kinološka sodnika Robert Bandelj in Tomaž Pavčnik. Pri pregledu nastrela niso našli nobenih krvnih sledi. Ker se je tele ob strelu gibalo skupaj z večjim tropom jelenjadi, je na začetku barvarka preverila vse sledi in čez čas začela slediti po enem sledu čez hrib. Po 200 metrih sledenja je našla in pokazala prve sledi krvi ter po 300 metrih prišla do že mrtvega teleta. Za sledenje sta

zbrala 160 točk, vendar pa psička naravne krvne sledi ni opravila, ker sodniki niso mogli slediti, saj je bilo sled prekratka.

Zdravko Garmut, vodnik bavarke **Brine**, je izžrebal sledenje obstreljene košute, kjer so na sledi našli nekaj kapljic krvi. Ocenjevala sta Zdravko Brezovšek in Jožef Verčko. Bavarka na nastrelu ni našla krvi, pač pa po 70 metrih sledenja na gozdni vlaki in po njej sledila okrog 700 metrov. Na vlaki so bili vidni odtisi parkljev bežeče jelenjadi, vendar očitnejših znakov, da je sled ranjene divjadi, ni bilo opaziti. Nato je sled preveril tudi vodnik Bore Borakove **Anton Brečko**. Njegova psička je sledila po isti sledi, a je po 600 metrih

Zbor po razglasitvi rezultatov pri lovski koči LD Puščava

sledila v gosto poraščen teren in tam dvignila trop jelenjadi. V tistem tropu nobena žival ni bila poškodovana.

Tudi drugi vodniki so tistega dne opravili še po eno kontrolno iskanje. Na nobenem mestu streljanja niso našli krvnih sledov, zato smo s pregledi oziroma iskanjem končali v somraku in se vrnili v koč LD Janževski Vrh, kjer sta bila za vse udeležence pripravljena večerja in pijača. Po večerji smo analizirali iskanja in izpolnili ocenjevalna lista za uspešno iskanje ter zapisnike za iskanje za kinološko evidenco lovske družine. Pred odhodom k nočnemu počitku smo se dogovorili, da bo naslednji dan zbor ob 8. uri v lovski koči LD Puščava, kjer nam je ostal še en kontrolni pregled nastrela.

Lov na divje prašiče v LD Boč na Kozjaku

Že pred 8. uro zjutraj sta starešini **Boris Mušič** in **Drago Hojnik** iz LD Boč na Kozjaku sporočila, da so na večernem čakanju ob krmišču lovci oddali tri strele na divje prašiče v tropu, po katerih pa nobena žival ni obležala v ognju. Spet smo opravili žrebanje. Vodnik **Franci Napotnik** je izžre-

bal pregled nastrela v LD Puščava, vodnik **Uroš Smodiš**, **Zdravko Garmut** in **Anton Brečko** pa iskanje divjih prašičev – ozimcev. Prvi je šel na sled vodnik Uroš Smodiš in po nekaj sto metrih našel mrtvega divjega prašiča. Druga dva vodnika pa sta s psoma na enem mestu našla sled krvi in sledila okrog sto metrov po stečini, vendar drugih sledov, ki bi kazale na poškodbe prašičev, niso našli. Vse sledi smo nato še enkrat preverili z rezervnim, že preizkušenim psom.

Iskanje na terenu je bilo končano okrog 13. ure, nakar smo se vsi vrnili v lovsko koč LD Puščava, kjer so nam **Lea Mumel**, **Aleš Forstner** in drugi pripravili topel obrok. Po izpolnitvi sodniških obrazcev smo razglasili rezultate.

Vtisi po prvi Državni vzrejni preizkušnji

Kljub pomislekom mnogih menim, da nam je uspelo uspešno izpeljati prvo državno preizkušnjo. Tako mi kot organizatorji in tudi vodniki smo že zbrali nove izkušnje. Verjamem, da bodo lovske družine in lovišča s posebnim namenom ob priložnostih, ko organizirajo večje skupne love, spoznali, da je lahko naš klub

barvarjev s svojimi vodniki njihov »podporni servis«, ki jim bo lahko nudil vso logistiko iskanja in obenem na naravnih krvnih sledovih ocenil vse za vzrejo zanimive pse in psice. Prepričani smo, da bo v naslednjem letu, prav tako v novembru, ko bo organizirana druga takšna preizkušnja, tudi več lovskih družin pokazalo zanimanje za naše sodelovanje in ponujeno pomoč.

Zahvaljujemo se vodstvom LD Janževski Vrh in LD Puščava, ki sta nas gostili, in tudi vsem sodelujočim lovcom obeh lov-

skih družin, ki so skrbeli za naše dobro počutje. Hvala **Robertu Vidervolu**, ki je računalniško pripravil obrazec za ocenjevanje in tudi za pomoč pri izpolnjevanju obrazcev.

Naslednje leto bomo organizirali *Vzrejni pregled in Državno vzrejno preizkušnjo v LD Loka pri Zidanem Mostu*. Pričakujemo več vodnikov in tudi sodelovanje več lovskih družin, ki nas bodo obveščale o potrebnih iskanjih obstreljene divjadi.

Jožef Verčko

NOVA KOLEKCIJA

OBRNLJIVA VODOODPORNJA JAKNA

ALASKA 1795

Vodoodpornost 20000 mm

Dihanje 20000g/m2/24h

139,00 €

631 606 306
info@avantura.info
www.avantura.info

+ AVANTURA +

BOLJE DEŽEVEN DAN V NARAVI, KOT SONČEN DAN V PISARNI

ŠMIGOC Elegance
since 1969

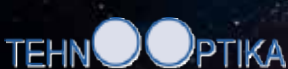
Modno krojaštvo Andrej Šmigoc, d.o.o.
Spuhlja 86a / 2250 Ptuj
T: +386 (0)2 779 35 61
M: +386 (0)41 949 331
E: info@krojastvo-smigoc.si

**SRAJCE
TELOVNIKI
KLOBUKI
KRAVATE
MOŠKI IN ŽENSKI KROJ (zimski, letni material)
HUBERTUS PLAŠČI • PELERINE • PUMPARICE**

Promocijski tekstil

Vsa oblačila izdelamo po meri in poiskušnji, ne glede na oddaljenost!
www.krojastvo-smigoc.si

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR, d.o.o.,
Brnčičeva 13, 1231 Ljubljana - Črnuče
Tel.: 01 426 32 72
tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

NIKON Prostaff P3 8x42,
cena: 180,00 €

NIKON Monarch M5 8x42,
cena: 329,00 €

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov

Nikon

Uživajte še zadnja meseca v lovu na lisice z najbolj preizkušenimi piščalkami

NORDIK **HUBERTUS** **KRISTOFFER CLAUSEN**

VUTE PUŠKARSTVO

Puškarstvo Vute | Kremplova 2, 2000 Maribor | www.lovskaoprema.si | info@lovskaoprema.si | Tel: 070 666 429

SlovArms

Lovska trgovina Slovarms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67,

URNIK:

Tel.: 05 620 22 08 Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

E-mail: info@slovarms.si

MAUSER 25

NOVO!

VLADAR SVOJEGA TERENA.

Obiščite nas na Lovskem sejmu v
Celju od 14. do 16. marca 2025
in odkrijte novo puško Mauser 25!

Spoznaj več zdaj:
www.mauser25.com

MINOX

LIEMKE

Verney-Carron

Blaser

STRASSER

RÖWA

**VECTOR
OPTIC**

J.P. SAUER & SOHN
ESTABLISHED 1751

SWAROVSKI
OPTIK

Research GmbH
Flunotec

Niggeloh

Tisas

Bogata
izbira
oblačil po
ugodnih
cenah!

Prodaja vrhunskih izdelkov

Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, ...

Puške: Blaser, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...

Strelivo: RWS, Geco, Blaser, Rottweil, Sax, LFB, ...

Oblacila: Chevalier, Sitka, Blaser, Merkel Gear, ...

Izvajamo vsa puškarska dela

Puškarnstvo Špendal d.o.o.

Gramozna pot 9
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307

www.guns-spendal.si

email: puskarstvo@siol.net info@guns-spendal.si

